

PROLETARCI VSEH DEŽEL ZDRUŽITE SE!

Leto XXI Stev. 219
GLAVNI IN ODGOVORNI
UREDNIK
IVAN SINKOVEC
UREJA UREDNIŠKI ODBOR
List izhaja vsak dan razen
petka. # Cena 10 dinarjev

Ljudska PRAVICA

LJUDSKA PRAVICA
USTANOVljena 1. OKTOBRA
1944 s MED NARODNOOSVO-
BODILNO BORBO JE IZRA-
JALA KOT 14-DNEVNIK IN
TEDNIK OD OSVOBODITVE
DO 1. JUL 1953 KOT DNEV-
NIK. NATO PA KOT TEDNIK
OD 1. JUNJA 1953 IZHAJA
V REDAKCIJSKI POVEZANO-
STI z BORO.

PRED POMEMBNI
ZASEDANJEM

Deseto redno zasedanje Gene-
ralne skupščine OZN se bo začelo
v torek 20. septembra v neprimer-
no ugodnejših razmerah, kakor so
bile ob prejšnjih zasedanjih.

Znatno popuščanje napetosti je
ustvarilo nov mednarodni položaj,
ki se med drugim odlikuje s če-
dalje močnejšim duhom pomiritve.
Pomembne politične spre-
membe, ki so nastale v medna-
rodnih odnosih, odpirajo nove
možnosti za okrepitev miru.

Ne smemo pa tudi pozabiti, da
takšne nove možnosti še ne po-
menijo tudi nujnega konkretno-
ga uresničenja, saj ni dvoma, da
ta po uresničenju ne bo lahka.
Za doseženi napredek je nedvom-
no pomemben. Bilo pa bi napačno,
če bi kakorkoli precenjevati
njegov pomen. Ne smemo namreč
pozabljati, da so ostali vzroki
napetosti še zmeraj bolj ali
manj nedotaknjeni in da je pre-
težna večina velikih mednarod-
nih vprašanj še zmeraj odprta.

Potemtakem nimajo prav tisti,
ki prikazujejo sedanje ugodnejše
mednarodno ozdušje kot nekaj
popolnega. Vsaka težnja po ideo-
liziranju sedanjega stanja —
taksne težnje pa se očitno pojav-
ljajo — lahko deluje samo nega-
tivno, ker zamegli bistvo vpraša-
nja. Sprememba ozdušja v med-
narodnih stikih, pa naj bo še tako
pomembna, pendarle ni vse tisto,
kar je potrebno sedanjemu svetu.
Ta sprememba še ne pomeni, da
so glavna vprašanja urejena.
Sprememba je lahko samo bodri-
len udar v konkretno obrauna-
vanje temeljnih mednarodnih
vprašanj. Njen pravi pomen je
velik samo, če jo presojamo v luči
nadaljnjih konkretnih naporov.

Tisti, ki hočejo napraviti iz spre-
menjenega mednarodnega ozdušja
nekaj absolutnega, nekaj, kar je
samo sebi cilj, pa praznopravno
delajo proti temu ozdušju, ker mu ne
dopuščajo, da bi se v polni meri
uveljavilo v praksi takšno, kakrš-
no je, namreč kot sredstvo za po-
spešitev ureditve razmer na svetu.

Kakor v vsakem novem med-
narodnem položaju tako se tudi v
sedanjem pregrupirajo sile in v
novih oblikah se pojavljajo razen
mnogih novih razne negativne
težnje, ki jih je treba pravočasno
ugotoviti, da bi lahko preprečili
njihov učinek. Tako je že zdaj
jasno videti, da nekateri izmed
činiteljev, ki so bili v obdobju
največje napetosti zainteresirani
za to, da se ohrani mir, zdaj
niso več toliko zainteresirani za
nadaljnjo pomiritev na svetu. Gre
za ljudi, ki so si v hladni vojni
zagotovili položaje, ki bi jih, so-
deč po vsem, lahko obdržali samo,
če bi napetost ne popustila povsem.
Ti ljudje seveda iz svojih
posebnih razlogov niso zainteresirani
za pospešitev in poglavitno
pomiritev, marveč nastopajo v
resnici kot sile, ki skuša ta proces
zaдрeti.

V sedanjem mednarodnem po-
ložaju se uveljavljajo tudi gledi-
šča, po katerih naj bi nadaljnja
pomiritev na svetu pomenila
takšno ureditve odprtih medna-
rodnih vprašanj, ki bi okrepila
en blok v škodo drugega, ki bi
ponzročila bistveno spremembo
sedanjega političnega statusa quo
na svetu. Očitno je, da takšni na-
zori v celoti nasprotujejo pomiri-
tvi na svetu, kajti poskusi, da
bi kršili sedanje ravnateljke sil na
svetu, lahko povzročijo samo no-
vo zaostritev mednarodnih odno-
šajev.

Kdor količkaj stvarno presoja
svetovni položaj, mora priti do
sklepa, da se lahko sedanje mož-
nosti glede okrepitve miru in raz-
širitve mednarodnega sodelovanja,
ustvarjene z ugodnejšim
mednarodnim ozdušjem, v polni
meri uveljavijo samo, če bo imel
svet pred očmi priznanje sedan-
jega ravnateljke sil in če si bo
prizadeval na tej podlagi čim-
bolj urediti razmere, čimbolj ak-
tívno in vsestransko razviti stike
med vsemimi deželami.

Vsi ti momenti bodo tako ali
drugače prišli do deljane tudi v
delu bližnjega zasedanja General-
ne skupščine OZN. Stopnja uspe-
hoo tega zasedanja bo predvsem
odvisna prav od tega, v kolikšni
meri bo zasedanje nastopilo proti
negativnim težnjam, kakor tudi
od tega, kolikšen bo napredek v
konkretnem obraunanjanju tistih

svetovnih vprašanj, ki so v seda-
njih razmerah najožnejša.

Na dnevnem redu Generalne
skupščine OZN je mnogo vpra-
šanj (nad 60), vsa pa niso enako
važna. Po našem mnenju so naj-
važnejša štiri celotna vprašanja
in Generalna skupščina bo naj-
več pripomogla k nadaljnji ure-
ditvi razmer na svetu, če se bo
usmerila predvsem na konkretno
obraunanjanje prav teh vprašanj.

1. Univerzalnost OZN,
2. zmanjšanje oborožitve in
oboroženih sil,

3. uporaba atomske energije
izključno v mirnodobne namene,

4. pomoč gospodarskemu raz-
voju nezadostno razvitih dežel.

Sedanje stanje v sestavi OZN
ni normalno. V njih še zmeraj ni-
so zastopana velika področja sveta,
kar ni samo velika opira v
delu te mednarodne organizacije,
marveč to negativno vpliva tudi
na več mednarodni položaj. Uni-
verzalnost OZN nasprotujejo
praznopravno tisti, ki nočejo pripo-
znati sedanje politične in terito-
rialne stvarnosti na svetu. Takšno
zanikanje pa deluje prav nasprotno,
kakor proces pomiritve na
svetu. Univerzalnost OZN bi ne
le povečala ugled te organizacije,
kar je že samo po sebi zelo važno,
marveč bi tudi predvsem
utrdila temelje, na katerih bi la-
hko zgradili čvrste mednarodne
odnose.

S tem je neposredno povezano
tudi nesporno dejstvo, da bi la-
hko odprta mednarodna vpraša-
nja, zlasti takšna, kakršna je
nemško, uredili samo, če bi upo-
stavili varnost v Evropi in na
svetu. Zato je tako važna naloga,
da bi začeli delati za zmanjšanje
oborožitve in oboroženih sil in da
bi poskrbeli, da bo človeštvo upo-
rabljalo atomske energije samo v
mirnodobne namene. Vsem dežela-
m je treba omogočiti uporabo
pridobitve znanosti na tem pod-
ročju.

Prijateljske stike na svetu, ki
bi bili varna ozmet miru, je moč
upostaviti samo, če odstranimo
tista sedanja kričeča nasprotja
med industrijsko zelo razvitimi in
gospodarsko zaostalimi deželami.
S tem je tesno povezano tudi
vprašanje samoodločbe narodov
in odstranitve osega tistega, kar
preprečuje popolno uveljavljanje
te demokratično ustanovljeno li-
stino OZN zajamčene pravice.

Usmeritev na stvarno obrauna-
vanje teh vprašanj bi pomenila
pravilno uporabo novih mož-
nosti za okrepitev miru, ki jih
nudi sedanji mednarodni položaj.
To je namreč usmeritev na raz-
vijanje zdravega, širokega in ak-
tívnega sodelovanja vseh dežel. In
mi upamo, da bo ta usmeritev na
letošnjem zasedanju Generalne
skupščine OZN zmagala.
J. Smole

Čestitka

Beograd, 17. sept. (Tanjug).
Predsednik republike Josip Broz
Tito je poslal predsedniku republi-
ke Čile Carlosu Ibanezu del Cam-
po čestitko ob obletnici neodvisno-
sti Čila.

Zahvali

Beograd, 17. sept. (Tanjug).
Predsednik republike Josip Broz
Tito je prejel od predsednika prezi-
dija Narodnega sobranja LR Bol-
garije Georgija Damjanova brzojav-
ko, v kateri se mu zahvaljuje za
čestitko ob bolgarskem narodnem
prazniku.

Predsednik republike je prejel
tudi od predsednika Hondurasu Ju-
lijana Losana brzojavko, v kateri
se mu zahvaljuje za čestitko ob
narodnem prazniku Hondurasu.

Sprejem pri dr. Brileju

New York, 17. sept. (Tanjug).
Stalni jugoslovanski predstavnik v
OZN dr. Jože Brilej je priredil sino-
či v prostorih jugoslovanske dele-
gacije v New Yorku sprejem ob
zaključku zasedanja Izvršnega od-
bora sklada OZN za pomoč otro-
kom (UNICEF). Sprejemu je pris-
ostvovalo veliko število diplomats-
kih predstavnikov in Izvršnem od-
boru UNICEF včlanjenih držav.

Naša gospodarska vprašanja

glavni predmet razgovorov bivšega francoskega mi-
nistrskega predsednika Mendes-Francea z našimi
vodilnimi funkcionarji in strokovnjaki

Beograd, 17. sept. (Tanjug). Biv-
ši francoski ministrski predsednik
g. Pierre Mendès-France, ki se mudi
v Jugoslaviji na zasebnem obisku,
je danes obiskal predsednika znan-
jepolitičnega odbora Zveznega sveta
Zvezne ljudske skupščine Veljka
Vlahovića, zatem pa se je sestel s
članom Zveznega izvršnega sveta
O Osmanom Karabogovićem in Do-
brivojem Radosavljevićem ter di-
rektojem Zveznega zavoda za go-
spodarsko planiranje Sergejem
Kraigherjem.

Pred tem si je Mendès-France
ogledal strojno tovarno Ivo Lola
Ribar v Železniku.

Društvo ekonomistov Srbije je
priredilo danes bivšemu francoske-
mu ministrskemu predsedniku ko-
silo v klubu gospodarstvenikov. Na

SZ se odpoveduje
oporišču v Porkali

Moskva, 17. sept. (AFP). Finsko-
sovjetski razgovori, ki so se
včeraj začeli, so se danes nadalje-
vali in je na njih sodeloval tudi
Bulganin, ki je medtem ozdravel.
Bulganin je predlagal danes pred-
sedniku finske republike Paasikivi-
ju, da bi SZ vrnila finski vojaško
oporišče Porkalo.

TRETJI DAN VOJAŠKEGA UPORA V ARGENTINI

Položaj še ni razčiščen

Vladne čete v borbi z uporniki za oporišče Puerto Belgrano, v pokrajini Cordobi
in v južni Argentini. — Stiki upornikov z Urugvajem

Buenos Aires, 17. sept. (AFP -
AP). Argentinski radio je davi
poročal, da so sinoči čete druge
divizije s podporo vladnih pomor-
skih sil odvzele upornikom pomorsko
oporišče Río Santiago.
Voditelji upornikov so pobegnili
z dvema ladjama v Urugvaj. Radio
je pripomnil, da se je tudi
odnotna vojaška šola pripravila
na vajo. Tudi posadka v Curusu
Cuatiju, 325 milj severno od Bu-
enos Airesa se je vdala vladnim
četam. Prav tako poročajo, da so
vladne čete, ki so jih prevažali
z letali, prispele do Cordobe v
srednji Argentini. Davi zarana so
se pričeli boriti z uporniki, ki so
se vgnezdili v mestu.

Iz Cordobe pa poročajo, da je
vrhovni poveljnik upornikov ge-
neral Balanguer ustanovil držav-
no junto, ki ji sam načeluje.
Člani junte so trije polkovniki.

Tuje agencije trdijo, da je to
največji upor, kar jih je kdaj
ogrožalo položaj Juana Perona.
Medtem ko je bilo središče prejš-
njih uporov Buenos Aires, so to-
krat uporniki začeli vstajo na po-
deželju, da bi se najprej dokopali

do oblasti v posameznih pokrajini-
nah, zatem pa krenili proti glav-
nemu mestu. Po večrajšnjih ve-
steh iz uporniških virov so imeli
uporniki v rokah vrsto zelo važ-
nih oporišč: pomorsko oporišče
Río Santiago, južnovzhodno od
Buenos Airesa in Puerto Belgra-
no, 350 milj od glavnega mesta.
Bili so tudi gospodarji pristanišča
Baja Blanca, mesta in pokrajine
Cordobe ter nekaterih delov juž-
ne Argentine. Poročila, ki prihajajo
v glavno mesto so zelo pro-
fitislovna, kažejo pa, da so bile
izgube v bojih zelo velike.

Argentinsko ministrstvo za
vojsko je objavilo, da peti pehotni
polk, ki je ostal zvest vladi,
čaka na okrepitev, da bi prodrl v
pomorsko oporišče Puerto Bel-
grano, ki leži na atlantski obali
575 km jugozahodno od Buenos
Airesa.

V pokrajini Cordoba so se
uprli gojenci topniške šole ter
del vojske in letalstva. Na severu
dežele se je uprla samo posadka
Curusa Cuatija.

Vladno letalstvo je bombardiralo
pomorsko letališče Río San-

NEMŠKI SOCIALNI DEMOKRATI PO ADENAUERJEVEM SPORAZUMU Z MOSKVO

Prvič enakih misli

vendar namerava Ollenhauer šele v bližnji zunanje politični razpravi v Zvez-
nem zboru zavzeti dokončno stališče

Bonn, 17. sept. — »Die Welt«
pravi danes v komentarju o več-
rajšnji kanclerjevi izjavi: »Aden-
auerjeve izjave so izraz državni-
škega realizma.« Sploh je treba
reči, da so te izjave v Zahodni
Nemčiji ocenile zelo pozitivno.

»Iz kanclerjevega izjavjanja
sledi,« nadaljuje časnik, »da je
bilo nemogoče zavrniti sovjetsko
željo po vzpostavitvi diplomats-
kih odnosov, ker bi to privedlo
do naraščanja mednarodne na-
petosti, kar nikakor ne bi pri-
pomoglo k ureditvi obeh proble-
mov, ki sta za Nemčijo bistvene
važnosti — združitvi dežele in
usode obsojenih vojni ujetni-
kov.«

Casnik izraža upanje, da se
bodo vse stranke v Zveznem
zboru pridružile kanclerjevemu
realizmu. »Nihče sicer ne zanika,
da moskovski sporazum ne skriva
določene tveganja, toda ni
kancler ni zamočjal, da je to pit
v negotovost, toda edina pot, ki
je bila sedaj možna.« Na koncu
je rečeno, da bi bil radosten do-
godek, če bi Socialnodemokratska
stranka sedaj, ko je kancler

opravil pot v Moskvo, ki jo je
priporočala, izrekla svoje soglas-
je.« »S soglasnostjo socialdemo-
kratov bi bili naposled ustvarjeni
temelji skupne zunanje politike.«

Bonnski »General-Anzeiger«,
ki je naklonjen stranki svobodnih
demokratov, podrobno analizira
v svojem uvodniku vsebino kan-
clerjeve izjave. Pri tem sodi, da
zvezni republikli sedaj ni treba
posebno hiteti pri ustanavljanju
12 divizij, kakor to določajo pa-
riški sporazumi, ker se »zdaj re-
čuti tako ogrožene kakor popreje.«

»Po uresničenju moskovskih
sklepov o vzpostavitvi diplomats-
kih odnosov bo morda nemška
usoda vendarle bolj v naših rok-
kah kakor doslej,« zaključuje
časnik, ki je očitno zadovoljen z

izidom kanclerjeve poti v Mos-
skvo.

V krogih socialnodemokratske
opozicije se še niso postavili na
dokončno stališče glede sadov
kanclerjevega potovanja in na-
sproti njegovi večrajšnji izjavi.
To nameravajo zavzeti v zuna-
njepolitični debati, ki je napove-
dana za prihodnji četrtek. Kaže
pa, da je opozicija pripravljena
sprejeti dogovor o vzpostavitvi
diplomatskih odnosov z ZSSR.
Potemtakem je gotovo, da bo
Zvezni zbor odobril kanclerjev
sporazum v Moskvi. To bo hkrati
tudi prvi primer, da bosta glede
kakega važnejšega zunanjepoli-
tičnega vprašanja vladna koalici-
cija in socialnodemokratska opo-
zicija enakih misli. O. Millčević

Grottewohl v Moskvi

Bulganin napovedal sporazum z Vzhodno Nemčijo o
njeni sprostitvi v notranji in zunanji politiki

Moskva, 17. sept. (AFP). Danes
popoldne so se začeli razgovori
med vladnimi delegacijama SZ
in Vzhodne Nemčije. Sovjetsko
delegacijo vodi ministrski pred-
sednik Bulganin, vzhodnonemško
pa ministrski predsednik Otto
Grottewohl.

Maršal Bulganin je danes po
prvem razgovoru izjavil, da bo-
sta SZ in Vzhodna Nemčija skle-
nili dvostranski sporazum, ki bo
obsegal osnovna načela nadaljn-
jega razvoja odnosajev med
obema deželama. V sporazumu
bo tudi klavzula, na podlagi ka-

tere bo imela Vzhodna Nemčija
proste roke glede vseh vprašanj
notranje in zunanje politike,
vštevši vprašanje odnosov z Za-
hodno Nemčijo.

Načelno so se o tem sporazu-
meli že julija, ko sta se Bulga-
nin in Hruščev po ženevski kon-
ferenci mudila v vzhodnem Ber-
linu.

Predsednik vzhodnonemške
vlade Grottewohl je na prvem
sestanku izjavil, da bodo Nem-
čijo združili na osnovi pogajanj
z vzhodnonemško vlado ali pa
sploh ne.

VAL STAVK V FRANCJI

Pariz brez javnega prometa

ker vlada noče izpolniti obetov, da bo privolila v zvišanje mezd v sorazmerju
z naraščajočo draginjo

Pariz, 17. sept. — Stavka pro-
metnega osebja v Parizu je do-
segla davi svoj višek. Avtobusi
so povsem izginili s pariških ulic,
podzemeljska železnica pa vozi
samo s 40 odstotki normalne
zmogljivosti. Stavke se udeležuje
kajih 20.000 delavcev in name-
ščencev, ki zahtevajo zvišanje
mezd in plač za 15 odstotkov.
Nacionalizirana podjetja mestne-
ga prometa so ponudila samo 5
odstotkov. S tem so se zadovoljili
socialistični in katoliški sindikati,
ki so pozvali članstvo, naj se vrne
na delo. Sodeč po odzivu stavka-

jočih, je Generalna konfederacija
dela, ki je pozvala delavstvo, naj
stavko nadaljuje, ocenila položaj
dobro. Njenemu pozivu je sledila
ogromna večina pariškega pro-
metnega osebja.

Šest milijonov Parižanov si
pomaga, kakor ve in zna. Ljudje
hodijo večinoma peš. Taksiji so
izginili iz središča mesta in ljudi
prevažajo samo v predmestja.
Ogromnemu številu blizu milijon
raznih vozil so se pridružili še
avtomobili in kamioni, že zdavnaj
izločeni iz prometa. Kolesarski
promet je narasel za 300%. Ze
tako živahne pariške ulice so na-
bitno polne, ko ljudje jutraj pri-
hajajo v službo in na delo, zve-
čer pa odhajajo domov. Ceste in
trgi so polni najrazličnejših vozil,
med katerimi je videti tudi avto-
mobile izpred 30 let, vozilce po
natlačeno polnih ulicah s hitrost-
jo pogrebnega spreveda. Zasebna
vozila sprejemajo potnike iz dalj-
njih predmestij in na blatnihkih je
napisano ime okraja ali pred-
mestja, kamor vozijo.

V stavki sodeluje razen pari-
škega prometnega osebja tudi
kajih 50.000 delavcev v raznih
panogah industrije, predvsem ko-
vinarijev. Tudi ti delavci zahte-
vajo zvišanje mezd. Najpomemb-
nejša in po obsegu največja je
stavka ladjedelniških delavcev v
Nantesu, ki še traja. Kakor lani
v Saint Nazairu tudi stavkajoči
iz Nantesa zahtevajo, naj jim
zvišajo mezde od 15 do 20 odstot-
kov in naj plačujejo lastniki v
drugih mestih delavcem enake
draginjske doklade kakor v Pa-
rizu. Uspeh stavkajočih v Saint
Nazairu je ohrabil delavce v
Nantesu, ki so zelo bojevití in
disciplinirani. Vse kaže, da bodo
moralni delodajalci popustiti.

Stavka bi se utegnila razširiti
na delavce ostalih javnih služb
in drugih industrijskih panog.
Vzroke je treba iskati v sklepu
vlade, da ne bo izpolnila prejš-
nje obljube, da so bodo mezde in
plače zvišale dvakrat letno, in si-
cer 1. maja in 1. oktobra, v skla-
du s povečanjem proizvodnje.
Fauron finančni minister Pflim-

lin je izjavil, da se mezde ne
bodo zvišale avtomatično na »na-
cionalno ravens, marveč da bo
vlada posredovala v sporu med
delavci in lastniki in odobrila
zvišanje mezd samo tam, kjer so
zahteve upravičene. Pflimlin je
izjavil, da bi vsako zvišanje mezd
povzročilo zmanjšanje kupne moči
franka, s čimer bi bili prizade-
ti prav tisti, ki zahtevajo zvi-
šanje. Proti njegovemu gledišču
je nastopila predvsem Generalna
konfederacija dela, ki stoji na sta-
lišču, da je v maju, ko so zvišali
mezde, proizvodnja znatno nara-
sala, kar je moralo ugodno vplivati
na kupno moč, in da torej ni
nobene nevarnosti inflacije.

Socialistični in katoliški sindi-
kati sodelujejo v stavkah, ki jih
vodi Generalna konfederacija
dela, in tudi sami pozivajo na
gibanje v posameznih podjetjih,
nasprotujejo pa podžiganju stavke
in njeni razširitvi na vse pa-
noge industrije ali javne službe.
Boje se namreč splošne stavke, o
kateri pravijo, da bi jo rada do-
segla KP Francije. Komunistično
partijo dolže, da hoče znova iz-
koristiti stavke v politične na-
mene in da zdaj med maroško
krizo otežkoča položaj ne le vla-
di, marveč ogroža tudi francoske
nacionalne koristi.

Dejstvo je, da pozivata Gene-
ralna konfederacija dela in KP
na stavke, ne da bi poudarjali
kakršno koli politično geslo. Dej-
stvo pa je tudi, da so stavke iz-
bruhnile v času, ki je za vlado
zelo neugoden, ko so nastali za-
pletljaji v maroški krizi, ki je
spet običajna na mrtvi točki. Si-
cer pa drži, kar je rekel nekdo,
da je vsaka stavka za vlado ne-
prijetna, zlasti v Franciji, kjer
ima vlada zmeraj kako neurejeno
vprašanje, tako da je tako rekoč
nenehno v krizi. B. Pešič

Vremenska napoved

za nedeljo, 18. septembra
Sončno vreme z delno oblačnostjo,
v severni in srednji Sloveniji se bo
oblačnost prehodno povečala. Tempe-
ratura ponoči 2 do 8, podnevi med
16 in 21 stopinj C. Jutraj v dolinah
megla.

RAZGOVOR Z DR. MARIJANOM BRECLJEM, PREDSEDNIKOM TURISTIČNE ZVEZE JUGOSLAVIJE

MOŽNOSTI IN POTREBE NAŠEGA TURIZMA

Uredništvo našega časnika je zaprosilo dr. Marijana Breclja, predsednika Turistične zveze Jugoslavije, da bi odgovoril na nekaj vprašanj v zvezi z našim turizmom. Dr. Breclj se je naši prošnji rad odzval in nam na postavljena vprašanja takole odgovoril:

1. **Cepprav se ni zaključena letošnja turistična sezona. Vas prosimo, da bi kaj več o njej povedali tako za Jugoslavijo kot posebej za Slovenijo?**

Za konkretno oceno letošnje sezone in za primerjavo z minulimi leti je res še prezgodaj. Celoletni podatki nam dajo šele potrebno osnovo za analize. Na splošno pa seveda lahko rečemo, da bo letošnja sezona v številu gostov in v nečakanju boljša od dosedanjih, v pogledu inozemskega turizma pa celo znatno boljša. Razvoj domačega turizma nas zamina predvsem zaradi telesne in duševne rekreacije delovnega človeka, zato smemo tu jemati kot odločilno merilo število domačih gostov. Inozemski turizem pospešujemo iz mednarodnih političnih razlogov, prav tako pa seveda iz ekonomskih razlogov. Zato je tu pomembno merilo devizni priliv.

Spomladaj lanskega leta je bil regres za letni odmor ukonjen. Moramo reči, da je ta mera, kot je bila v začetku sicer nekoliko boleča, vendarle pripomogla k hitrejši in realnejši rešitvi domačega turizma, ne seveda še dokončno, vsekakor pa za začetek zelo uspešno. Družbene in gospodarske organizacije ter posamezniki so pričeli iskati primernejše in cenejše možnosti za letni odmor. Zato je bilo število domačih turistov v Jugoslaviji leta 1954 le za 3% nižje kot leta 1953, ko je bil regres še v celoti v veljavi. Letos se pa n. pr. v Sloveniji že v prvem polletju število dviga in sicer za dobrih 14% v primeri z lanskim letom. Kaže, da je v vsej državi tako. Aktivnost turističnih in drugih organizacij bo tudi v bodoče pozitivno vplivala na hitrejši dvig domačega turizma. Možnosti je še ogromno. Na letošnji skupščini Turistične zveze Jugoslavije bomo o tem še posebej govorili.

2. **Kako ocenjujete gospodarske koristi, ki nam jih prinaša turizem; ali so po Vašem mnenju primerno izkoriščene možnosti, zlasti na deviznem področju?**

Pri tem imamo v mislih predvsem inozemski turizem. Mnenja smo namreč, da domači turizem ne more nuditi posebnega vira dohodkov, ker se pač trudimo, da bi v razmerju z obstoječim življenjskim standardom omogočili delovnemu človeku tudi primeren tedenski in letni odmor. Kar zaveda ekonomske koristi inozemskega turizma, so različna mnenja in sodbe. Nekatere med njimi so verjetno nekoliko nestrpne. Poudariti je treba, da že sedaj predstavljajo devizni priliv iz turizma pomembno postavko. Lanskoletni dohodek ocenjujemo na okroglo 8 milijonov dolarjev. Obstajajo konkretni načrti, kako povečati inozemski turizem, predvsem s stališča večjega deviznega priliva. To seveda ni le ozek turistični problem, ampak je vprašanje naše investicijske zmogljivosti predvsem na področju prometa in gostinstva. Razveseljivo je dejstvo, da se možnosti in potrebe na področju turizma jemljejo v račun naše celotne bodoče ekonomske politike. Zato bo vsekakor naša država v prihodnje povečala dohodek iz turizma in to v skladu z boljimi pogoji, ki bodo omogočili znaten porast inozemskega turizma. Sliši se pogosto ugovor, da dajemo tujcem gostinske in druge usluge preveč poceni. Res je to, da nerazvite turistične prilike pri nas onemogočajo nuditi tujcem enake možnosti in ugodnosti kakor v razvitih letovskih krajih drugod po svetu in naravno je, da se to stanje pozna v deviznem prilivu.

Res je tudi to, da smo morda nekoliko nižji v cenah penzionov in v prevoznih tarifah. V tem smislu bodo nekatere korektive verjetno potrebne. Vendar pa se moramo zavedati, da mora biti cena v nekem razmerju z ugodnostmi, ki jih nudimo. Naravne lepote, zgodovinske, kulturne in druge zanimivosti ne morejo biti edini pogoj uspešnega razvoja tu-

rizma. Na te stvari moramo gledati realno. Mnoge dežele se temeljito borijo za konkurenčnost v turizmu. Jugoslavija si mora tudi na tem področju utrjevati svoj ugled. So primeri, da so nekatere države napačno ocenile konjunkturo, navidele cene in si zapravile svoj ugled. Gre pa za umestne spremembe, ki jih bo treba vsekakor uveljaviti v bodoči sezoni in to predvsem z reguliranjem deviznega priliva iz turizma in z enakomerno participacijo podjetij.

3. **V zadnjem času se pojavlja vse več kritik na račun posameznih uslužbenecov turističnih podjetij, zlasti glede njihove pretirane servilnosti do tujcev. Kaj menite o teh pojavih?**

Da, žal so taki pojavi. Dolžni smo jih obsoditi javno in o stro ter skrbeti za to, da jih čimprej odpravimo, sicer lahko postanejo problem v inozemskem turističnem prometu. Vendar pa ne kaže teh pojavov posplošiti, ker s tako občo kritiko delamo krivico številnim letovskim krajem in podjetjem in — kar je glavno — škodujemo ugledu naše države. Mislim, da smo dolžni ugotoviti, da je vendarle tudi v tem pogledu storjen korak naprej v primerjavi s prejšnjimi leti. Letos je priliv tujcev večji in to predvsem iz Nemčije in Avstrije. Zato so posebno tam, kjer je koncentracija gostov nemške narodnosti večja, postala ta vprašanja bolj pereča. Ta objektivni položaj sicer nikogar ne opravičuje in kakršni koli diskriminaciji, mislim pa, da bi morali imeti to dejstvo pred očmi naši potovalni uradi pri oddajanju kapacitet v obmorskih letovščinah.

Konkretno pa je važno, izogibati se nekimi pavšalnimi in s tem škodljivim kritikami, biti pa dosleden v odločni borbi proti konkretnim pojavom. Več kot jasno je, da ne smemo dopustiti nobenega razločevanja med posameznimi nacijami, najmanj pa nasproti domačemu človeku, ki prihaja v stik s tujci na vlakih, na parniku, v hotelu, na kopališču ali kjerkoli. Od vsakega uslužbenca v prometu in gostinstvu smo upravičeni zahtevati korektno odnose nasproti vsem, v občevarstvu s tujci pa isto dostojanstvo in pomoč, ki priteče državljanu nove Jugoslavije. Tu podjetja ne smejo popuščati tudi ne za ceno zadržaje, ki jo lahko trenutno povzroči zaradi napačnega vedenja odpuščenih uslužbenecov. Poleg vodstev podjetij, sindikatov, političnih in turističnih organizacij je prav, da konkretno preganja take pojave tudi vsak naš prizadet človek na kraju samem.

Enako kakor pojavi servilnosti in razlik v občevarstvu s tujci moramo preganjati »turistično črno borbo«. Kdor koli se z njo ukvarja, naj bo javno kaznovan. Tujcu, ki misli, da se bo skušal s škrti robo preživljati v naših prvih le-

toviščih na Jadranu, smo vsekakor upravičeni in dolžni takoj in odločno pokazati pot nazaj!

4. **Zvedeli smo, da se boste kot predsednik Turistične zveze Jugoslavije udeležili svetovne turistične konference v Nemo Delliju. Ali nam lahko poveste, kakšen pomen ima ta konferenca in kaj zanjo pripravljata Turistična zveza Jugoslavije?**

Jugoslavija je že več let članica mednarodne unije oficijalnih turističnih organizacij (Union Internationale des Organisations Officielles de Tourisme). Ta unija je v sistem organizacij, ki oficijalno sodelujejo s posameznimi komisijami Združenih narodov. Našo državo so prej zastopali v tej mednarodni uniji državni organi s področja turizma (prej Komite, kasneje Uprava za napredek gostinstva in turizma), sedaj pa jo zastopa že tretje leto Turistična zveza Jugoslavije. Ta se po svojih zastopnikih udeležuje dela te organizacije tako na vsakoletnih kongresih, kakor tudi v posameznih komisijah in odborih.

Za letošnji kongres je naša organizacija pripravila poseben referat, s katerim misli sprožiti vprašanje pomoči nerazviti deželam na področju turizma. Upamo, da bomo deležni podpore ne samo tistih dežel, ki so te pomoči potrebne, ampak tudi ostalih držav, ki zlasti v zadnjem času dajejo vidnega izraza odločnim političnim naporom Jugoslavije za čim uspešnejšo aktivno koeksistenco.

PROBLEMATIKA SKUPNOSTI JUGOSLOVANSKEGA ELEKTRO GOSPODARSTVA

Predlogi za uvedbo ENOTNIH CEN ELEKTRIČNE ENERGIJE

Beograd, 17. sept. (Tanjug). Skupnost jugoslovanskega elektrogospodarstva je poslala gospodarskim organom Zveznega izvršnega sveta elaborat o problemih in elementih načrta o gospodarjenju z elektriko v letu 1956. V njem so tudi predlogi o uvedbi enotnega sistema in enotnih cen električne energije. Ta sistem naj bi začel veljati v začetku prihodnjega leta. Za enotni sistem predlagajo več variant. Po eni izmed njih bi uveljavili v našem gospodarjenju z elektriko enoten tarifni sistem, po katerem bi potrošniki, ki dobivajo električno energijo v enakih pogojih, plačevali enako ceno.

V elaboratu je med drugim sestavljena tarifa kalkulacija za leto 1956 na podlagi novih ekonomskih instrumentov, ki jih je predlagala skupnost za gospodarjenje z elektriko. Cene naj bi bile za posamezne kategorije potrošnikov različne. Tako na pr. bi plačevali tako imenovani mali potrošniki, med katerimi so tudi gospodinjstva, 19,9 din za kilovatl, veliki potrošniki 24,6 din, posebni potrošniki pa 7,65 din. Skupnost za gospodarjenje z

ZAKLJUČEK KONGRESA KNJIŽEVNIKOV V OHRIDU

Za vsestransko uveljavljanje jugoslovanskih književnikov

IZVOLITEV NOVE UPRAVE ZVEZE — ZA PREDSEDNIKA JE BIL PONOVRNO IZVOLJEN JOSIP VIDMAR — VRSTA PREDLOGOV IN SKLEPOV

V Ohridu je včeraj zaključil delo IV. kongres Zveze književnikov Jugoslavije. Sprejeli so poročila komisij za sklepe in izvolili novo upravo.

V poročilih komisij je bilo poudarjeno, da mora nova uprava Zveze začeti izdajati periodične reprezentativne publikacije v tujih jezikih, v katerih bi bila objavljena dela naših književnikov. Prav tako bi morala republiška društva še nadalje prevajati dela domačih pisateljev na tuje jezike in jih predložiti tujim založnikom. Društva morajo enkrat letno organizirati sestanke s tujimi pisatelji, na katerih naj bi izmenjali izkušnje o književnem ustvarjanju.

Na kongresu so sklenili ukiniti dosedanje letno nagrado Zveze književnikov Jugoslavije za »izljenjsko delo« in namesto tega nagrajenemu pisatelju objaviti zbrana dela. Poudarili so tudi, da je treba povečati zvezne in republiške literarne nagrade.

Književniki so zatem zahtevali, naj spremenijo določbo uredbe o socialnem zavarovanju, s katero je bil, kakor so poudarili, delovni staž književnikov za, dosge starostne pokojnine neupravičeno zvišan za 10 let.

Na kongresu so izvolili novo upravo Zveze književnikov Jugoslavije, v kateri so: Ivo Andrić, Aleksander Vučo, Marko Ristić,

Dušan Kostić, Veljko Petrović, Miroslav Krleža, Mirko Božić, Vjekoslav Kaleb, Marijan Matković, Josip Vidmar, Juš Kozak, Ivan Potrč, Camil Sijarić in Slavko Janevski. Na prvi seji nove uprave je bil za predsednika Zveze ponovno izvoljen Josip Vidmar, za podpredsednika Milan Bogdanović, za generalnega tajnika pa Aleksander Vučo.

Iz piteka kongresa moramo omeniti dva referata. V referatu o povojni jugoslovanski dramatik, ki ga je podal književnik Marijan Matković, je bilo poudarjeno, da pri nas in po svetu sedaj precj govore o krizi drame. Matković sodi, da drama ni v krizi niti po svetu niti pri nas. V desetih povojnih letih, je rekel Matković, je bilo pri nas napisanih okrog 50 dram, ki ne samo zaslužijo pozornost, temveč prav nič ne zaostajajo za predvojnimi uspehi v tej književni zvrsti.

Naši sodobni dramati očitajo, je rekel dalje Matković, da je enostranska, kar zadeva tematično, da v glavnem obravnava vojne teme. Predvsem ni slabo, da najbolj obravnava prav vojno tematično, še zlasti pri nas, kjer sta bila vojna in revolucija najbolj dramatično obdobje v življenju našega ljudstva. Razen tega takšne trditve ne drže, ker je bila napisana tudi vrsta dram z drugačno tematiko.

V referatu o književnosti za otroke je Mira Alečković poudarila, da je bilo doslej objavljenih nad 260 knjig pesmi, povesti in iger za otroke. Najpozitivnejša v mladinski literaturi je vsekakor težnja pisateljev, da bi vzgajali mladi rod v duhu pridobitve ljudske revolucije in patriotizma. Sedaj že lahko rečemo, da je ta literatura res socialistična i po vsebini i po tematiki. Razen tega je mladinska literatura spremenila

la svoj odnos do otroka, ker ne gleda več nanj kot na manjvredno bitje.

Toda naši mladinski literaturi je moč očitati, da v njej še vedno srečujemo skrajnosti, od grobe realistične pripovedi do nenaravne fantastike. Najbolj pa ji je treba očitati njeno pomanjkanje raznovrstnosti. Mi nimamo romanov za otroke, potpisov, poljudnoznanstvenih knjig, a kar je še važneje, nimamo junakov, razumljivih otrokom, ki bi vzbujali v njih plemenita čuvstva in oblikovali njihove značaje.

DESET LET ZOBOTEHNIŠKE SREDNJE SOLE

Zanimiva razstava zobotehnikov

Ljubljana, 17. sept. Danes dopoldne so odprli razstavo zobotehniške srednje šole v dvorani Zavoda za socialno zavarovanje v Križevci ulici. To razstavo je šola uredila ob desetletnici svojega obstoja.

Cepprav smo v Sloveniji že pred vojno čutili veliko pomanjkanje zobozdravstvenih delavcev in med temi tudi zobotehnikov, take šole pri nas ni bilo. Ustanovili so jo šele po osvojitvi. Cepprav ima šola na razpolago le zasilne prostore ob stomatološki kliniki. Absolvirajo vendarle vsako leto dvajset, večših še več zobotehnikov.

Na razstavi so prikazani izdelki in način učenja dijakov te šole od prvega do četrtega letnika. Po večini obsega to učenje izdelovanje raznovrstnih protez in drugih zobotehniških del. Delno je nakazan tudi razvoj te stroke do sedanjih modernih načinov izdelovanja protez. Med učili, ki jih uporabljajo v četrtem razredu srednje zobotehniške šole, so tudi prikazani postopki izdelave protez s pomočjo najnovejših vezivnih aparatov, kakršnih pri nas še nimamo. Ko so odprli razstavo, je zbrane zastopnike zdravstvenih ustanov in zobozdravnike pozdravil direktor šole Bojko Pečenko, ki je v kratkih besedah tudi prikazal razvoj šole.

Sestanek tajništva ZB Jugoslavije

Na sestanku tajništva centralnega odbora Zveze borcev Jugoslavije v Beogradu so obravnavali problem otrok, ki so že prestari za šolanje. Sklenili so, da bo to vprašanje proučila komisija, ki skrbi za otroke padlih borcev.

DNEVNA KRONIKA

Delo zakonodajnih odborov Zvezne skupščine

Oba zakonodajna odbora Zvezne ljudske skupščine se bosta sestala 23. septembra popoldne, da bi obravnavala zakonski osnutek o železniškem prevozu. Odbora za gospodarstvo sta ta osnutek že obravnavala.

Del takse za mletje pripada tudi občinam

Po odloku o prodajnih cenah žita, ki je bil objavljen letos 11. julija, morajo vsi mlini vplačati na račun takse za mletje po 2 din za vsak kg pšenične krušne moke, ržene in koruzne moke oziroma 3 din za vsak kilogram bele moke in zdroba. Po predpisih tega odloka pripada 75% takse federaciji, 25% pa okraju (mestu) za pospeševanje kmetijstva. Gornji predpis o delitvi te takse je zdaj spremenjen s posebnim odlokom Zveznega izvršnega sveta. Od takse, ki jo vplačajo valjni mlini, pripada 25% skladu za pospeševanje kmetijstva okrajnega ljudskega odbora, od takse, ki jo vplačajo mlini na kamen (potočni mlini), pa pripada 25% ustreznemu ljudskemu odboru občine za potrebe pospeševanja kmetijstva.

Naši zastopniki na mednarodnem gostinskem kongresu

V Luxemburgu bo te dni mednarodni kongres svetovnega združenja hotelierjev, restavratrjev in kavarnarjev. Našo državo bodo zastopali predstavniki Zveze gostinskih zbornic Jugoslavije, in sicer predsednik Gostinske zbornice Slovenije Stane Renko in tajnik Gostinske zbornice AP Vojvodine Rade Banić.

Vpis posojila za elektrocentrale na Hrvaškem

V prvih 16 dneh vpisa posojila LR Hrvatske za gradnjo električnih central na področju republike je vpisalo posojilo 846 podjetij v vrednosti 356 milijonov dinarjev. Največ je bilo vpisano na področju zagrebskega okraja, kjer je 159 podjetij vpisalo blizu

109 milijonov din, dalje na področju reškega, puljskega, šibeniškega in varaždinskega okraja.

Obisk delegacije finskih vojaških invalidov

Delegacija Zveze finskih vojaških invalidov je prispela včeraj v Jugoslavijo. Delegacija vrča obisk delegaciji Zveze vojaških vojnih invalidov Jugoslavije, ki je junija letos obiskala Finsko. Finski invalidi bodo ostali v naši državi do 1. oktobra.

Seja OLO Ljubljana

Včeraj dopoldne je bila skupna seja okrajnega odbora in zbornice proizvajalcev OLO Ljubljana. Najprej so prebrali poročila komisij, ki so jih odborniki izvolili na prvi skupni seji, zatem pa so razpravljali o osnutku odlokov o postopku pri razdeljevanju stanovanj, o začasnih urbanističnih in gradbenih ureditvi Ljubljane, o osnutku odlobe o začasnih sistemizaciji delovnih mest v administraciji in o dopolnilnih plačah ter položajih dodatkih uslužbenecv OLO.

Sporočilo Zveznega državnega tajništva za gospodarstvo

Beograd, 17. sept. (Tanjug). Zvezno državno tajništvo za gospodarstvo je izdalo naslednje sporočilo: »Na vprašanje, po kakšni ceni bodo obračunavale oljarne isto olje, ki ga na podlagi sklenjenih pogodb dajejo pridelovalcem v zamenjavo za oddane količine oljnih semen, dajemo naslednje polsodbo: S tarifno številko 91 tarife prometnega davka je predpisano, da je treba za rastlinsko jedilno olje plačati davek v znesku 145 din za kilogram. Ker so davčni zavezanci po tej tarifi številki oljarne, so je treba dozirno. Potemtakem bo treba v ceno, po kateri olje obračunavajo, vključiti tudi prometni davek po tarifi številki 91 tarife. Zato so oljarne dolžne pridelovalcem oljnih semen obračunati in zaračunati razmen v prometnem davku v znesku 80 din za kg, in sicer znašni od 11. julija 1955 dalje. Ko so to sprejembe začele veljati (iz Državnega tajništva za gospodarstvo, PLP št. 7866/55 z dne 17. septembra 1955).

IZ ZVEZNEGA IZVRŠNEGA SVETA

Odlok o načinu sklepanja pogodb za dobavo premoga

Beograd, 15. sept. (Tanjug). Na podlagi stavka 26. odstavka 3. zveznega državnega plana za leto 1955 je izdal Zvezni izvršni svet odlok o načinu sklepanja pogodb za dobavo premoga za četrtletje 1955.

1. premogovniki morajo ob sklepanju pogodb za dobavo premoga za četrtletje 1955 zajeti s sklepjem pogodbo celotno proizvodno premoga v tem četrtletju, razen tistih količin, ki so jim potrebne za lastno potrošnjo.
2. potrošniki lahko sklepajo s premogovniki pogodbe samo za dobavo liste količine, ki jim je potrebna za redno potrošnjo v četrtletju 1955 s zagotovili, predvidenimi s tem odlokom.
3. potrošniki premoga lahko sklepajo pogodbe razen za količine premoga, ki zagotavljajo njegovo redno potrošnjo v četrtletju, še za količine za sledeče zaloge:
 - a) železniška transportna podjetja za zaloge za 15 dni,
 - b) rudnik in topilnica bakra »Bor« ter rudnik in topilnica svineca »Trepčac« za zaloge za 12 dni,
 - c) železarska za zaloge za 10 dni,
 - d) industrijska podjetja za zaloge za 8 dni,
 - e) f) nastojanje za zaloge za 21 dni,
 - g) ostale gospodarske organizacije za zaloge za 8 dni.

Skupnost za gospodarjenje z elektriko dolga količine premoga, ki jih lahko imajo posamezne termoelektrarne na zalogi tako, da skupna zaloge vseh termoelektrarn ne more biti večja od količin, potrebnih za 10 dni obratovanja. Sladkorne tovarne lahko sklepajo s premogovniki pogodbe samo za tiste količine premoga, v katerih svoje zaloge, ki so jim potrebne do konca kampanje za predelavo sladkorne pese, tovarne kavnih pralimi pa lahko sklepajo pogodbe samo za tiste količine, ki so jim potrebne za

normalno obratovanje, v katerih zaloge, ki ne smejo biti večje od količin, potrebnih za 21 dni obratovanja.

Postoje za izpajanje vode vodnega gospodarstva lahko sklepajo pogodbe samo za tiste količine premoga, ki jih smatrajo za normalne za zagotovitev svojega neoviranega dela.

Trgovinska podjetja in poslovalnice, ki kupujejo premog za potrebe široke potrošnje, kakor tudi zdravstvene in socialne ustanove, lahko sklepajo pogodbe samo za tiste količine premoga, ki jih smatrajo za normalne za preskrbo prebivalcev oziroma ustanov.

Pogodbe o dobavi premoga, primerne za obratovanje plinskih generatorjev, morajo premogovniki sklepati prvenstveno s tistimi potrošniki, ki ta premog trošijo za plinske generatorje.

Pogodbe za dobavo premoga za četrtletje 1955 se bodo sklepale od 20. do 30. septembra 1955.

Uprava za državne materialne rezerve mora skrbeti za izpolnitev tega odloka.

Uprava za državne materialne rezerve lahko s svojim sklepom:

- a) odredi, da morajo posamezni premogovniki skleniti pogodbe o dobavi premoga z določenimi koristniki;
- b) zmanjšati že določeno količino premoga, če zaradi pomanjkanja koristnikov, katerih delo je važno za gospodarstvo ali preskrbo prebivalstva;
- c) določi, da so posamezni premogovniki dolžni določenim koristnikom prvenstveno dobaviti v pogodbi določene količine premoga.

Naloge iz točke 2 lahko uprava za državne materialne rezerve sporoči gospodarskim organizacijam tudi brezovno ali telefonično, najpozneje v treh dneh pa jim mora poslati tudi svoj pismeni sklep.

elektriko je v zvezi z zahtevo po enotnih cenah predlagala tri variante za ureditev gospodarskih odnosov v sami skupnosti. Po prvi bi uredili enotno vodstvo gospodarjenja z elektriko, po drugi bi dosegli to tako, da bi vsakodnevno enote elektrogospodarstva prek skupnostno upostavili postopoma, s uvajanjem enotnih cen najprej samo na omrežju 100.000 voltov.

Skupnost za elektrogospodarstvo je nekoliko spremenila narčte o proizvodnji električne energije, ki so jih pripravile republiške skupnosti. Med drugim je poudarila, da bi morali prihodnje leto čim bolj izkoristiti hidroenergijo iz elektrarn v Bosni in Hercegovini ter zmanjšati proizvodnjo v termocentralah Srbije, da bi varčevali s premogom. Predlagala je tudi, naj bi ustanovili posebno banko za gospodarjenje z elektriko, da bi pravilneje in bolj racionalno trošili znatna finančna sredstva v tej gospodarski panogi. Predlogi skupnosti bodo podlaga za dokončne sklepe o enotnem sistemu in enotnih cenah električne energije.

V nasprotju s sklepom iz točke 2 (pod b) je dovoljena pritožba na odbor za gospodarstvo Zveznega izvršnega sveta v roku dveh dni po prejemu pismenega sklepa. Pritožba ne ustavi izpolnitve sklepa.

6. sklep uprave za državne in materialne rezerve in prejšnje točke je obvezen za gospodarske organizacije, na katere se nanaša.

7. če gospodarska organizacija zaradi sklepa uprave za materialne rezerve iz točke 5 ne more izpolniti pogodbeno določene obveznosti nasproti posameznim soproizvodnikom, se smatra, da pogodba ni bila izpolnjena zaradi višje sile.

8. premogovniki so dolžni pošiljati upravi za državne materialne rezerve na njeno zahtevo poročila o količinah premoga, ki ga hočejo imeti potrošniki med sklepanjem pogodb, o količinah, za katere so bile sklenjene pogodbe, ter o proizvodnji, dobavi in zalogah premoga. Potrošniki premoga so dolžni pošiljati upravi za državne materialne rezerve na njeno zahtevo poročila o stanju dobav in zalogah premoga.

Roke za pošiljanje poročil iz prejšnjih odstavkov, kakor tudi obrazložitve predpise uprave za državne materialne rezerve.

9. gospodarska organizacija — potrošnik, ki sklene pogodbo o dobavi večje količine premoga, kakor je potrebna za redno potrošnjo in zaloge, premogovnik, ki ne sklene pogodb za celotno proizvodnjo in za četrtletje 1955, tudi če je povpraševanje po njej, gospodarska organizacija — potrošnik, ki ne pošlje na zahtevo poročila po določbi točke 8 in v tej organizaciji zadoščen oseb, bodo kaznovani po določbah člena 92, točke 3 uredbe o trgovinski delavnosti ter trgovinskih podjetij in poslovalnicah (Službeni list FLR) št. 37/55).

10. Ta sklep je že začel veljati.

VEDEN DNI PO FAUROVEM MAROSKEM ROKU

BOJ ZA VPLIV V MAROSKEM KRONSKEM SVETU

Pariz, 17. sept. — Francoska vlada ni bila še nikoli tako blizu uspeha ali popolnega neuspeha svoje maroške politike. To ugotavljajo danes mnogi francoski časniki po novem dogodku v uveljavljanju vladnega programa o reformah v tem francoskem protektoratu. Tisk pa prihaja v tej zvezi do dveh povsem različnih zaključkov. Nekateri časniki menijo, da so zahteve maroških nacionalistov zavlele ureditev maroškega vprašanja, drugi pa pišejo, da zadane odgovornosti za sedanj položaj drugo stran in da je ključ do ureditve maroškega vprašanja v Parizu.

kronskega sveta, zahtevajo, naj bi bili v tem organu izključno maroški nacionalisti, zahtevajo nasprotniki politike reform v Maroku, naj bodo v tem organu v večini zastopani predstavniki maroških konservativnih in tradicionalnih politikov. Skupina francoskih priseljencev, ki podpira akcijo opozicije proti vladnemu načrtu, je priredila sinoči prve večje demonstracije po pariških ulicah. Od vlade je zahtevala, naj prekine vsa pogajanja in razglasi v Maroku obsedno stanje. V tej

zvezi konservativni »Figaro« opozarja maroške predstavnike, naj popuste »pred zahtevami Francije«, češ da je današnji dan, dan zadnjega upanja glede morebitnega sporazuma. Vsako novo odlašanje bi po mnenju tega časnika pomenilo dokončno in popolno prekinitev.

Večina francoskih časnikov se strinja v mnenju, da je potrpljenje na obeh straneh zdaj pri kraju, od utegnega biti prihodnji dnevi odločilnega pomena za odnosa med Marokom in Francijo.

Diverzantske akcije v Alžiru

Alžir, 17. sept. (AFP). — V zadnjih 24 urah je prišlo v Alžiru do več incidentov in spopadov med francoskimi silami in nacionalisti.

V bližini mesta Glokni je bil napaden francoski vojaški konvoj, pri čemer je bil ranjen en francoski vojak, medtem ko je bil en nacionalist ubit. Na področju Ued Bukrina se je vojaška patrulja spopadla s skupino upornih domačinov. Dva upornika sta bila ubita, na francoski strani pa baje ni bilo žrtve. V bližini Garama je prav tako prišlo do podobnega spopada. Ubita sta bila dva al-

žirska upornika, trije pa ranjeni. Nedaleč od mesta Anser so francoske sile v spopadu s skupino nacionalistov enega ranile in ujele.

Aretiranih je bilo nad 120 sumljivih oseb.

Razen tega je bilo v zadnjih 24 urah še več drugih manjših incidentov.

Razorožitveni razgovori brez »zmerjanja«

Denver, 17. sept. (AP). Predsednik ZDA Eisenhower je sprejel danes Harolda Stassena, ameriškega predstavnika v ožjem odboru razorožitvene komisije OZN. Stassen je na koncu dejal, da so dosedanja razgovori o razorožitvi potekali v »ženevskem duhu« in da ni bilo medsebojnega »zmerjanja in strupenih izpadov«.

Pierre Mendès-France ekonomist velikega kova

Pierre Mendès-France, bivši francoski ministrski predsednik je prispel v Beograd na privatni obisk. V Jugoslaviji se je Mendès-France že sestel z Edvardom Kardeljem, Dobrovičem Radosavljevičem, Osmanom Karabegovićem, Sergejem Kraigerjem in Milošem Milićem.

V teh srečanjih in razgovorih je Mendès-France izpriskal živahno zanimanje za gospodarske razmere v naši državi in za njihov razvoj. To je docela razumljivo, kajti bivši francoski ministrski predsednik je znan kot državnik in kot ekonomist.

Mendès-France je po poklicu odvetnik. Ko še ni dopolnil 25 let, je bil 1932 že francoski poslanec. Leta 1936 je postal predsednik zborniške komisije za carinska vprašanja. 1938 pa v Blumovi vladi državni podtajnik za proračun. Ze takrat je objavil pomembna dela o gospodarskih in finančnih problemih.

Druga svetovna vojna je bila za Mendès-Francea mejnik čez razdobje njegove politične dejavnosti. Niso ga samo preganjali — vichyska vlada ga je obsodila in zaprla — temveč se je tudi aktivno boril proti nemškemu okupatorju in Petainovemu kvaziliskemu režimu: iz zapora je pobegnil v Anglijo in se malone do konca vojne kot letalski kapetan francoskih oboroženih sil boril nad sovražnimi ozemljem.

Leta 1943 je postal komisar za finance v De Gaullovi Odboru nacionalne osvoboditve. Septembra iste leta je po osvoboditvi Pariza postal minister za narodno gospodarstvo.

Tedaj se je v nekem smislu začelo novo obdobje njegove politične dejavnosti. Sodeloval je pri sestavljanju načrta o gospodarski obnovi dežele in o ukrepih proti inflaciji, ki ga pa tedanja vlada ni sprejela. Mendès-France je odstopil, ker se je pričel, da za njegove načrte ne kažejo razumevanja. Odtlej ni vstopil v nobeno vlado, čeprav so mu to ponudili, dokler 1954. ni dobil mandata, naj sestavi eno izmed mnogih povolnih francoskih vlad.

Medtem ko je bil vodja francoske delegacije na finančni konferenci v Savanahu marca 1946, guverner Mednarodnega monetarnega sklada, pomočnik Mednarodne banke za obnovo in razvoj, francoski delegat v Ekonomsko-socialnem svetu OZN od 1947 do 1950, in šef francoske delegacije na zasledanju ekonomske komisije za Latinsko Ameriko 1950.

Mendès-France je radikalno socialistični poslanec v francoskem parlamentu, od februarja 1952 je bil predsednik zborniške komisije za gospodarske račune in proračune, od 1953 vodja zborniške komisije za finance, razen tega pa profesor na nacionalni šoli za administracijo. Leta 1953 je objavil obsežno politično delo z značilnim naslovom »Vladanje je izbrljanje«. Ta krilatice v zgoščenih oblikah zelo nazorno predstavlja Mendès-Francea in kot politika in kot ekonomista, kot odločnega človeka zelo doletenih nazorov in ne posebno kompromisnega prepričanja.

To krilatice je čutili v njegovi predvojni javni dejavnosti, dramatično se razraste v njegovih dejanjih med vojno in doseže vrhunec v njegovih vlogi v življenju povojne Francije — na primer v njegovih napredih da bi rešili indokitsko in severnoafriško vprašanje, v stališču nasproti evropskim problemom, predvsem pa v naporih, da bi ozdravili zapleteni notranji gospodarski položaj v deželi.

Sedanje gospodarske težave, na podlagi katerih so nastale tudi politične težave Francije, koreninijo v njeni gospodarski sestavi in v odnosih. To stanje, za katerega je značilno obširno zaostajanje gospodarskega razvoja Francije za drugimi razvijenimi kapitalističnimi državami so Franciji imenovali »sklerozo«.

Proti takšnemu stanju se je zlasti v zadnjih letih v francoski ekonomski znanosti pojavilo močno gibanje,

Pierre Mendès-France je eden izmed nosilcev tega gibanja.

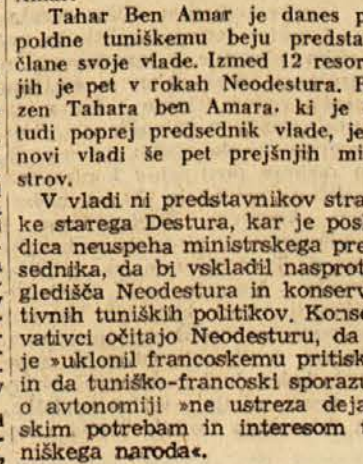
ki sedaj predvsem zahteva — razen obsežnega investicijskega načrta, politike polne zaposlitve, odprave nerentabilne proizvodnje, korenitega zmanjšanja neproduktivnih stroškov, spremembe režima davčne neenakosti in odstranitve zamotanega sistema

Nova vlada v Tuniziji

Tunis, 17. sept. (AFP). Danes je bila uradno sestavljena nova tuniška vlada, ker je bej privolil v njeno sestavo, kakor mu jo je predložil predsednik Tahar Ben Amar.

Tahar Ben Amar je danes popoldne tuniškemu beju predstavil člane svoje vlade. Izmed 12 resorov jih je pet v rokah Neodestura. Razen Tahara ben Amara, ki je bil tudi poprej predsednik vlade, je v novi vladi še pet prejšnjih ministrov.

V vladi ni predstavnikov stranke starega Destura, kar je posledica neuspeha ministrskega predsednika, da bi vskladih nasprotna gledišča Neodestura in konservativnih tuniških politikov. Konservativci očitajo Neodesturu, da se je »uklonil francoskemu pritisku« in da tuniško-francoski sporazum o avtonomiji »ne ustreza dejanskim potrebam in interesom tuniškega naroda«.

Britanski komandosi v Famagusti na Cipru.

Nehru o mednarodnem položaju

New Delhi, 17. sept. (AFP). Ministrski predsednik Nehru je danes začel zunanje politično debato v spodnjem domu in poudaril, v zvezi z izboljšanjem mednarodnega položaja, da ni njegov namen dati preveč optimistično podobo položaja, »ker so še vedno ostale nekatere črne točke«. Med činitelji, ki so privedli do popuščanja napetosti je Nehru navedel handumsko konferenco, avstrijsko državno pogodbo, beograjske razgovore predstavnikov Jugoslavije in SZ ter konferenco štirih velikih v Zenevi. Izrek je priznanje predsedniku Eisenhowerju in maršalu Bulganinu za vlogo, ki sta jo odigrala v Zenevi.

Nehru je navedel še druge »bodrila činitelje«, zlasti konferenco o mirnodobni uporabi atomske energije. Adenauerjevo potovanje v Moskvo, kakor tudi ženevska pogajanja med ZDA in Kitajsko.

Posebej je navedel še pereče probleme: korejsko vprašanje, spor zaradi otokov Kemoja, Macuja in druge ter pripomnil, da se je položaj na sploh močno izboljšal.

Na koncu je govoril o Goi. Pojasnil je, da njegova vlada še nadalje zahteva mirno ureditev tega vprašanja in da je pripravljena preopredati sleherno demonstracijo gibanja Satiagraha.

Pred dnevi je Djavaharal Nehru bil odlikovan z najvišjim indijskim odlikovanjem za svoje zaslugi na področju mednarodnih odnosaev Indije.

PRED NOVIMI UKREPI grške vlade v zvezi z nadaljnjim razpletom ciprskega vprašanja

Atene, 17. sept. (AFP). Ameriški veleposlanik v Grčiji Sannon, ki se je vrnil iz Washingtona je davi izročil grški vladi poslanico predsednika Eisenhowerja.

Vlada je imela danes sejo, na kateri je razpravljala o perečih političnih problemih. Ministri so se morali izreči o besedišču grškega odgovora na Macmillanove predloge o postopnem razvoju avtonomije na Cipru v okviru britanske skupnosti dalje o proceduri v zvezi z obravnavanjem ciprskega vprašanja na zasedanju Generalne skupščine OZN, o odnosjih s Turčijo po protigrških incidentih v Carigradu in

Izmiru in o stališču, na katerega se je treba postaviti nasproti zavezniškim vladam, ki nečejo podpirati boja za osvoboditev Cipra.

Kralj Pavel je davi sprejel predsednika Liberalne stranke Papanirea, predsednika Demokrasko-liberalne unije Venizelosa, roditelja gibanja EPEK Papapolitisa, enega izmed voditeljev Demokraskie stranke Svotosa, dalje predsednika Progresistične stranke Markezinisa in predsednika Populistične stranke Caldarisa. Popoldne je kralj obiskal tudi bolnega ministrskega predsednika maršala Papagosa.

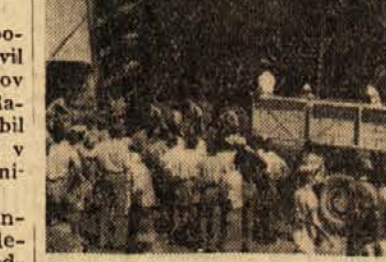
Z VSEH STRANI SVETA

KITAJSKA JAPONSKI INDUSTRIJCI NA OBISKU

Hongkong, 17. sept. (AFP). Pekinški radio poroča, da je prva skupina 12 japonskih industrijcev danes prispela v Peking. Vodja delegacije Fadžima je ob prihodu izrazil upanje, da se bo trgovina med Kitajsko in Japonijo še močno razvila.

CIPER NADALJNJA BRITANSKA OJACENJA

Nikosia, 17. sept. (AFP). Britanska letalonosilka »Ocean« je davi prispela v Famagusto z vozili in opremo za britanske čete, ki prihajajo na Ciper kot okrepitve sv boju proti teroristom.

Britanski komandosi v Famagusti na Cipru.

EGIPT NASER BO OBISKAL CSR

Kairo, 17. sept. (Reuters). Predsednik egiptske vlade Gamal Abdel Naser je danes izjavil, da je sprejel povabilo, naj obišče CSR. Do tega obiska bo brže prišlo prihodnje leto poleti.

Dilema presežkov

Resori za gospodarstvo in zunanje zadeve se spopadajo na mednarodnem tržišču. — Rešitev problema v nezadovoljstvo na obeh straneh

(OD NASEGA POSEBNEGA DOPISNIKA)

New York, septembra
Z izrazom dolgočasje na obrazu in nekoliko jezni, da so jih poklicali od pokerske mize, so reporterji odšli v konferenčno dvorano ministrstva za kmetijstvo.

»Kaj neki nam bodo zdaj sporočili tako važnega?« so godrnjali. »Da so prodali še pet teksaskih krav Sovjetom?«

Drugi dan so časniki objavili zmagoslavno vest: »Vlada ne bo več trgovala z maslom.«

Letos je država odkupila 55% masla več kakor lani, prodala pa je 63% zalog. Tako je morala odkupiti od farmerjev še znatne količine masla, da je podprla kmetijstvo. Pomoč tujini je le nekoliko zmanjšala presežke. Ostala razlika je šla v promet na račun večje potrošnje na domačem trgu. Znova se je začela razprava o vprašanju državnih zalog živil, spet je bila ogrožena koordinacija med ministrstvom za kmetijstvo in za zunanje zadeve. Vzrok ni bilo maslo, marveč mnogo večji

presežki žita, riža, bombaža in drugih kmetijskih pridelkov.

Trgovina in politika sta prišli navzkriž

Ko je burmanski ministrski predsednik letos obiskal Washington kot gost Bele hiše, so časniki pisali o zaskrbljenosti azijske javnosti spriču konkurence ZDA na trgih riža. »Če bomo obravnavali probleme svojih presežkov na račun manjših narodov, ki pridelujejo riž, bomo težko obdržali prijateljstvo na svetu,« so menili komentatorji, ki jih je navdihovalo zunanje ministrstvo. Samo pod močnim pritiskom mednarodnih argumentov je minister za kmetijstvo Benson privolil, da bo zmanjšal pritisk ameriških pridelkov na trge, od katerih žive družbe dežele. Ostal pa je pod vplivom domačih politikov, predstavnikov pokrajin, na katerih se presežki vsako leto bolj kopičijo. Državne podpore, odkup delov žetve, ne morejo spraviti z dnevnega reda vprašanja padanja standarda ameriških farmerjev v žitorodnih pokrajinah.

V Washingtonu n. pr. so znane zgodbine o ukrepih senatorja Georga iz Georgije, predsednika kongresnega odbora za zunanje zadeve. Prihodnje leto naj bi šel George na volitve v svoji »bombažni državi«, v kateri ga na vso moč kritizirajo, češ da bolj skrbi za sestanke štirih velikih, kakor za farmerje Georgije. In sredi mrlične dejavnosti za določitev zmernejše poti v novih stikih z Rusi se je George nenadoma pojavil pred Belo hišo na čelu delegacije 110 članov Kongresa iz Georgije. Problem, ki so ga položili na Eisenhowerjevo pisalno mizo, se je nanašal na bombaž in na osem milijonov bal, ki naj bi jih poslali na svetovni trg.

Volitve pa se bližajo

Na podlagi kongresnih odobrenj so ZDA letos zmanjšale svoje presežke za 350 milijonov dolarjev prek programa pomoči tujini in za 450 milijonov s prodajo živil za domače valute drugih držav. Pa tudi ta razmeroma neznačajni izvoz živil je prizadel pridelovalce v raznih krajih sveta, kakor n. pr. Siam in Burmo, ki sta močno čutila dotok ameriškega riža na Japonsko.

Kongres je bil spriču predsedniških volitev, ki bodo prihodnje leto, prisiljen upoštevati zunanje stike, še bolj pa svojo priljubljenost med volivci na podeželju. In zato so zakonodajalci predlagali vladi, naj v prihodnjih treh letih razproda v tujini presežke v vrednosti poldruge milijarde dolarjev.

Tajnik za kmetijstvo Ezra Taft Benson je brž začel proučevati položaj. Z aktovko v roki je pre-

potoval šest zahodnoevropskih dežel in v 17 dneh razpravljal o svojem problemu z angleškimi, danskimi, holandskimi, francoskimi, italijanskimi in švicarskimi funkcionarji. Benson jim je pojasnil, da se »ZDA ne morejo vzdržati prodaje svojih kmetijskih pridelkov na svetovnem trgu«. Toda tudi njegovi sobesedniki so imeli svoje argumente. Razgovori so se končali tako, da je Benson v Londonu obljubil, da ameriški presežki ne bodo preplavili svetovnega trga tako zelo, da bi bila v nevarnosti stabilnost cen.

Kdo je imel prav v tej debati in katera pot bi bila najboljša v korist ameriških farmerjev, posameznih držav, svetovne trgovine in gospodarstva na splošno? Težko bi mogla ena sama formula odgovoriti na to vprašanje v celotnem okviru. Zlasti pa se to ne zdi možno zdaj, kot si ZDA prizadevajo obdržati skupaj svoje zaveznike in ko se boje, da ne bi spravile v slabo voljo ostalih dežel v vzdušju splošnega zboljšanja svetovnega položaja. Upoštevati pa je tudi treba, da se bližajo volitve in da mora vlada paziti, da se ne poslaba njen položaj. Obdobje domače »mirne koeksistence« je končano in stranke se čedalje večjo vnmemo pripravljajo na volitve.

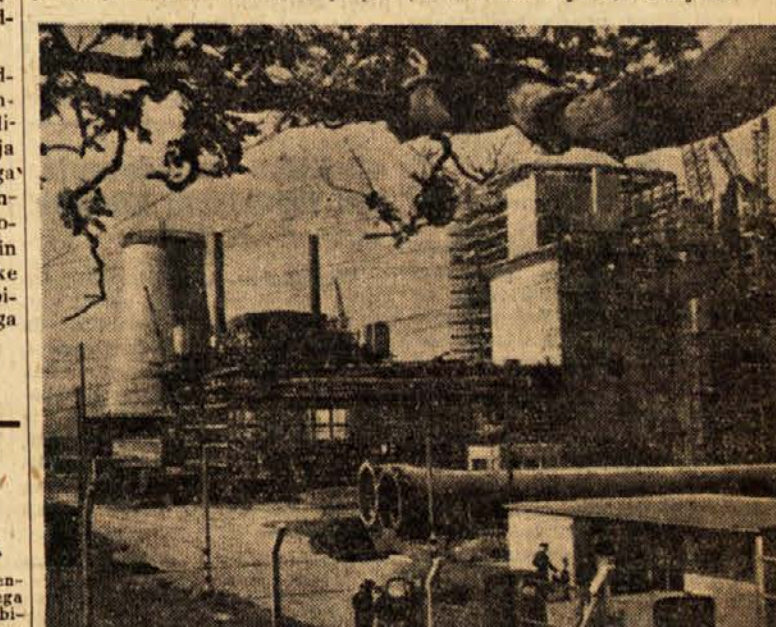
Kompromisi, ki jih v luči teh momentov kdaj pa kdaj sklepata zunanje ministrstvo in tajništvo za kmetijstvo, prinašajo delne izhode iz tega položaja v obojestransko nezadovoljstvo. Samo ene poti še niso preizkusili, toda o njej obširno razpravljajo. Gre za razširitev trgovine z Vzhodom. Kanada n. pr. je v svojo korist pa tudi iz protesta proti konkurenci ZDA na nekaterih trgih že začela v velikem obsegu izmenjavo z deželami vzhodne Evrope.

Jaša Levi

Tržaški nristamiški promet je letos narasel

Trst, 17. sept. V primeri z lanskim avgustom se je promet skozi tržaško pristanišče v preteklem mesecu nekoliko povečal. Tako so letos v avgustu izkrcali 297.425 ton blaga, naložili pa 95.015 ton, za dobrih 100.000 ton večji promet kot lani.

Tudi podatki o pristaniškem prometu v letošnjih prvih osmih mesecih so višji od lanskih. Medtem ko so lani zabeležili od januarja do avgusta 1,67 milijona ton izkrcanega blaga, se je ta številka letos dvignila na 2,47 milijona ton. Prav tako se je dvignil tudi promet vkrcanega blaga, in sicer od 657.000 ton omenjenega leta na letošnjih 730.000. Tako je znašal vsaj pristaniški promet v letošnjih prvih osmih mesecih 3,2 milijona ton blaga, lani pa v istem razdobju 2,2 milijona.

Britanski atomski center v Cumberlandu, kjer zdaj gradijo poslopja in naprave za atomski reaktor.

V SZ zdaj znova načenjajo vprašanje sprejema Kitajske v OZN

Moskva, 17. sept. (TASS). — V članku, ki ga je objavila danes »Pravda«, Majeovski znova načinja vprašanje zakonite pravice Kitajske do članstva v OZN. V članku je rečeno, da javno mnenje vseh dežel mnogo pričakuje od desetega zasedanja Generalne skupščine, ker se bo zdaj »prikrat sestala v novem položaju po ženevski konferenci.«

»To zasedanje Generalne skupščine,« pravi Majeovski, »čakajo velike in plemenite naloge, da okrepi ženevskega duha« in ukrene vse potrebno za okrepitev zaupanja in razumevanja med narodi. To daje poseben pomen nalogi, da bi pripoznali Kitajski njene pravice v OZN, ker je to dežela, katere prispevek k stvari miru in varnosti narodov na Daljnem vzhodu in

na vsem svetu je dejansko ogromen.«

Majeovski dalje pravi, da je LR Kitajske od svoje ustanovitve »zmeraj in neomajno uveljavljala politiko miru in prijateljstva z drugimi narodi v skladu z načeli ustanovne listine OZN. Cela vrsta kitajskih zunanje političnih ukrepov še zdaj dokazuje, da ima Kitajska v svetovnih zadevah zelo važno vlogo«. Na koncu pripominja, da brez upoštevanja koristi Kitajske v Aziji ni moč na zadovoljiv način urediti nobenega pomembnega vprašanja. »Zato je še krivičnejši in še neznosnejši položaj, v katerem Kitajski z njenimi 600 milijoni prebivalcev onemogočajo, da bi dobila v OZN svoje zakonito mesto.«

MAROKO ATENTATI

Arabat, 17. sept. V Fesu, maroškem kulturnem in verskem središču, so eksplodirale tri bombe. Ena je eksplodirala na mostu in je bilo 16 ljudi ranjenih, med njimi pet huje. Četrto bombo, ki ni eksplodirala, so našli v mestnem kepaliskem bazenu, ki je odprt za Maročane in tujece.

FRANCIJA STAVKA V NANTESU

Pariz, 17. sept. (AFP). Sindikat kovinarjev v Nantesu je davi sklenil nadaljevati stavko. Nekateri strokovnjaki na napovedujejo, da se bodo pogajanja med delodajalci in delavskimi sindikati nadaljevala prihodnji teden. Pri tem menijo, da bi utegnli biti sporazum v podporo izjavni avtomobilov »Renault«, po katerem bo zvišanje plač v prihodnjih letih odvisno od povečanja proizvodnje in ne od naraščanja življenjskih stroškov, vzorec za nove pogodbe v drugih tovarnah. Kakih 15.000 delavcev velikih industrijskih podjetij stavka v Nantesu in okolici malone že pet tednov.

»Dokazi dobre volje«

Odkar je minister Brentano izročil jugoslovanskemu veleposlaniku v Bonnu dr. Mladenu Ivekoviću nove predloge nemške vlade za ureditev naših vojnih in predvojnih terjatev, se v nemškem tisku enakomerno pojavljajo komentarji, ki prepričujejo svojo in tujo javnost, da so novi predlogi Bonna »dokaz dobre volje« in da je torej zdaj stvar Beograda, da pove svoje mnenje.

Takšen komentar je bil objavljen 12. septembra v »Frankfurter Allgemeine Zeitung«, ki jo imajo v Nemčiji za vladno glasilo. Komentar se ukvarja z vprašanjem »ali bodo novi predlogi pripomogli k zmanjšanju napetosti med obema deželama«. Ni težko spoznati, zakaj se sudejo komentariji prav okrog tega vprašanja. Jugoslovansko-nemška pogajanja so že zelo dolgo na mrtvi točki, in sicer proti želji in volji Jugoslavije. V delu nemške in tuje javnosti so videli v tem dokaz slabe volje palače Schaumburg. Takšne glasove je bilo slišati tudi v nemškem tisku in bonnskem Zveznem zboru. Zdaj si časopisni komentatorji prizadevajo prepričati svojo in tujo javnost, da je golob dobre volje nasledel odletel iz Bonna.

Na žalost in proti pričakovanju pa nikakor ne moremo reči, da so novi predlogi iz Bonna res »dokaz dobre volje«, ker niti približno ne upoštevajo uravniženih jugoslovanskih zahtev. To uvideva sama »Frankfurter Allgemeine Zeitung«, ko piše, da je razlika med jugoslovansko zahtevno po 420 milijonih mark in nemško ponudbo v znesku 250 milijonov mark »znatna«. Ponudena vsota je nekoliko manjša, toda bistveno ni v številkah. Časnik nadaljuje svoje modrovanje takola: »Mi menimo, da bi morali Jugoslavljanom ponudeno vsoto, ki presega dokumentirane terjatve (po nepotrjenih informacijah bi morali razpravišati o 160 milijonih mark) oceniti kot dokaz dobre volje Nemčije. Jugoslovanske novice so najbrž močnejše v političnem, zlasti pa v moralnem, kakor v pravnem oziru.«

Mi ne izpodbijamo ugotovitve tega časnika, da so jugoslovanske zahteve politično in moralno povsem utemeljene, pač pa se nam zdi nerazumljivo in čudno, da skuša komentator dvomiti o pravni obrazložitvi jugoslovanskih zahtev. To je čudno in nerazumljivo kratko malo zato, ker takšno vprašanje ne ustreza resnici.

Naše zahteve so dokumentirane z gledišča mednarodnega prava (oziroga posebnih predpisov, ki urejajo takšne zadeve), kakor tudi z gledišča nemških pravnih predpisov itd. Dokumentirane so tudi z vsem gradivom. In ta dokumentacija ni bila predložena samo za zeleno mizo med jugoslovansko-nemškimi pogajalnimi, marveč objavljena tudi v tisku. O njej so povsem odkrito pisali naši strokovnjaki. Tako je jugoslovanska dokumentacija znana naši in mednarodni javnosti.

Nasprotna stran pa ne ravna tako. Udeleženci nemške delegacije na pogajanjih često načentja, to vprašanje, toda samo v osebnih stikih in ožjih razgovorih. Iz povsem razumljivih razlogov se nikoli niso spustili na preveč splozka tla stvarne in z dejstvi podprte pravne dokumentacije. Omenjeni časnik se često sklicuje na londonski sporazum, ki ga Nemčija baje noče kršiti. Toda jugoslovanske zahteve so upoštevane londonski sporazum, čeprav se po krivici stori Jugoslaviji velikansko škoda, česar ne smemo pozabiti. In stori jo je prav naš državi, ki je v vojni največ trnela in ki je premagovala velike težave, da je ohranila svojo neodvisnost. Vrlje temu na jugoslovanske zahteve »noštujajo londonski sporazum in ga upoštevajo«.

Mimogrede je treba omeniti, da je na nemški strani često slišati, da so nam Nemci pomagali in da so bili pripravljeni pomagati nam. Najbrž merilo na investicijske kredite. Če je tako, tedaj moramo odkrito povedati, kako stvari stoje. Nemški investicijski krediti so bili mnogo vrednejši (zaradi korejske krize so bili za 30 do 40% dražji kakor

v normalnem času), dajali so jih na kratke roke, proti izredno visokim obrestim itd. To je znano našim in nemškim gospodarskim krogom. Zato so takšni krediti hudo bremenili jugoslovansko gospodarstvo. Če hočemo imenovati stvari s pravimi imeni, tedaj je treba reči, da so bili ti krediti dober posej Zahodne Nemčije na jugoslovanskem trgu v korist nemškega gospodarstva. Dober posej za upnika, za nas pa neugoden. V tem je vsa stvar.

Bilo bi zaželeno in normalno, v korist nadaljnega razvijanja stikov med našima dvema deželama, da bi nove predloge iz Bonna res lahko imenovali dokaz dobre volje. Žal pa bonnski »dokazi« tega ne dokazujejo.

R. Vujović

NA MRTVI TOČKI

Četrtnina suverenih dežel in med njimi predvsem Kitajska čakajo že leta na sprejem v OZN in nemara tudi letos še ne bodo sprejete

New York, septembra. V OZN je včlanjenih 60 suverenih držav, nad 20 pa jih še zmeraj čaka, da bi jih sprejeli. To je vprašanje, s katerim se OZN ukvarja že tri leta, pa se še zmeraj ni premaknilo z mrtve točke. Na predzadnjem zasedanju Generalne skupščine so ustanovili Odbor za dobre usluge, v katerem so delegati Egipta, Nizozemske in Peruja. Njegova naloga je da skupaj z Varnostnim svetom prouči vse možnosti glede sprejema novih članov v OZN. Lani, na devetem zasedanju, je odbor skupščini poročal, da ni mogel ničesar doseči, in mandat so mu podaljšali še za leto dni. Vse kaže, da bo tudi letošnje po-

ročilo Odbora za dobre usluge enako, kakor je bilo lansko.

V svojem glavnem letnem poročilu za deseteto zasedanje generalni tajnik OZN Dag Hammarskjöld obravnava zlasti vprašanje univerzalnosti OZN in poudarja, da bi moralo zboljšanje položaja na svetu ugodno vplivati tudi na ta problem in da bi bilo treba najti izhod, ki bi omogočil, da bi nad 20 dežel sprejeli v svetovno organizacijo. Vprašanje procedure sprejemanja novih članov pa ni tako preprosto. Če hoče biti kaka dežela sprejeta, mora Generalna skupščina z večino glasov predlagati sprejem Varnostnemu svetu. Če pa v tem ne privoli vseh pet stalnih članov, ne

more biti sprejeta. ZDA nastopijo z velom proti sprejemu vzhodnih dežel, Sovjetska zveza pa proti sprejemu zahodnih in tako se zadeva ne premakne z mrtve točke.

Z gledišča univerzalnosti OZN je zlasti važen sprejem LR Kitajske. V OZN in tudi v njenem Varnostnem svetu zastopajo Kitajsko Cangkajskovi ljudje, kar pomeni, da 600 milijonov Kitajcev ni zastopanih v svetovni organizaciji. Spričo tega v OZN ni moč obravnnavati mnoge zadeve, zlasti pa tiste, ki se nanašajo na Azijo. V OZN pa je čedalje več delegacij, ki terjajo, da bi Cangkajskovim delegatom izglasovali nezaupnico, ker ne predstavljajo kitajskega naroda in tudi ne kontrolirajo kitajskega ozemlja.

Na desetem rednem zasedanju bodo torej znova obravnavali vprašanje univerzalnosti OZN, ne pričakujejo pa nobenega posebnega sklepa. Mnogo malih in srednjih dežel bo najbrž vztrajalo na pozitivni ureditvi tega vprašanja. Toda kar verjetno je, da bodo tudi tokrat vse sklepe odložili in Odboru za dobre usluge podaljšali njegov mandat ter morda ustanovili še kak nov organ, ki bi se ukvarjal s tem vprašanjem. Po splošnem mnenju je sprejem novih članov in pripoznanje pravice pekinški vladi, da bi zastopala Kitajsko, eno najbolj perečih in najtežavnih vprašanj, katerega končna ureditev pa bo zahtevala še mnogo naporov in potrpljenja.

Prehitro?

Feltenu, ki v knjigi opisuje svoje življenje, pa je lahko spoznati avtorja. Gre torej za avtobiografsko delo. Zloglasni Hitlerjev pohod na Poljsko leta 1939 je poklican pod orožje tudi advokata Feltena. Sodeloval je pri pustošenju podjarmljenih dežel. Kot povprečen Nemec je izpolnjeval vsa povelja, pri tem pa ni utegnil razmišljati, v kakšnem razmerju so pravzaprav ta povelja s pravili o humanosti in morali.

V liku Viktorja Feltena nam prikazuje avtor knjige duševno sestavo fašizma. To je bilo tisto tragično prusko srgemo se vojake, ki je v zadnjem stoletju uveljavljalo vse v Berlinu znane vage agresije in naprtilo narodom dve strašni svetovni vojni. Daleč od sleherne prave narodne misli je postal Hitlerjeva nemška vojska cldorod in pribražičke pro-možnega monarhističnega razreda, omejenih junckerjev in brezdušnih pustolovcev, ki so bili zabredli v vode antisemitizma.

Seveda je moral nacizem po razpadu front razpasti tudi sam. Viktor Felten utegne šele po zlomu napraviti svojo notranjo bilanco. Pri tem ves presenečen ugotovi, da so v imenu nekakšnega megle-nega rasnega mita ubijali nedolžne in neoborožene ljudi. Se bolj pa ga pretrese spoznanje, da se zmeraj prihaja do besede tisti rod, ki je v duši sprejel Hitlerja in katerega edini zakon in morala je surova sila. Ta rod je še zelo daleč od brezpogojnega zanikanja starih idealov. O njem pravi Gerhard Kramer, da bo znova marširal, brž ko se mu bo ponudila priložnost za to.

Hamburški državni tožilec je s svojo knjigo očito napisal politično delo, v katerem nahajamo otipljiv zunanje-politični nauk, da ni dovolj, da se Nemčija, ki je izgubila vojno, prerodi samo v svoji ustavi in obliki vladanja, marveč mora osvoboditi tudi duhove do-loženih družbenih slojev jarma starih predsodkov in starih strasti.

Jožef Debrečni

Hamburški tožilec svari

Istočasno ko se je vnela v bonnskem parlamentu srdita razprava o uradnem imenu obnovljene nemške vojske, se ne le v vsej Zahodni Nemčiji, marveč tudi v Angliji in ZDA ljudje skoraj trgajo za nenavadno politično publikacijo. Ta publikacija je zlasti zanimiva za Jugoslavijo, ker se ukvarja z vprašanji, ki morda ne zanimajo nobenega soseda Nemčije tako kakor nas.

Odgovorni voditelji nove Jugoslavije so že večkrat poudarili, da noben velik narod ne more in ne sme izgubiti svoje suverenosti kakor tudi ne iz nje izviraajoče naravne pravice, da se za samo-obrambo v pametnih okvirih obo-rožni. Nam, eni najbolj prizadetih žrtve hitlerjevske strahovlade, pa ni vseno, v kakšnem razmerju bodo sile nemške samoobrambe s pravo nemško narodno mislijo, s humanizmom in z veliko idejo-človeškega sodelovanja. To ni vse-eno naši državi, zlasti pa ne sto-itišcem preživelih bivših jugoslo-vanskih vojnih ujetnikov, deportiranih, interniranih in odpeljanih na najrazličnejša prisilna dela, ki so dobesedno na svoji koži čutili brutalnost pripadnikov raz-ličnih SS formacij, Wehrmachta,

organizacij Todt, Speer in podobnih.

Nas torej zelo zanima, če izda Nemec, visok funkcionar pravosodnega aparata bonnske vlade, knjigo, v kateri nas opozarja, naj se nikar ne vdajamo pretiranemu optimizmu. Originalni nemški naslov knjige, o kateri govorimo, se glasi: »Wir werden wieder marschieren«. Naslov knjige zveni agresivno, kakor grožnja. Toda za to ne gre. Knjiga obsega izpraševanje lastne vesti, odkritostnega izpovedi povprečnega nemškega človeka naših dni pred nevidnim sodiščem zgodovine. Zato je vzbudila tako veliko pozornost.

Avtor knjige Gerhard Kramer, hamburški državni tožilec, živi pred očmi javnosti in po svojem poklicu kot funkcionar države, ki polaga temelje novega nemškega duha, se mora zavzemati za uredničenje ideje o duhovni povezavi med Nemčijo in Evropo, ki polagoma celi rane vojnega opustoše-nja. In zdaj Kramer opozarja Evropo, naj bo oprezna in naj zadržuje navdušenje tistih, ki praznujejo končno zmago nad pruskim fašističnim in militarističnim gledanjem na svet. Pisce v svoji knjigi brez ovinkov pravi, da reaktivni pruski militarizem še ni umrl, marveč da je samo »uspavan«. Knjiga pa ima tudi svoj praktičen politični po-meni, Nemški državni tožilec, ki se je sam vso vojno boril v uni-formi nacistične vojske, gleda v prihodnost in podrobno analizira psihološke korenine nemške zgo-dovinske tragedije.

Knjiga »Wir werden wieder marschieren« je torej delo z iz-razito težino. V njegovem imenu, berlinskem advokatu Viktorju

druga. Direktor USIS (Ameriške informacijske družbe) Theodor Strieberg je nujno prišel v Denver, da bi predsedniku Eisenhowerju pojasnil, da »komunisti v ZDA in zahodnem svetu po ženevski konferenci niso spremenili svoje taktike, niti popustili v katerem koli oziru.« Pripomnil je še, da se hladna vojna v Aziji nadaljuje.

»To je bil prvi primer v zgodovini«, je pisal »New York Post«, »da si je nižji uslužbenec drznil ugovarjati senatorju dovolj glasno, da ga je bilo tudi slišati.« Toda Strieberg je čutil za hrbtom podporo močnih sil v Kongresu, zaskrbljenih, da bi utegnili tudi njihovi proračuni priti na oltar ženevskega duha. V Washingtonu ni več skrivnosti, da resno razmišljajo o ukinitvi Radia svobodne Evrope in Radia osvoboditve, po obliki privatnih ustanov, ki pa sta bili pravzaprav glavna nosilca hladne vojne v zračnem prostoru. Za protislužbo pa Američani zahtevajo od sovjetskih postaj, naj nehajo motiti sprejem »Glasa Amerike«, ki bo oddajal čedalje več vestj v duhu sodelovanja med narodi. Neki komentator je k temu pripomnil: »Moskovčani bodo odslej poslušali podpredsednika Nixona, kako vsako jutro vodi telovadbo narodov.«

Jaša Lenč

PISMO IZ NEW YORKA

Proračunske žrtve ženevskega duha

Senzacionalna izjava senatorja Maona — Direktor »Glasa Amerike« protestira

New York, septembra

V avgustu, ko so uredniki v skrbih, kako bodo napolnili stolpe svojih časnikov, je najboljši čas za javno kongresno preiskavo. Predsednik odbora, ki napove zasliševanje pred v tem mesecu, je lahko brez skrbi, da ga bodo prve postaje citirale dan, za dnem in da bodo njegovi volivci stam doma videli, da ni pozabljen na hodnikih Kapitola.

Poslanec Francis Walter je prav v avgustu pripeljal svoj protiameriški odbor v New York. Z avgustom pa ni imel sreče. Časniki so namreč obširneje poročali o srditih pričah, kakor o predsedniku odbora, ki jih je zasliševal. Sicer bi pa tudi težko bilo drugače. Walter je namreč v publicistični žejji s preiskavami proti škodljivstvu pobraliz broadwayskih gledališč takšne »zvezde« kakor je Madeline Lee, »znana« občinstvu po tem, da govori za kulisami z otroškim glasom. In ta mlada aspirantka na mesto v gledališču, mati dveh otrok in talent za komedijo, je zaslužila pred Walterjevim odborom ploskanje javnosti, ko je vprašala: »Kaj pa zahtevate od mene, naj priznam krivoverstvo, od naj grem v Canoso? Kaj, zakaj in komu naj priznam? Saj nisem Devica Orleanska in moja hrana so šale, ne pa globo-ko kesanje.«

Najbolj napet trenutek nje-nega odpora proti odboru je bil tisti, ki zabuja zdaj zaskrbljenost vseh organov za proučevanje »protiameriške dejavnosti«. Madeline Lee je namreč preprosto in jasno sporočila odboru, da na podlagi ustave lahko vodi preiskave, ki se tičejo zakonodajnih poslov, za kar pa tu ne gre.

Zenevski duh je kriv, da so postale kongresne preiskave o lojalnosti še počasnejše, kakor so bile. Vse, kar je hotel Walter dokazati s svojo ekskurzijo na Broadway, je bilo, da zdaj vzlic Zenevi ni čas za zmanjšanje skladov njegovega odbora, češ da komunistična nevarnost še ni odstranjena.

»Kup neumnosti«

Izjava senatorja Mallona v Moskvi je bila zato priljubljena olja na ogenj. Ta ameriški politik je po devetih dneh bivanja v Sovjetski zvezi brez ovinkov izjavil, da je po njegovem trdnem prepričanju propaganda, kakršne je vajen »Glas Amerike« v svojih oddajah, bolj ali manj kup neumnosti. »Nobenih znakov nisem našel, da bi se ljudstvo upiralo sovjetskemu redu,« je rekel Mallone. »Zato menim, da je propa-ganda, ki jo širijo »Glas Amerike« in druge agencije ZDA, da bi po-

večale nezadovoljstvo in povzročile odpor proti sovjetskimi voditeljem, nesmiselna in razsipna.« V skladu s tem je Mallone zahteval, naj ZDA »občutno znižajo« proračune, namenjene propagandi proti Sovjetski zvezi.

Ta vest je žvela 24 ur na vseh naslovih straneh časnikov ter v vseh radijskih in televizijskih oddajah. Potlej pa jo je zamenjala

Indijsko posredovanje pri repatriaciji Kitajcev iz ZDA

Washington, 17. sept. (AP). Indijsko veleposlanstvo je sinoči sporočilo, da je Indija privolila »da prevzame funkcije in odgovornost«, izvirajoče iz ženevskega sporazuma med ZDA in LR Kitajsko o repatriaciji kitajskih državljanov iz ZDA. Veleposlanstvo je razglasilo, da lahko vsak Kitajec naveže stike z njim ali z indijskima generalnima konzulatoma v New Yorku in San Franciscu.

Pred dnevi so si zahodni diplomati v Moskvi na povabilo sovjetske vlade ogledali atomsko električno centralo, ki je kakih 160 km oddaljena od Moskve.

PRED LETOSNIM KONGRESOM LABURISTIČNE STRANKE

Zaton »viktorejancev«?

Kdo bo naslednik Clementa Attleeja v Laburistični stranki?

London, 17. sept. »Mi moramo imeti v vodstvu ljudi, ki jih je postavil v ospredje sedanji čas,« je rekel Clement Attlee v razgovoru z urednikom »Daily Herald«. Attlee je prevzel vodstvo Laburistične stranke natančno pred dvema desetletjema, ko mu je bilo 52 let. Povem je pripomnil, da je že pred izjavil, da bi rad prepustil svoje mesto mlajšim in da bi se tudi zdaj rad »umaknil iz vodstva«. Poudaril pa je, da sklep o spremembi v vodstvu ni v njegovih, marveč v rokah stranke.

Ta izjava enega zadnjih »viktorejancev« v vodstvu političnega življenja Velike Britanije sicer ni do kraja pojasnila položaja glede »pomladitve« laburističnega vodstva, zato pa je vsaj potrdila prepričanje, da je prišlo to vprašanje v prečo fazo obravnavanja. Najbrž bo prevladovalo na letošnji konferenci Laburistične stranke, ki bo prihodnji mesec v Margatu. To pa zopet ne pomeni, da bodo vprašanje vodstva v Margatu tudi uredili, kajti izvolitev voditelja sodi v pristojnost tako imenovane parlamentarne stranke, to se pravi skupine laburističnih poslancev v Spodnjem domu. Ker pa je odhod starega prvaka povezan z izvolitvijo novega, bo odprto vprašanje voditelja stranke vsekakor močno vplivalo na nastop in dejavnost tistih osebnosti na konferenci, ki pridejo v poštev kot kandidati za Attleejevega naslednika.

Vsaka izmed teh osebnosti si bo najbrž prizadevala izpričati čimveč razumevanja za »nove probleme«, na katere zadevajo naš mlajši rodovi. Sami laburisti pravijo, da prihajajo za Attleejevega nasledni-

ka v poštev Herbert Morrison, H. Gaitskell, Harold Wilson, Jim Griffiths, Aneurin Bevan in Alfred Robens. Sestava je torej dokaj pestra in kaže v glavnem vse struje v okviru laburističnega gibanja, od Bevana do Gaitskella.

Ker Herbert Morrison tudi sam sodi v viktorejanski rod, izvolitev Gaitskella pa ne bi prav nič navdušila levica, kakor je ne bi navdušila izvolitev kakega bevanista, zlasti pa ne Bevana, nobenega laburista na desnici, velja za zelo verjetno možnost, da se bodo sporazumeli za kandidate s kompromisom, oziroma da se bodo odločili za »srednje« osebnosti. V tej zvezi omenjajo Jima Griffithsa, o katerem trdijo, da bi bil ne le izraz kompromisa med desnico in levico, marveč celo tudi med Morrison in Gaitskellom. O Gaitskellu menijo, da bo, če ne bi bil izvoljen za Attleejevega naslednika, vsekakor izvoljen za namestnika novega voditelja Laburistične stranke.

Cepnav tudi sam Attlee vprašanje izvolitev svojega naslednika nekoliko povezuje z razumevanjem vprašanja »nove dobe« in čustvom mladih rodov, torej v bistvu s politiko stranke v sedanjih razmerah, program stranke očitno ni v ospredju razprav pred letno konferenco. Sodeč po poteku in sklepih nedavnega kongresa Tradeunionov v Southportu in glede na velik vpliv članov Tradeunionov na politiko stranke v Margatu, ne bi mogli pričakovati kakih bistvenih ukrepov na področju strankinega programa. Protest proti avtomatizaciji industrije, kakor tudi nazadovanje stvarne merze vzhuja v vrstah angleškega delavskega razreda precej vzno-

mirjenja in slišati je tudi nekoliko glasnejše zahteve, naj bi polskali izhod v upostavitvi družbene lastnine na nekaterih področjih proizvodnje. Te težnje so sicer izražene dokaj močno, vendar pa v Southportu niso dobile potrebne večine, kar pomeni, da bodo zadele tudi v Margatu na velik odpor.

Posebna komisija s Haroldom Wilsonom na čelu zbira izjave strankinih organizacij na terenu in od nje pričakuje izbrano poročilo. Baje bo sprožila na konferenci v Margatu posebno razpravo in napore, da bi povečali učinkovitost strankinega aparata. Izredno pozornost bodo posvetili tudi laburistični Zvezi mladih, katere članstvo je v zadnjih mesecih padlo za tretjino. Letos maja je bilo mladinskih laburističnih organizacij 297, leta 1952 pa 670. Položaj se je baje nekoliko zboljšal med volilno kampanjo, ni pa rožnat z vidika vpliva laburistov na mladino.

Iz laburističnih krogov je čisto slišati trditve, da ima njihova stranka mnogo manj denarja kakor konservativna. Za konferenco v Margatu pripravljajo predloge, ki naj bi povečali gnotne možnosti stranke. Dosele je n. pr. dalec s ledenim zadržkom 10 funtov plačeval v obliki članarine Laburistični stranki 0.10 % svojih dohodkov. Če bi ta prisrvek povečali samo za polovico, bi se znašli laburisti v položaju, o katerem nekateri pravijo, da o njem »niti sanjati niso«. Predlogi, ki jih pripravljajo, na ne gre do tako daleč. Prisrvek Tradeunionov od vsakega člana stranke iz njihovih vrst nameravajo baje povečati od 6 na 9 pennyev letno.

D. Blagojevič

„Imam le dve roki“

Slovo
od partizana
Frenka

Ljubljana, 17. sept.
Novozelandski John Denvir Frenk, ki je leta 1941 pobegnil v Mariboru iz nemškega ujetništva in se nato v Ljubljani pridružil slovenskim partizanom, se je tri leta skupaj s slovenskimi partizani boril proti fašizmu. Komaj tedaj, ko je bil hudo ranjen, je moral odložit partizansko puško, zapustiti tovariše in oditi na zdravljenje. Nikoli pa Frenk, eden od najstarejših sercerjevcev, ni mogel pozabiti slovenskih partizanov, s katerimi je ramo ob ramo preživel kri za našo in svojo svobodo. A tudi slovenski partizani, njegovi bojni tovariši, niso pozabili na visokega, nekoliko suhega, vendar pogumnega in neustrašnega Novozelandsca, tovariša in prijatelja Frenka. Resnično: tovarištvu, skovanega na Mokrcu, na Samotarici, v Iški, na Krvavi peči in povsod tam, kjer je Frenk skupaj s prvimi slovenskimi partizani hodil v borbe proti okupatorju, ni bilo moč pozabiti. In čeprav na drugem koncu sveta, v Novi Zelandiji, kjer zdaj Frenk živi in si služi kruh z delom v rudniku, vse to ni motilo ali preprečilo Frenku, da se ne bi odzval povabilu GO ZB NOV Slovenije in prišel na obisk v Slovenijo, k svojim bojnim tovarišim, prijateljem in znancem — partizanom. 15.000 milj dolgo pot sta Frenk in njegova žena Joan prepotovala, da sta dosegla Slovenijo. In ko je 6. junija letos prišel Frenk k nam, je bil Frenk spet tako ves naš, kakor je bil tedaj, ko je bil partizan, kakor je bil leta 1943, ko je odhajal v Novo Zelandijo in kakor je bil ves čas, kadar je pogovor nanesel nanj...

Več kot tri mesece je preživel Frenk med nami, med svojimi bojnimi tovariši. In vsi ti nanj, na starega partizana, niso pozabili. Prejel je več odlikovanj, Spomenico 1941 in bil povišan v častnega majorja JLA. Sprejela pa sta ga tudi tovariši Miha Marinko in predsednik republike Josip Broz-Tito.

Včeraj zvečer pa je bil v Ljubljani poslovilni obisk od tovariša Frenka. Udeležili so se ga njegovi

najožji tovariši, med njimi Janjo Rudolf, Joža Klanjšek-Vasja, Coban, Rados, Nino, Kostja, Berce, Marjan in drugi. Ze jutraj pa sta se Frenk in njegova žena Joan poslovila tudi od predsednika ZB NOV Slovenije tovariša Ivana Mačka-Matije. Frenkovi bojni tovariši ter GO ZB NOV Slovenije in ZVVI pa so se ob tej priložnosti oddolžili Frenku tudi s tem, da so mu poklonili nekaj praktičnih daril. Ko je tovariš Janko

Sloveniji, tedaj, ko se je zahvalil za vso naklonjenost, malo da ni zajokal. Svojo zahvalo je zaključil takole: »...Ko sem prvič zapustil Slovenijo, sem imel mnogo prijateljev. Ko pa jo zapuščam zdaj, imam še mnogo več prijateljev in znancev, svojih bivših partizanov. Niti jaz niti moja žena niti moji otroci ne bodo nikoli pozabili te lepe in prijateljske dežele ter tovarišev partizanov. In kdor pride k meni v Novo Zelandijo, bo spoznal, da je tudi pri meni doma košček Slovenije! V imenu Zveze bivših novozelandskih bojevnikov pa je Frenk izročil GO ZB majhno darilce, kot spomin vseh tistih bivših novozelandskih borcev, ki so se skupaj z jugoslovanskimi partizani borili proti okupatorju in za lepšo bodočnost.

Resnično: Frenk tudi tega poslovlilnega večera, ko je skupaj s svojimi tovariši zapel stare partizanske pesmi, ne bo nikoli pozabil. In ko bo v ponedeljek odšel na pot v svojo daljino domovino, ga bodo spremljale na poti tople in iskrene želje vseh bivših slovenskih partizanov: »Frenk, srečno pot in kmalu se spet vrni! Kdaj se bo Frenk vrnil, tega ni povedal. Odločno pa je dejal, da bo v najkrajšem času napisal drugo knjigo o Jugoslaviji in jo čimprej poslal v Slovenijo.

B. A.

John Denvir-Frenk (v paradni oficirski uniformi, na kateri so jugoslovanska, angleška in ruska vojaška odlikovanja) in Janko Rudolf, ko ogledujeta album fotografij, darilo GO ZB NOV Slovenije

Več kot tri mesece se je Frenk zadržal v Sloveniji. Prepotoval in obiskal je vse kraje, kjer je včasih partizani, obiskal številne svoje znance in prijatelje. Se več! Ogledal si je tudi vse to, kar danes imamo, saj je prepotoval skoraj vso državo. A vse višje ob naših novih pridobitvah in vse boljše spomine Frenk tudi zdaj, ob bivanju med svojimi prijatelji, ni obdržal samo zase. Kot mravlja je bil marljiv, dan za dnem je pošiljal v svojo domovino razne sestavke za tamkajšnje časopise. Kako vneto in natančno se je Frenk zanimal za vse podrobnosti našega političnega, gospodarskega in družbenega življenja!

BELEZKA

Neupravičeno pomanjkanje zdravil

Nedavno je prišlo do hudega pomanjkanja antibiotikov, v glavnem zaradi povečane potrošnje, ki je v primeri z lanskim letom dvakrat večja. Pa vendar niti do tega ne bi smelo priti, če bi tovarne upoštevale povečane potrebe.

Toda pomanjkanje insulina — zdravila, ki je tako potrebno diabetikom — ni moč z ničemer opravičiti. Ze dalj časa dobivata Tajništvo za ljudsko zdravstvo Zveznega izvršnega sveta in Zvezna komisija za zdravila prošnje, naj to zdravilo nemudoma zagotove. Beograjska medicinska fakulteta je intervenirala okrog 10-krat. Zagreb in Ljubljana prav tako. V pismu, ki ga je Svet za ljudsko zdravstvo in socialno politiko Slovenije poslal Zveznemu izvršnemu svetu, je rečeno, da je Slovenija prejela od tovarn »Pliva« in »Prolek« samo 700 stekleničk insulina namesto 13.500, kolikor bi jih morala dobiti. Bolnišnice sploh nimajo tega zdravila, tako da so mnogi bolniki v zelo kritičnem položaju. Slovenija je bila prisiljena kupiti v tujini nekaj tega zdravila za najhujše primere.

Zvezna komisija za zdravila je odobrila takojšen nakup tega zdravila v tujini in insulina bo kmalu dovolj. Toda zakaj je treba uvajati zdravilo, ki ga naše tovarne proizvajajo in ga lahko izdelajo toliko, kolikor je potrebno?

Zvedeli smo, da sta imeli tovarni »Pliva« in »Prolek« zagotovljeno sredstvo za proizvodnjo insulina. Toda pomanjkanja tega zdravila ni moč opravičevati niti s pomanjkanjem steklenic (ki so jih zagotovili za vsa druga zdravila), niti s popravilom naprav. Če so tovarne morale popravljati svoje obrate, so dolžne zagotoviti zadostne rezerve tistih zdravil, katerih proizvodnja bo zaradi popravil prekinjena.

Cudno je, da se je to zgodilo z insulinom, zdravilom, ki je življenjskega pomena za bolnike — to pa vedo tudi voditelji teh tovarn — ne pa recimo s »stonikumom« in podobnimi zdravili, katerih pomanjkanje ne bi nikogar hudo prizadelo.

Razlogi za to tiče, kakor kaže, v nečem drugem — v zapostavljanju proizvodnje tistih zdravil, ki ne prinašajo večjih zaslužkov. Če to drži — tako pa sodi tudi zvezna komisija — potem je treba takšno ravnanje tovarn obsoditi, še zlasti zato, ker gre za zdravilo, katerega pomanjkanje utegne ogroziti življenje mnogih bolnikov. Poglavitna naloga naših tovarn pa ni dobiček, temveč zadovoljitev potreb naše zdravstvene službe.

Pri tem zasluži pozornost stališče Zvezne komisije za zdravila, ki sodi, da bi v prihodnje morali zagotoviti izbiro in količino zdravil, ki bi jih naj naše tovarne proizvajale.

R. Lazarevič

Rudolf v imenu GO ZB NOV Slovenije izročil Frenku lovsko puško in še nekaj drugih daril, je Frenk v svoji preprostosti izjavil: »Saj imam samo dve roki...!« Očitno pa je bil ginjaen, prav kakor njegova žena, ki je prejela v dar nekaj danil zase in za štiri otroke. In spet je žena Joan, kakor že večkrat, povedala tole zgodbo. Ko je Frenk leta 1945 prišel domov v Novo Zelandijo, se njegov najmlajši otrok John ni mogel sprijazniti s tem, da ta stujec živi pri njih. Tako je nekako vprašal svojo mater: »Kaj pa dela ta tuji mož pri nas?« Seveda, sin očeta ni več spoznal...

Frenk, poln doživljaj s tega svojega trimesečnega obiska v

**Naročniki
»Ljudske pravice«
so zavarovani za primer
nezgode!**

KROMPIRJA LETOS DOVOLJ

Na petkovem sestanku pododseka za sadje in zelenjavo pri Trgovanski zbornici za Slovenijo so po končani diskusiji o vnovčenju tržnih presežkov jabolk razpravljali tudi o letošnjem pridelku krompirja. Celotni pridelek v Sloveniji je ocenjen na 50.000 vagonov (nasproti 46.000 vagonov v povprečju zadnjih petih let), pri čemer se tržni presežki cenijo na okrog 10.000 vagonov. Če upoštevamo, da je bil letos pridelek krompirja tudi v ostalih predelih naše države dober in bo zaradi tega iz drugih republik manj povpraševanja po krompirju iz Slovenije, lahko pričakujemo, da bo tržni presežek ne le zadosten za vse potrebe, marveč bo nekaj tega tržnega presežka slabše kakovosti še ostalo in ga bo treba pokrmiliti.

Danes se giblje odkupna cena na višini 9 dinarjev za kilogram. Glede na razpoložljive količine tržnega presežka ni potrebe po dogovornanju glede odkupne cene. Pač pa je nujno potrebno diferencirati te cene ne le po kakovosti krompirja, marveč tudi po sortah. Ze lani je odkupna trgovin začela pri odkupu bolj različnati boljši in slabši krompir, ni pa še uspelo ločiti odkup po sortah. Industrijski krompir, ki ga je škrobarna v Domžalah odkupila že 500 vagonov in si bo nadaljnje količine tega krompirja nabavila na Hrvaškem, za trgovino sploh ne pride v poštev. Vztrajati pa je treba tudi pri tem,

da se krompir odkupuje ločeno tako po kvaliteti, kakor po sortah. Vsaka gospodinja bo rada dala morda dva din več, če bo vedela, da kupi kvalitetni in hkrati sortni krompir. Seveda pa se bo odkup po kvaliteti in po sortah uveljavil le tedaj, če bo tudi drobna trgovina prodajala krompir enako po kvaliteti in po sortah. Prav letos, ko je krompirja za široko potrošnjo dovolj, je čas, da prenehamo s primitivnim načinom prodaje kvalitetne in sortno mešanega krompirja.

Letos imamo že tretjo zaporedno dobro letino krompirja. Medtem ko je bil pridelek v Sloveniji v letih 1950 do 1952 le povprečen (znašal je 40.560, 41.530 in 46.050 vagonov) je zadnja tri leta precej višji. Leta 1953 je dosegel 50.800 vagonov, lani celo 53.400 vagonov, letos pa se spet giblje na višini okrog 50.000 vagonov. Kakor je znano, so kmetje pridelali iz leta 1953 komaj prodali. Jeseni tega leta so mnogi pridelovalci krompir vkletali, v pričakovanju, da ga bodo spomladi prodali po višji ceni. Vendar je prišlo drugače in spomladi niso mogli krompirja prodati niti po nižji ceni. Lani je bil pridelak sicer še večji, vendar pa ni bilo težav za vnovčenje, ker so kmetje v ostali državi zaradi izredne suše pridelali zelo malo. Letos pa imajo, kakor rečeno, tudi v drugih republikah dober pridelek.

POTROŠNIKI IZ ZASAVSKIH REVIRJEV SE VPRAŠUJEMO:

ZAKAJ TOLIKO HRUPA ZARADI OBILICE JABOLK

Malone po vsej Sloveniji so nam letos po nekaj letih čakanja spet dobro obrodile jablane. celo tiste, nad katerimi so bili tenkovestni sadjarji že obupali. Imamo torej letino, kakršne že dolgo nismo imeli. Pa glejte presentljivo posledico: zaradi dobre letine jabolk so nastale tolikšne težave, da smo spet začeli gnati hrup, kakor smo ga bili gnali zaradi češenj.

Po pravici povedano: preprosti delovni ljudje in potrošniki v zasavskih revirjih (Trbovlje, Hrastnik in Zagorje) vsega tega hrupa, te javne zadrege zaradi obilne letine jabolk ne razumemo. Zakaj vendar zadrega zaradi dobre letine? Kaj je vendar bolj naravnega kot to, da se delovni ljudje vsake dobre letine vzradoste ne samo s čustvi, ampak tudi ekonomsko: nadejajoč se, da si bodo mogli prav ob dobri letini privoščiti sadja vsak dan ter si ga nakupiti tudi za zimo. Ze nekaj tednov po eni plati zadovoljni prebiramo poročila o dobri sadni letini po vsej Sloveniji, hkrati pa smo v zadovoljstvu do kraja razočarani, ko moramo kljub rekordni letini tako slano plačevati na naših tržnicah jabolka in drugo sadje, ki vrh vsega niti ni najboljšee kakovosti. Preprosta pamet nam pravi: dosti jabolk — poceni jabolka! Toda pri nas se cena jabolk trmasto drži 30 do 40 dinarjev, kakor da bi zanje ne veljal zakon ponudbe in povpraševanja, ampak izključno za nas nerazumljiva »trgovska logika«. Jezimo se in smo nejevoljni, ker so jabolka ob tako obilni letini tako draga. Vsi odgovori pa, ki jih dobivamo na vpra-

šanja in upravičene pritožbe, so v očitnem nasprotju z zdravo pametjo in nas ne morejo prepričati in utolažiti.

Ce bi bilo ob takšnih prilikah kot so te naše dobre letine, vse v redu v naši trgovini, v našem odkupu, skratka v tem mehanizmu, ki posreduje blago od proizvalca do potrošnika, potem bi zanesljivo ob dobrih letinah ne bilo treba dvigati vsega tega hrupa! Ce se jablane šibijo pod obilnimi sadovi, je pač treba preprosto jabolka spraviti do potrošnika. Zakaj le vpiti, da je jabolko, kot jih že zlepa ni bilo, ne pa teh jabolk tudi spraviti na tržišče, med potrošnike?

Zakaj postavljati v ospredje vprašanje kreditov in terjati od skupnosti te kredite, da bi potem nakupila odkupna podjetja za te kredite jabolka in jih za dva ali več mesecev vskladiščila ter nato postavila ta jabolka po primerni ceni na trg? Pravilno ho menda takole: Odkupimo jabolka ter jih najprej dajmo na trg, med potrošnike. To je prva in osnovna naloga naše trgovine. Zakaj razpravljati o vskladiščevanju jabolk, ko pa še potrošnikov nismo zadovoljili? Zakaj bi sedaj takoj potrošniku ne dali jabolk recimo po 15 ali 20 din? Zakaj raje misliti na vskladiščevanje in nato čez dva meseca ponurjati potrošniku jabolka recimo po 40 do 50 din? Pri vskladiščevanju, če bo že potrebno, bi se bilo treba zavedati, da naše sadjarstvo nima takšnih pogojev, kot jih ima n. pr. v Švici, kjer imajo tehnično dognana sadna skladišča in hladilnice. Naša skladišča niso primerna za

daljše vskladiščevanje. Pa se vprašajmo: kdo bo nosil riziko in izgubo, če gre sadje po zlu?

Bodimo zatorej realni in po najkrajši spravimo med potrošnike čim več jabolk. Za primerno ceno jih bo vsakdo rad kupil za sproti in za zimo. Mar naj celo ob tako obilnih letinah vedno prikrajšujemo delavske otroke za sadje? V zasavskih revirjih so letos otroci pojedli prav toliko češenj, kot so jih lani, ko ni bilo letine. Komu je torej hramila obilna češnjeva letina? Šla je tako rekoč mimo naše mlade generacije. Naj se zdaj to ponovi tudi ob jabolkih? Pomislimo vendar, da so dobre letine zaradi človeka, zaradi ljudi. Zakaj torej umetnično in zavijamo preprosto stvar, kakor da bi bila jabolka kriva, ker so dobro obrodila? Zakaj si brez potrebe delamo skrbi, kam bi z jabolki? Dajmo jih ljudem raje po nizki ceni, da bodo tako delovni ljudje resnično občutili, kaj se pravi, če je prišla v deželo dobra letina.

Administrativno moč

lahko tudi začelnico, z znanjem strojeplajne in po možnosti stenografije ter

VEČ ZDRAVIH, MOČNIH DELAVCEV s stanovanjem v Ljubljani ali bližini

sprejme Ljubljanska tovarna hrani, Ljubljana, Šmartinska cesta 30. 3146

GOSPODARSTVO PO SVETU

Povečanje izmenjave med Vzhodom in Zahodom

Kmalu bo prišlo v okviru gospodarske komisije do sestankov v Ženevi, na katerih se bodo strokovnjaki ukvarjali z vprašanji pospeševanja izmenjave med Vzhodom in Zahodom. Čas teh sestankov bo dal spričo popuščanja mednarodne napetosti nove pobude za razširitev trgovinskih stikov.

Kakor na prejšnjih sestankih, bo najbrž tudi na teh eno izmed najvažnejših vprašanj vprašanje embarga. Sovjetska zveza bo vztrajala na ukinitvi te umetne omejitve mednarodne trgovine, toda v Ženevi o tem ne bodo mogli sprejeti nobenega sklepa. Vprašanje embarga ne sodi v pristojnost Evropske gospodarske komisije. To je stvar blokovske politike in njenih organov. All in kdaj bo prišlo do ukinitve embarga, ali in kdaj lahko pričakujemo njegovo temeljitejšo revizijo in podobno, to je odvisno izključno od mednarodnih političnih odnosov, od presoje razvijanja mednarodnega političnega položaja, od pripravljenosti, da bi od pozicij blokovske politike polagoma prešli na politiko mednarodnega sodelovanja. Vzilo temu pa je treba ugotoviti, da je embargo že zdaj izgubil mnogo svoje prvotne sile. In, kar je glavno, pod pritiskom potreb zahodnih dežel po izvozu in po razširitvi trgovine svojo veljavo čedalje bolj izgublja. Zato nekatere

zahodne dežele čedalje bolj vztrajajo na tem, naj bi embargo znova produli, naj bi seznane izvoznega blaga znova revidirali, kakor so storili lani avgusta.

Ta gledišča so naša podporo tudi v nekoliko spremenjenem ametiškem stališču. ZDA so med drugim tudi pod pritiskom izvozne industrije in iz sploh potrebe po razširitvi trgov sprejemale svoje stališče do prepovedi izvoza v ZSSR in vzhodnoevropske dežele. Izvozniki se lahko zdaj obračajo na urad ministrstva za trgovino in prosijo za dovoljenja za izvoz blaga, ki ni v seznamih embarga. Na drugi strani pa so menda ZDA pripravljene revidirati svoje stališče o izvozu presežkov kmetijskih pridelkov v te dežele. To so pripravljene storiti najbrž tudi zato, ker si Kanada in Avstralija prizadevata najti v teh deželah trg za prodajo dela svojih presežkov žita in drugih kmetijskih pridelkov.

Ti pojavi kažejo, da je embargo v sedanjem položaju in v takšni obliki in obsegu čedalje bolj nevzdržen. Gospodarske sile čedalje manj prenašajo omejitve, zlasti umetne. Sedanja raven svetovne proizvodnje zahteva ustrejni svetovni trg in čedalje bolj nasprotuje okvirom in omejitvam. Iz tega vidika tudi načela koeksistence čedalje bolj prodirajo kot edina možna usmeritev svetovne

politike, to pa pomeni usmeritev na najširše mednarodno sodelovanje.

V zadnjem gospodarskom biltenu Evropske gospodarske komisije so objavljene podatki o razvoju trgovine med Vzhodom in Zahodom Evrope v prvih treh mesecih letošnjega leta. Podatki kažejo, da se je izmenjava povečala. Če primerjamo letošnje izmenjavo z lansko, vidimo razmeroma znatno povečanje, doseglj največje. Uvoz Zahodne iz Vzhodne Evrope se je povečal v primerjavi z lanskim za 35%, izvoz iz Zahodne v Vzhodno Evropo pa za 9%. Od januarja do maja se je uvoz Anglije povečal od 6,8 na 9,9 milijonov dolarjev, Turčije (januar—april) od 11,5 na 33,7, Švedske (januar—april) od 19,3 na 27,3, Italije (januar—april) od 17,3 na 28,8. Zahodne Nemčije (januar—april) od 21,9 na 29,4, Francije (januar—maj) od 25,8 na 33,7. Avstrije (januar—april) od 27,6 na 35,1 milijona dolarjev itd. Pri nasloženih deželah je močno narasel tudi njihov izvoz v Vzhodno Evropo, in sicer: Anglije od 27,6 na 53,9, Turčije od 19,1 na 29,2, Švice od 12 na 16,6, Zahodne Nemčije od 22,8 na 32,4, Francije od 32,8 na 66,6, Belgije-Luksemburške od 14,8 na 20,3 milijona dolarjev itd.

Po podatkih o izmenjavi za leto 1954 so ZSSR in vzhodnoevropske dežele v uvozu nekaterih dežel na važnem mestu; n. pr. v uvozu Finske 37,8%, Islandije 18,3%, Turčije 9,4%,

Avstrije 9,1%, Švedske 4% itd. So pomembnejše je mesto ZSSR v vzhodnoevropskih deželah v izvozu nekaterih izmed teh dežel, kakor n. pr. v izvozu Finske 27%, Islandije 24,7%, Turčije 16,5%, Grčije 7,1%, Danske 6,5%, Norveške 7,7% itd.

Za te dežele je pomen vzhodnoevropskih trgov in izvoza živil razmeroma velik. V celotnem uvozu zahodnoevropskih dežel je odpadlo lani na Vzhodno Evropo 3,9%, v izvozu pa 3,2%. Pomen Vzhodne Evrope za preskrbo Zahodne vidimo še bolje pri nekaterih vrstah blaga. Lani je kupila Zahodna Evropa na tem področju nad 5 milijonov kubikov lesa (2,7 milijonov iz ZSSR, 0,9 milijonov iz Poljske, 0,7 milijonov iz Češke-Slovske in 0,5 iz Romunije). Zahodna Evropa je svoje uvozne potrebe po premogu krila s 14% a tega področja (Finska 69%, Zahodna Nemčija — brez medonskega prometa — 30%, Avstrija 32%, Švedska 23%, Danska 11%, Norveška 15% itd.). Razmeroma najmanjši je delež Vzhoda v preskrbi Zahodne Evrope z žitom (v celotnem uvozu 21,8 milijonov ton) je odpadlo na ZSSR in vzhodnoevropske dežele 1,4 milijone ton. Najbolj je narasel izvoz nafte v zahodnoevropske dežele: od 702.000 ton leta 1952 na poldrugi milijon ton predlanskim in na 2,7 milijonov ton lani. Svoje uvozne potrebe po nafci je Zahodna Evropa lani krila iz teh virov s 4%. Fin-

ska in Islandija (97% in 90%) so preskrbujele skoraj izključno iz teh virov. Letos se je kot neposredni izvor nafte pridružila drugim deželam še Albanija z nekoliko manjšimi količinami izvoza v Italijo in Jugoslavijo.

Uvoz Vzhoda je bil lani usmerjen najbolj na potrošne dobrine in surovine, vtem ko so bile investicijske dobrine na tretjem mestu. Izmed potrošnih dobrin je bil največji uvoz živil, dalje tobaka, tekstilij in papirja. Med surovinami so bila na prvem mestu tekstilna vlakna, dalje železo in jeklo, barvane kovine itd. V kapitalnih dobrinah so bile razne strojeve na važnem mestu ladje, čolni in vlačilci. Po podatkih Lloydovega registra je imela ZSSR letos v marcu v osmih zahodnoevropskih deželah — aročila za izgradnjo 60 ladij v skupni brutotonaži 112.000, vtem ko so lani gradili zanj 43 ladij v brutotonaži 71.400 ton.

Ti podatki zgornje pričajo o napredovanju izmenjave med Vzhodom in Zahodom. V stikih z Vzhodom se pojavljajo zdaj tudi krediti. Kanada je dala Poljski 10 milijonov dolarjev kredita za nakup pšenice, Madžarska je dobila od Avstrije kredit za nakup potrošnih dobrin. Zahodna Nemčija se pogaja s Poljsko za kredit 9,5 milijonov dolarjev za nakup kapitalnih dobrin itd.

Dejansko stanje trgovinskih in gospodarskih stikov med obema področjem je posledica obojestranskih potreb. To stanje je zantkanje blokovske usmeritve in avtarčnih težonj.

V. M.

»TRIBLING«
za Steyr buldog 55
KUPI IN PROSI ZA
PONUDBE
Uprava bolnice
VALDOLTRA pri Kopru
3149

Z=A=D=N=J=E=V=E=S=T

OB VZHODNONEMSKEM OBISKU V MOSKVI

Zagotovila sodelovanja

Hruščev o koeksistenci narodov z različnimi družbenimi sistemi in njih mirnem tekmovanju

Moskva, 17. sept. (AFP). V razgovoru z novinarji je podpredsednik vzhodnonemške vlade Otto Nuschke izjavil, da sedanji sovjetsko-vzhodnonemški razgovori v Moskvi niso protipoteza na zadnje sovjetske razgovore z zahodnonemško delegacijo, marveč nadaljevanje junijskih razgovorov s Hruščevim in Bulganinom v vzhodnem Berlinu. Dodal pa je, da je po sporazumu o ureditvi diplomatskih odnosov med Moskvo in Bonnom nastala velika sprememba, ki je postala eden izmed razlogov za sedanji vzhodnonemški obisk v

Moskvi. Nuschke je poudaril, da je Sovjetska zveza Vzhodni Nemčiji že priznala suverenost, kar bo sedaj s formalnim sporazumom potrjeno. Tako bo združitev Nemčije mogoča le na osnovi pogajanj, pri katerih bo sodelovala tudi Vzhodna Nemčija.

Nocoj je Bulganin v Kremlju priredil vzhodnonemški delegaciji slovesen sprejem. Ob tej priložnosti je nazdravil gostom in poudaril, da bo obisk prispeval k nadaljnji okrepitvi odnosov med obema deželama.

Prvi sekretar CK KP SZ Hruščev je v svoji zdravici govoril

o koeksistenci med narodi z različno družbeno ureditvijo in dejal da bo čas dokazal, da je komunistična družbena ureditev boljše od kapitalistične. Sovjetska zveza ne mara vojne, marveč je za tekmovanje obeh sistemov v miru. Nastop sovjetske delegacije v Zenevi, je dejal, ni bila nikakva omama, a tudi ni pomenila, da bi se bila sovjetska delegacija odrekla marksističnim naukom. Kar je bilo dogovorjeno z Adenauerjem, bo izpolnila, toda »povedali smo tudi, da vodi pot, po kateri hodi, kapitalizem v propad«.

Grotewohl je odobril sovjetski sporazum z Zahodno Nemčijo in izrazil zadovoljstvo z zagotovili sovjetskih državnikov, spričo katerih so gledišča Vzhodne Nemčije in Sovjetske zveze istovetna in prijateljsko nerazrušna. Vprašanje vojnih zločincev, je dejal, ni glavni problem v sovjetsko-nemških odnosih, marveč sta gospodarsko in kulturno sodelovanje večjega pomena.

Walter Ulbricht pa se je zahvalil Sovjetski zvezi za dosedanja veliko pomoč Vzhodni Nemčiji in poudaril, da bo prišel čas, ko se bodo tudi v Zahodni Nemčiji okrepile miroljubne sile. Naloga vzhodnonemških voditeljev je, da povedejo ves nemški narod na pot k socializmu.

Nadaljnji sovjetsko-finski razgovori

Moskva, 17. sept. (AFP). Finski ministrski predsednik Kekkonen je nocoj izjavil, da je z velikim veseljem sprejel na znanje izjavo sovjetskega ministrskega predsednika Bulganina o opustitvi sovjetskega pomorskega oporišča v Porkali. Finska pripužila je enako kakor Sovjetska zveza velik pomen prijateljski pogodbi iz leta 1947. Prav današnja izjava Bulganina je najboljši dokaz dobrih odnosov med Finsko in Sovjetsko zvezo. Sovjetsko-finski razgovori se bodo nadaljevali v ponedeljek.

Delo so dobro zastavili

Vsi sveti Občinskega ljudskega odbora Kranj že imajo delovne načrte

Prvi september, dan, ko je začel uradno veljati nov komunalni sistem, je že za nami. Sicer je še preteklo premalo časa, da bi lahko ocenjevali delo novega občinskega ljudskega odbora v Kranju, čeprav lahko na osnovi predvidenih delovnih načrtov svetov in organov ljudskega odbora ugotovimo, ali bo dosežen v naslednjem letu določen napredek ali ne. Ni dvoma, da bodo predvsem sveti pri ljudskem odboru osnovno gibalno, vsaj tako bi moralo biti. Svetovi je v novem ljudskem odboru precej več kot v prejšnjem. Z večjim številom ljudi, ki so jih torej pritegnili k upravljanju, lahko tudi računamo z večjo iniciativo in delavnostjo.

Vsi novo izvoljeni sveti občinskega ljudskega odbora v Kranju so že imeli svoje prve delovne seje, na katerih so razen organizacijskih vprašanj razpravljali tudi o bodočem delu in nalogah svetov, spričo močno povečanega teritorija in obsežnejše problematike celotne kranjske komunne.

Pri občinskem ljudskem odboru v Kranju bo razen ostalih delal tudi poseben svet za komunalne in stanovanjske zadeve, ločen od sveta za gospodarstvo. V Kranju so menili, da je tak svet nujno potreben spričo zelo obsežnega in načrtnega dela v zvezi s komunalnimi in stanovanjskimi problemi občine. Svet bo v najbližji prihodnosti razpravljalo o načinu finansiranja stanovanjske izgradnje. Naredili bodo tudi posebno analizo stanovanjskih namenj in v občini, s posebnim poudarkom na realnih, ekonomskih najemninah. Tudi o načinu razdeljevanja stanovanj in poslovnih prostorov bodo sklepal. V ta namen bodo že na prvi prihodnji seji potrdili listo prosilcev za stanovanja in to razvrščeni po nujnosti posameznih primerov.

Svet za gospodarstvo pa se bo začel intenzivno ukvarjati s problematiko kmetijstva v občini. To bo za svet povsem novo delovno področje, katerega prejšnji svet pri LOMO praktično ni obravnaval. Razen tega bo ta svet pričel tudi že v grobem priprav-

ljati družbeni plan za leto 1956. Tako svet za šolstvo, kot za prosveto in kulturo, bosta reševala v tekočem letu aktualno problematiko s področij njihovih dela. Da bi lahko svet za prosveto in kulturo kar najuspešneje delal, se bo tesno povezal z Zvezo ljudsko-prosvetnih društev za Gorenjsko. Podrobno se bodo tudi seznanili z delom in naporu kulturno-prosvetnih društev v občini.

Sveti za socialno skrbstvo, za zdravstvo ter za zaščito matere in otroka, bodo prav tako delavnostni. Porodnišnico je Kranj že dobil, sedaj pa bodo osnovali še rejniški center v prostorih vrtna na Planini. Svet za zdravstvo bo še nadalje reševal najaktualnejši zdravstveni problem Kranja — nadaljnjo gradnjo Zdravstvenega doma na Zlatem polju.

Kot je iz vsega navedenega razvidno, se bodo sveti ljudskega odbora ukvarjali s precej obsežno problematiko. Vendar bo do realizacije vseh načrtov prišlo le z vztrajnim delom in razumevanjem vseh forumov, s podporo vseh volivcev in seveda ne nazadnje tudi z določenimi finančnimi sredstvi. (al)

Motiv iz Prekmurja

KO SE ZAPIRAJO VRATA PLANINSKIH POSTOJANK

Tako kot vsako leto, lahko tudi letos planinci govorijo brez samohvale o nad vse uspešni poletni planinski in alpinistični sezoni. Po podpisih v spominskih knjigah in na vrhovih lahko z izrednim zadovoljstvom ugotovimo, da je letos obiskalo naš veličasten planinski svet, kljub slabemu vremenu rekordno število deiovnih ljudi in mladine.

Vrata planinskih postojank se počasi zapirajo, v gorah pa je še vedno lepo, kmalu bodo prve alane požgale planinske cvetje, iz dolin se bodo pogajali rdeči zublji bukovjara, visoko pod skalnimi orjaki pa se bodo pozlatili mesenci.

Sedaj v prijetnem hladu poznega poletja in zgodnje jeseni je v planinah najlepše, ljubiteje in obiskovalce gora bogato nagradujejo edinstveni razgledi in razkošje pestrih barv.

Letos v našem planinstvu niso bili podjetni in marljivi samo planinci gospodarji, ki so skrbeli za red, mir in čistoto ter kulturno in ceneno postrebo po planinskih postojankah. Veliko nesebičnosti so pokazali tudi plaunski markacisti, ki so vzorno skrbeli za gosto mrežo planinskih poti. Planinci markacisti so popravili, markirali in nanovo zavarovali številne planinske poti. Svojemu namenu so izročili tudi slovensko planinsko transverzalo, nadelali so novo pot k Utrujenemu stolpu in po polihah preko severne stene Kanjavca z Dolica na Prehodavce. Razen tega so postavili tudi zimске markacije skozi Krmo k Staničevi koči in preko Verlega polja in Hribaric skozi Zajezersko dolino do Komna.

Ne samo planinci, med letom so pridno delali tudi naši plezalniki in alpinisti. Priredili so zelo uspešne plezalne tečaje in plezalne šole. Komistija za alpinizem pri PZS pa je organizirala poletni alpinistični tabor v Vratih pod mogočno Severno steno Triglava. Najboljši plezalci in alpinisti so se uspešno in zmagovito udeleževali v natežih domačih in zamejskih stenah (ekspedicija v Centralne Alpe, Durmitor, Ararat, Wetterstein).

Protislovne vesti iz Argentine

Vlada napoveduje svojo bližnjo zmago, uporniki pa pohod na Buenos Aires

Washington, 17. sept. (AFP). Argentinski veleposlanik Ipolito Paz je nocoj izjavil, da so argentinske vladne sile prepričane, da bo najnovejši upor v nekaj urah

zadušen. Pravkar je izvedel, da so se uporne garnizije v Rio de Santiagu, na otoku Garciji in še v nekaterih krajih, vdale.

Po vestih iz Argentine pa v večernih urah položaj spet ni bil jasein. Uporniki so še vztrajali v Cordobi in Puerto Belgranu.

Vladni krogi sicer nič več ne dvomijo o končni zmagi in radio v Buenos Airesu napoveduje padec obeh omenjenih uporniških oporišč. Kaže, da so se blizu Calere, ki je 8 km oddaljena od Cordobe, danes popoldne razvili hujši spopadi.

Po vesteh iz Puerto Belgrana, ki je v oblasti upornikov, pa se je uprta vsa argentinska vojna mornarica, ki kontrolira pomorsko pomorska oporišča in okolico. Tudi Cordoba, Entrerios in Corrientes so na stran upornikov. Glavni del vojnega ladjevja naj bi bil na poti proti Buenos Airesu. Kaže, da sta tudi letališči v Moronu in Eszezi v okolici Buenos Airesa v uporniških rokah. Trije vladni bombniki, ki naj bi bili bombardirali Rio de Santiagu, so baje prešli na stran upornikov.

Večerja v čast Mendès-Franceu

Beograd, 17. sept. (Tanjug). Francoski veleposlanik Coulet je nocoj priredil bivšemu ministrskemu preds. Mendès-Franceu večerjo, na katero so prišli tudi podpredsednik Zveznega izvršnega sveta Edvard Kardelj in Svetozar Vukmanović, predsednik beogradskega OLO Miloš Minić in drugi povabljeni. Izmed članov diplomatskega zbora so bili na večerji britanski veleposlanik Roberts, italijanski veleposlanik Guidotti ter odpravnik poslov amer. veleposlaništvu Hooker.

Zadnje športne vesti

PLAVALNO PRVENSTVO V ZADRU

Zadar, 17. sept. (Tanjug). Nocoj so se nadaljevale tekme za državno prvenstvo v plavanju.

Na 100 m prosto je zmagal Skanata (spitski »Mornar« s časom 53,3.

Na 100 m hrbtno je zmagala Majcenova (spitski »Mornar« s časom 1,22,8.

Na 200 m prsno je dosegel prvo mesto Pandur (beogr. »Partizan« s časom 2,46,2.

Na 200 m prsno, ženske, je zmagala Jeričevićeva (Korčula) z rezultatom 3,00.

V moški štafeti 4 x 100 m prosto je dosegel prvo mesto spitski »Mornar« s časom 4,35,0.

V ženski štafeti 4 x 100 m pa je zmagal spl. »Jadrans« s časom 5,03,8.

Tako je nocoj vodil spitski »Mornar« s 117 točkami.

Tekmovanja se jutri nadaljujejo.

EVROSKO STRELSKO PRVENSTVO V BUKAREŠTI

Bukarešta, 17. sept. (Tanjug). Seniorski del evropskega strelskega tekmovanja se je nocoj zaključil. V tekmah s precizno puško velikega kalibra v vseh treh položajih si je sovjetska ekipa priborila prvo mesto s 5637 krogi. Jugoslovanska s. mesto s 5353 krogi. Izmed jugoslovanskih strelcev je bil danes najboljši Bogdan Jež, ki je dosegel 1088 krogov. V ženskem tekmovanju so bile Jugoslovanke slabše kot običajno.

NOGOMET

Lausne, 17. sept. (AFP). Madžarska nogometna reprezentanca je danes tu premagala švicarsko z rezultatom 5:4.

ROKOMET

Ljubljana, 17. sept. (Tanjug). V rokometni tekmi ženskih ekip »Augsburg« in »Ljubljane« so zmagale gostje z rezultatom 5:3 (3:3).

NOČNE BRZOJAVKE

Atene, 17. sept. (Tanjug). Grška vlada je danes na svoji sed. dokončno zavrnila angleške načrte o notranji avtonomiji Cipra v okviru Britanske skupnosti. Hkrati je odobrila ravnanje zunanjega ministra Stefanopulosa na londonski konferenci. Stefanopulos, ki zdaj potuje v New York, bo na zasedanju Generalne skupščine OZN zahteval, da se na njem postavi na dnevni red vprašanje o pravici ciprskega prebivalstva do samoodločbe.

Atene, 17. sept. (Tanjug). Nocoj je grška policija aretirala vratarja turškega konzulata v Solunu Zogluja Hasana. Ki ga je javno tožilstvo osumilo, da je na dvorišču konzulata podtaknil dinamitno patrono, ki je eksplodirala v noči med 6. in 7. septembrom, kar je dalo povod za protigrešne incidente v Istanbulu in Izmiru.

Koper, 17. sept. (Tanjug). Evropski kongres vsesrbških profesorjev, ki je bil te dni v Trstu, se je zaključil. Rektor sarajevskega vsesrbškega dr. Butozan, ki je sodeloval na kongresu, je danes popoldne na poti iz Trsta izjavil, da je bilo sodelovanje jugoslovanske delegacije na kongresu koristno. Na kongresu je

zbuđilo zanimanje poročilo o naših vseučiliških svetih, v katerih sodelujejo tudi študenti.

Hanoj, 17. sept. V Hanoj je pripelala skupina francoskih senatorjev, ki jo vodi Edmond Michelet. Danes se je sestala z nekaterimi člani vlade.

Dunaj, 17. sept. (Tanjug). Vodstvo avstrijske Socialistične stranke je ukinilo dosedanje prepoved, spričo katere člani stranke doslej niso smeli potovati v Sovjetsko zvezo in druge vzhodnoevropske dežele. V zadnjem času je mnogo socialističnih organizacij in političnih delavcev prešlo vabila iz Sovjetske zveze in drugih vzhodnoevropskih dežel, da bi jih obiskali.

Kairo, 17. sept. (AFP). Kakor kaže nocojnje vesti, ameriškemu odposlancu Johnstonu ne bo uspelo doseči z vsemi prizadetimi arabskimi deželami sporazuma o regulaciji reke Jordan in izkoriščanju njenih voda.

Občinski sindikalni sveti v novih občinah

Na območju novega okraja Celje so v skladu z ostalo reorganizacijo ustanovili v posameznih novih občinah tudi občinske sindikalne svete. V bodoče bodo imele sindikalne svete vse občine, razen v Kozjem, Planini in Vranskem, kjer za to ni pogojev. Te dni občinski sveti že razpravljajo o sindikalnem delu v podružnicah in vključevanju novih članov, predvsem kmetijskih delavcev, ki so večinoma še izven organizacij. K.

TRI SLIKE IZ AVTOBUSA

KDO IMA VEČ PRAVICE DO SEDEŽA?

Avtobusna postaja v Gornji Radgoni. Med drugimi potniki je vstopil v avtobus tudi možki, ki sem mu prisodil 45 do 50 let. Vsi sedeži so bili zasedeni, zato je začel vneto iskati.

»Kam se peljete?« je vprašal med drugimi potniki tudi žensko, ki je imela blizu 60 let.

»V Ivanjce.«

»Potem pa vstanite! Jaz se peljem v Maribor.« ji je skoraj ukazal.

Po obliki sem sodil, da je ženska bila preprosta kmetica. Ker se ni hotela pripraviti za bolj »gospodski« moskim, je samo nekaj zamrmrala. Bila pa je toliko pogumna, da ni hotela odstopiti sedeža mlajšemu, oblastnemu »gospodu«.

Mož pa ni odnehal. Ker ni našel bolj ustrežne žrtve in ker sam ni opravičil nič, je iskal pomoč pri spredovnici. »Naj mi odstopi sedež. Ona lahko do Ivanjcev stoji; jaz se pa peljem v Maribor.«

»Vsedli se boste takrat, ko bo ona izstopila. Tudi ona ima dožjo pot,« ga je spretno zavrnila spredovnica.

krat so napolnili avtobus in se tiščali kot sardine v konzervi. Vendar se ni nobeden razburjal. Najmanj pa se je za to zmenila tista mati, ki je sedela na zadnjem sedežu z okoli 7 let stanim otrokom. Otroci je imel svoj sedež, a ni hotel sedeti. Kdo bi sliši živahnega otroka, naj sedi, če rajši stoji od oknu in opazuje polja? Temu ni oporekali. Ni pa mogoče razumeti, zakaj otrokova mati ni prepustila praznega sedeža drugemu potniku, ki se je stiskal na stojišču. Otroci je namreč vso pot od Lenarta do Maribora stal ob oknu; v prenapolnjenem avtobusu, ki niti ni mogel sprejeti vseh potnikov, pa je bil prazen sedež. Potniki so bili toliko olikani, da se niso hoteli pripraviti za sedež, spredovnica pa menda ni opazila.

Naj še dodam, da so v tistem avtobusu bili še trije manjši otroci, ki so zavzele cel sedež, čeprav bi ob uvidenosti njihovih spremljevalcev lahko dobile prostor tri stariše osebe in bi avtobus lahko sprejel toliko več potnikov.

ZADOVOLJNI POTNIK

Ni bil več mlad, pa tudi ne stari; imel je okoli 30 let. Zaradi defekta na avtobusu smo morali vs izstopiti. Ko smo se vrnili na sedeže, se je zraven njega postavila kmečka ženska z okoli petletnim otrokom. Vstal je in ji ponudil sedež. Vsedla se je šele takrat, ko ji je povedal, da je na

tistem sedežu prej sedel on. Zahvalila se je in posadila otroka na kolena, da je naredila več prostora za tiste potnike, ki so morali stati. Ko je žena z otrokom kmalu izstopila, je ponudil sedež skljucenemu starcu, ki je tudi kmalu izstopil.

Ko se je končno vrnil na svoj sedež, sem ga vprašal, če težko sedi. »Zakaj? Ker sem odstopil sedež tem ljudem?« je vprašal za odgovor.

»Takah potnikov je malo,« sem pripomnil.

»Res je. Toda jaz ne čutim udobja samo takrat, če udobno sedim, ampak morda včasih še bolj, če skromnemu človeku naredim uslugo.«

Vsak človek želi potovati čim bolj udobno. Zaradi tega pa mnogi pozabljajo na svoje sopotnike. Vsakodbi bi morali biti do sopotnikov tako obzirni, kot do samega sebe, sicer bo ob drugi priložnosti moral tudi sam stati, čeprav bi ob uvidenosti vseh potnikov lahko sedel. Na to bi morali paziti predvsem mladinci — in njihovi starši! — sicer se jim bo godilo tako, kakor je dejala stara ženska, ki je morala stati, medtem ko so mladi fantje in dekleta sedeli, ker so imeli manj »olikane« komolce in so se hitreje prarinjali v avtobus: »Tudi oni bodo morali stati, ko bodo stari, kajti svojih potomcev ne bodo mogli vzgojiti boljše, kot so vzgojili sami...« P. J.

24.9. - 9.10. 1955

I. OBRTNIŠKI VELESEJEM NA »GOSPODARSKEM RAZSTAVIŠČU« V LJUBLJANI

KOZISTITE POPUST NA ŽELEZNICI

25%

2336

ELEKTRARNA MOSTE-ZIROVNICA sprejme v zaposlitev

dva visoko kvalificirana električarja-stikalca za pogon v HE Moste

Plača po tarifnem pravilniku.

Samske opremljene sobe so na razpolago, družinska stanovanja pa bodo pripravljena za vselitev 1. novembra 1955.

Interesenti naj vložijo pisemne vloge na upravo podjetja.

3169

OGLEJTE SI OD 18.—22. SEPT. 1955

DENTALNO RAZSTAVO na »Gospodarskem razstavišču« V LJUBLJANI

Sodelujejo razstavljalci iz:

- Českoslovaške
- Avstrije
- Švice
- Zahodne Nemčije in
- Jugoslavije

Zobozdravstveni delavci ne zamudite te izredne prilike!

Razstava je odprta vsak dan od 9. do 18. ure.

3145

OKRAJNO SODIŠČE, IDRİJA bo dne 24. sept. 1955 ob 8. uri prodajalo na

JAVNI DRAZBI:

poltovorni avto znamke FIAT-508 Balija, izključna cena 500.000 din

dva bakrena kotla za žganjekuho po 120 l in 60 l z enim hladilnikom, izključna cena skupaj 41.500 din.

3184

PRODAMO:

osebni avtomobil znamke »TATRA« brez karterije, generalno prenovljen z rezervnimi deli za 350.000 din.

otorno kolo znamke »VIKTORIJA« 200 cm v brezobnem stanju za 120.000 din.

»VODOVOD« (reparatno, vodovodne instalacije, centralne kurjave

PREVALJE 3141

MESTNO GLEDALIŠČE

pred začetkom nove sezone

NA REPERTOARNEM PROGRAMU PET SLOVENSКИH DEL, OD TEH ENA KRSTNA PREDSTAVA. PRECEJ ZAITEVNEJSI IN LITERARNO KVALITETNEJSI REPERTOAR OD DOSEDANJE PRAKSE MESTNEGA GLEDALIŠČA

Konec tega meseca (24. sept.) se bodo ponovno odprla vrata Mestnega gledališča. Prva premiera v novi sezoni bo delo velikega ruskega pisca Antona P. Čehova »Utvaa«. Delo režira kot gost režiser Tržaškega gledališča Jože Babič, inscenacijo pa je izdelal Niko Matul. Iz razgovora z direktorjem Mestnega gledališča, tov. Jožetom Tiranom, smo izvedeli, da bo predstava Čehova, ki se je je, mimogrede povedano, zelo dolgo izogibal zaradi razumljivih težav slovenskih odrov, precej sodobno postavljena in osvojenjena togosti polmrtvega scenjskega realizma. Kako bo Čehov uspel na deskah Mestnega gledališča, je vprašanje, na katero bomo dobili odgovor konec meseca. Dejstvo, da je Mestno gledališče

postavilo na repertoar tako zahtevnega, težkega in kvalitetnega pisca, kot je Čehov, je že samo po sebi hvale vredno in obenem dokazuje precejšnjo umetniško zmogljivost njegovega ansambla. Da se je za istega avtorja odločila tudi ljubljanska Drama, je samo dokaz, da smo Čehova na naših odrih že zelo dolgo pogrešali. Istočasno pa pričja primerjanje repertoarjev Mestnega gledališča in Drame tudi o siski koordinaciji pri sestavi programov, saj bo ena in druga hiša dajala nekaj istih avtorjev.

Iz ruske dramske literature je Mestno gledališče sprejelo v letošnji program še klasično Gogoljevo »Zenitev« in delo sodobnejšega pisatelja Leonida Andrejeva: »Tisti, ki ga klofutajo«. Delo in pisatelj kot dramatik (v predvdu imamo nekaj njegovih novel) sta pri nas povsem neznana.

Slovensko dramatično bodo zastopali naslednji avtorji: Ivan Cankar (Pohujšanje v dolini Sentflorjanski), Ivan Pregelj (»Ljubljanski študentje), Anton Leskovec (Dva bregova) in Matej Bor s svojo komedijo v verzih Vesolje v akvariju. To delo je tudi edina slovenska noviteta. Mestno gledališče namreč zaradi finančnih težav ne more nadaljevati z natečajem za izvirno slovensko dramo. (Lani je na ta način marsikatero prešlašala Torikarjeva Pisana žoga.) Vendar pa vodstvo gledališča znova poudarja, da nima nič proti novim slovenskim dramskim tekstom in da bo le-te vedno z veseljem sprejelo in igralo. Da niso to zgolj besede, dokazujejo navedena štiri slovenska dela, katerim se kot peta domača igra pridružuje Goljeva mladinska igra »Sroce igračka«. Več pa v eni sezoni od enega gledališča tudi ne moremo pričakovati in ne zahtevati.

Iz jugoslovanske dramske književnosti — nič.

Iz starogrške — Aristofanes: Zenski parlament. (Videti je, da Mestno gledališče starih antičnih avtorjev ne zapostavlja: vsako leto nas prijetno presenetja z enim delom starih mojstrov.)

Novejša sodobna imena so takole zastopana: Jean Giraudoux (Trojanske vojne ne bo), Armand Salacrou (Zivljenje ni resno), T. S. Eliot (Cocktail-party), Bert Brecht (Dobri človek iz Sečusana), Evgen O'Neill (Elektra v trnini), Thornton Wilder (Zenski posredovalec) in G. Lorca (Marjana Pineda). Zadnja predstava je pro-

blematična, ker ima tudi Drama na sporedu eno Lorcinio delo in ker ima Mestno gledališče že tako obsežen repertoar. Nekaj pa je treba pri tem repertoarju vseeno poudariti: tehtnejši je in skrbnejše sestavljen. Navedena imena dajo slutiti kvalitetna dela, čeprav je seve uspeh vsake drame odvisen tudi od same predstave. Zahteva po kvaliteti pa je nakazana, saj sta iz programa izpadli dve lažji komediji. To je zasluga predvsem novo ustanovljenega veselega gledališča »Misije dobre volje«, ki je prevzela in bo dajala dela lažje komedijske vrste in celovečerne vesele programe. Vodstvo te zabavne ustanove je v rokah Frana Milčinskega-Ježka, organizacijsko pa je vezana na Mestno gledališče. Dobra stran te poteze je očitna: abonenti bodo videli dve predstavi zares lažjega komedijskega žanra, Mestno gledališče pa odvzrže na ta način raz sebe večne očitke plitkosti repertoarja in preračunljive repertoarne politike. Za umetniški dvig tega mladega gledališkega kolektiva so z ustanovitvijo »Misije dobre volje« in z izpolnjenim kvalitetno zahtevnejšim programom dani vsi pogoji.

Vodstvo Mestnega gledališča je pritegnilo tudi nove igralce in tako izpopolnilo svoj ansambel. Zlasti velja to za moško vrsto, ki je do sedaj znatno zaostajala za ženskim delom ansambla, ki ima v svojih vrstah zares kvalitetne moči. Iz Maribora so prišli v Mestno gledališče Franjo Kumar, Hugo Florjančič in Mira Sardocova, iz Kranja pa Laci Cigoj.

Letos bodo v Mestnem gledališču režirali od domačih moči stalna režiserja Jože Gale in Igor Pretnar, po potrebi pa še Jože Tiran. Od gostov pa so predvideni: dr. Bratko Kreft, Ciril Debevec, Vlado Habunek iz Zagreba, Fran Žizek iz Maribora in Mira Trailovičeva iz Beograda.

Finančni pogoji Mestnega gledališča še zdaj niso rožnati. Čeprav bi imeli vedno polno hišo, jim grozi še vedno deficit. Rešitev iz tega položaja skušajo najti v abonmajih (skupaj devet abonmajev) in s predstavami za gimnazije in srednje šole ter za delovne kolektive. Vpis abonmajev zelo ugodno poteka in vse kaže, da se je Mestnemu gledališču posrečilo pridobiti in obdržati precejšnje število stalnih obiskovalcev. Seveda pa bo moral za finančni blagor gledališča poskrbeti tudi OLO Ljubljana. top

IZ ZAKLADNICE SLOVENSKE UMETNOSTI

Matevž Langus: BEGUNJE

Znameniti slovenski bidermajerski slikar Matevž Langus (1792—1856), žebjarski sin iz Kamne gorice, je bolj znan cerkveni slikar (freskant) in portretist cele vrste osebnosti iz naše preporodne dobe, kot krajinar. Za oljno sliko »Begunje«, ki jo danes hrani Narodna galerija v Ljubljani, je izdelal s svinčnikom osnutek, ki kaže pogled na vas Begunje s cerkvi in graščino, kjer so Nemci med vojno zapirali in mučili naše ljudi. V ozadju je videti Triglav z Juljskimi Alpami, pod njimi pa Blejski grad. — Oljna slika je v ospredju dopolnjena še s skupino kmečkih ljudi.

RAZGLEDI PO SVETU

LONDONSKO GLEDALIŠČE. Najuspešnejše letošnje sezone, ki traja tudi vse poletje, je Girardouxova brezčasovna tragedija »Trojanska vojna« (Apollo Theatre), ki je potrebovala dvajset let, da ji je dal Christopher Fry primerno angleško obliko. Nih manjši uspehi in dosegla O'Neillova trilogija »Mourning Becomes Electra« (Arts) z mladim režiserjem Petrom Hallom v neskrjanji izvedbi. Dogodek je tudi »Dylan Thomas Growing Up« (Globe), ki ga prireditelj Emelyn Williams pravo recitira iz del prezgodnjega umrlega poeta Dylana Thomasa v jaz-obliki in brez rekvizitov, kar še močno vpliva kot Dickensova »Impresija« izpred nekaj let. Umestno povsem druge vrste nudil Orson Welles z dramatično Hermama Melvillesa »Moby Dick« (Duke of York Theatre), kjer je uporabil Pirandelov trik, da igralci govorijo najprej direktno občinstvu o svojih vlogah in šele potom uprizorijo delo samo kot poskus na amaterskem odru v letu 1909. Welles bo jeseni odprl v Londonu lastno eksperimentalno gledališče, »Bad Seeds« (Aldwych) Maxwella Andersona je psihološka drama matere, ki zve, da je bila njena mati morilka in da je tudi njena mala hčerka, navidez pravi angel, sponila iz ničevih »otrok« iz življano Leigh. V Covent Garden so uspeli balleti »Checkmate« (glasha Arthur Bilas, koreografija Ninette de Valois), »The Shadow« (glasha Doherty), koreografija in scenarij nanyl. koreografija in scenarij »La Boutique Fantastique« (glasha Rossini, Respighi, koreografija Massin), »Threes« (glasha Lambert, koreografija Ashton) in ne nazadnje novi »dodotni« balet »The Lady and the Fool« (glasha Miroslava, režiserji Verdlju, scenarija Cranko). Zlopa ni bilo takšnega navdušenja kot ob krstni predstavi v Covent Garden u z Beryl Grey kot lepo »Capriccioso«.

SKLADATELJ IGOR STRAVINSKI že daljša časa prebiva v Italiji, kjer dokončuje svoje nove skladbe: »Simfonia sacra« (delovni naslov) in glasha za balet dvajsetih solo-plešalcev »Agon«. Poleg tega je dokončal koncertno delo za beneški Biennale, ki bo izvajano septembra 1956 v Markovi cerkvi.

POZORNOST VZBUJA razstava holandskega slikarja Pleta Mandriana (1872—1944 v New Yorku), ki je bilo umestno priložnično do matematično konstruiranih oblik, tako da je tudi v kubizmi izvedeni ljubiteljske moderne umetnosti ne more razumeti. Izšel je iz simbolizma in se leta 1911 predal teozofskim naukom. Pod vplivom Krišnamurtija je pisal eseje o mejnih vprašanjih med umetnostjo in arhitekturo ter glasho. Ustanovil je tudi holandsko »de-stijle« gibanje.

PARISO KO GLEDALIŠČE »Co. médie Française« jeseni prvič od svojega obstoja odputuje na gostovanje v Ameriko.

MADZARSKA JE DOVOLILA UVOZ angleškega tehnikolor filma »Njegov največji bluf« z Gregorjem Peckom v glavni vlogi. Film je posnet po zgodbi Marka Twaina.

ANGLEŠKI POMORSKI ROMANOSISKI poljskega porekla Joseph Conrad je zapisal v rokopisu tri drame: »Junior«, »Smehljajoča se Anas« in »Tajni agenti«, ki bodo zdaj prvič izšle v knjigi in obenem uprizorile v londonskih gledališčih, ena pa bo celo snemana za film.

OB STOLETNICI FILOZOFA KIERKEGAARDA, ki ga splošno smatrajo za predhodnika ekstsencializma, se je v Kodanju začel prvi mednarodni kongres, posvečen njegovemu življenju in delu.

DISNEYEVI REKORDI. Ameriški lik prinaša podatke o Disneyevih filmskih rekordih. Več ko milijardu ljudi je videlo vsaj sedmo 30 milijonov Disneyevih produkcije. Ljudje pokupijo mesečno 30 milijonov Disneyevih komičnih zvezkov in knjižni izdaji. Od leta 1935 je bilo tiskanih 150 milijonov izdovod knjig, ki se bavilo z Disneyevimi filmi in zvezdiki. 700 delnih družb proizvajala okoli 3000 različnih predmetov v vrednosti 750 milijonov dolarjev. Ta podjetja Disneyeve figure izdelujejo kot igrače, galanterijske blago ali pa služijo v reklamne namene.

Kaj bo s sežansko gimnazijo?

V centru našega Krasa ostane nepopolna srednja šola s pitnimi izgledi za nadaljnji razvoj. Razburjanje Krasovcev zaradi odločitve Sveta za kulturo in prosveto LRS, da se v Sežani ne dovoli odprti sedmi razred gimnazije. Zgodba o trkanju na tisoč vrat, o resolucijah in vsepomolnih urgancah za gimnazijo. Zgodba o bojem idealizma in o pesivni Sežani.

Naše šolstvo se reformira. V našem šolstvu se iščejo nova demokracijska pota. Razpisujejo se obsežne ankete o šolstvu. Uvaja se samoupravljanje. Piše se o naprednem, demokratičnem šolstvu. Odirajo se nove šole. Skoraj v vseh večjih krajih se ustanovljajo nižje gimnazije. Osemletno obvezno šolanje. Vse za kulturni dvig, vse za novega socialističnega človeka, ki se mu s šolami odpirajo novi razgledi in nove možnosti za boljše življenje.

Istovčasno paradoks: v Sežani se gimnazija tako rekoč zapira. Morila je to osmišljen primer. Dogodil pa se je v kraju, kjer bi se najkasneje mogel in smel zgoditi v omejeni Sežani, centru kamnitega Krasa. Dogodil se je ljudem, ki so marsikaj pretrpel za slovensko besedo in slovensko kulturo. Stvar je žalostna, četudi ne povsem nerazumljiva. Utemeljitev tega postopka je jasna, raz-

umljiva in li akoraida ni kaj oporekati. Pogoji za gimnazijo res niso taki, da bi človek z veselim dovolil popolno srednjo šolo. Druga plat te zadeve pa je drugačna in ne govori v prid logični odločitvi Sveta za kulturo in prosveto.

Borba za popolno gimnazijo v Sežani traja že nekaj let. Zelenja se vsako poletje in se zavleče v pozno jesen. Do sedaj je nekako šlo. Dve leti zaporedoma so Sežani zmagovali in dobili najprej peti nato pa še šesti razred. Pri sedmem razredu pa se je zataknilo. Letos je vsa stvar padla v vodo. Dijaki bivšega šestega razreda so ostali na cesti z nasvetom, naj se vpišejo v Postojno, Gorico, Koper ali kamorkoli, ker v Sežani sedmega razreda letos ne bo. Od vse borbe je ostalo le upanje, da zadeva za vselej še ni pokopana in namig, da bodo o sežanski gimnaziji ponovno razpravljali prihodnje leto. Z istim uspehom! Na ta uradni namig Sežani slabo reagirajo: ne prepuščajo jih in nekateri se nad popo gimnazijo že obupali.

Historiat borbe za popolno gimnazijo je na kratko naslednja:

V šolskem letu 53/54 Svet za prosveto in kulturo LRS izjemoma dovolil na prošnjo šolskega odbora Sežane peti razred gimnazije.

V šolskem letu 54/55 Svet dovolil zopet izjemoma šesti razred s poudarkom, da se gimnazija od šestega razreda ne bo razvijala.

Letos na ponovno prošnje za sedmi razred Svet za prosveto in kulturo LRS odgovori, da ostane v veljavi stari sklep, po katerem se sedmi razred ne dovoljuje. Leti sklep z dne 6. 8. 1954 se spremeni le v toliko, da Svet za prosveto in kulturo LRS dovoljuje obstoj petega in šestega razreda v Sežani za šolsko leto 55/56.

Utemeljitev Sveta za prosveto in kulturo je jasna.

1. »Mreža višjih gimnazij na ozemlju bivše Primorske je zadostna in bi bilo ustanavljanje nove višje gimnazije samo nepotrebnat obremenitev prosvetnega proračuna. Profeseorji na de kažejo mnogo večje potrebe po razširjanju mreže srednjih strokovnih šol na teritoriju bivše Primorske.«

2. »Za nadaljnji obstoj višje gimnazije v Sežani ni niti objektivnih pogojev niti drugih potreb.«

3. »Objektivni pogojev.«

4. »Objektivni pogojev.«

5. »Objektivni pogojev.«

Materialni pogoji so slabi. Poslopie nove gimnazije je ostalo nedokrajeno, potem ko je bila vanj videnja precejšnja vsota denarja. Gimnazija gostuje ljudski šoli. Profeseorjev primanjkuje. Profeseorji na debo stanovanja in nekateri plačajo dobo po 10.000 din mesečno za sobo v hotelu Triglav. (Kaj misli o tem stanovniška komisija ljudskega odbora v Sežani?) Učil primanjkuje. Pogoji v dijaškem domu za stanovanje dijakov so slabi. (Spali so na pogradih drug nad drugim ali po dva na eni postelji) Sežanski okraj je pasiven in ne bo mogel vzdrževati višje gimnazije.

Orta.

Ni drugih potreb za višjo gimnazijo.

Letos se je prijavilo za peti razred 24 dijakov, za šest 25, za sedmi 19. Letošnji šesti razred sestavljajo dijaki iz 21 vasi bivšega sežanskega okraja. Mnogi se že po četrem razredu premislilo ostanejo doma, ali gredo v strokovne šole, da pridejo

MED NOVIMI KNJIGAMI IN REVIJAMI

SLOVENSKE ETNOGRAFIJE. Letnik VIII., 1955. Uredila Borna Orel in Milko Matičetov. Izdal in založil Etnografski muzej v Ljubljani. — Na skoraj tri sto straneh prinaja letošnji zvezek Slovenskega etnografa 18 študi in razprav, spominski članek ob smrti dr. Franceta Kotnika in prevažni razpravi je treba omeniti predvsem 7 študi o poljedelskem orodju na Slovenskem, ki so jih pripravil Boris Orel, Stane Gabrovec, Tončica Urbas, Fanči Sarf in Franjo ter Angelos Baš. Druga vrsta prispkevov obravnava slovenske narodne pripovedke (Ivan Grafenauer) in Srednjeveška pripovedka o Salomonu in Markotu in prekratka pravljica o Mača-kraši in dekliš, Ivan Gams: Pripovedke o kraškem podzemlju), panjske končnice (Marta Jagodica: Kmet zibelje Francoza, in Niko Kuret: Babiž mizija) in slovenske narodne igre in običaje (Milko Matičetov: Umita in v prv zavit lobanja pri Slovcih, Paul G. Brewster: O razjarjenosti igre »Karike bruske« in Dušan Ludvik: Iz zgodovine ljudskih tger na Slovenskem). V tem zvezdiku sta zanimivi še dve razpravi v italijanskini, in sicer razprava Alberta M. Cireseca: Prvomajska »paglata« ali Zelni Jurij v slovenskih vaseh Južne Italije, in Evela Gasparinija: O obliki »dvojnega pokopa« pri Južnih Slovcih. Razprava je šodana v štirioštev 12 slikovnih prilog, troje kart in 10 slik v tekstih.

GEOGRAFSKI VESTNIK. Časopis za geografijo in sorodne vede. Uredila Anton Mešk in Svetozar Flešič. Izdalo Geografsko društvo v Ljubljani. Strani 253. Leto 1954. Zaradi težav izhaja Geografski vestnik namesto v 4 zvezkih začasno v eni knjigi. Ta knjiga, ki je izšla z večmesečno zamudo, prinaja skupno prispkevov o vzrokih, učinkih in dejanskem opisu povodnih okrog Celja junija 1954. Glavno razpravo o tem je napisal Anton Mešk. S sorodno in s poplavo vzhodno temo se ukvarja tudi Danilo Furlan v študiji Padavine v Sloveniji v maju 1954. V ostalem gradivu najdemo prispevke: Alfonz Pirca (Gospodarski pojem planine v Sloveniji), Jovan Čiriča (Čičmarstvo v Pirotu) in Vladimirja Lešana (Henrik Karel Fryer in njegova karta Kranjske). Ostali del Geografskega vestnika zavzemajo razgledi, književnost in kronika.

LJUDSKA UPRAVA. Letnik VIII., št. 7. Izdaja Sekretariat za zakonodajo Izvršnega sveta Ljudske skupščine LRS iz vsehine: Pred prehodom na novo ureditve občin in okrajev (Edvard Kardež), Razdeljevanje in odgovorni stanovarji v luči nove republiške uredbe (S. S.), Sodna po-

moč socialno-skrbstvenih referentov v mladinskih kazenskih zadevah pred glavno obravnavo (Katja Vodopivec), Obravnavanje uslužbenčev materialne odgovornosti, Plačevanje prometnega davka pri zidanju stanovanjskih hiš delavcev in uslužbencev, Nekaj misli o pripravah za družbene pisane novih občin in okrajev ter Fredrjose za enoto ureditev pisarniškega dela v državni upravi, Temu je ob koncu kot običajno dodano navajanje konkretnih sodnih primerov iz prakse Vrhovnega sodišča (to pot zadevajo primeri v upravne spore) in Javnega pravobranilstva LRS.

PLANINSKI VESTNIK. Glasilo Planinske zveze Slovenije. Letnik XI., št. 8. Številka vsebuje naslednje zanimive prispevke: Rado Kočevar: V severni steni Stajerske Rinke, Cene Malovrh: V gubah predprijatega sveta, Ivan Tominec: Bohinjski Karst, Zois — glasnik cvetne lepote naših Alp, Dr. A. Piskernik: Bohinj, Edi Hošler: Zugspitze, Branko Zemljčić: Solčava, Andrej Aplenc: Severna stena Stajerske Rinke, Mitja Sarabon in Leopold

Stanek in Jože Vrčnik-Robanov pristojuje vsak po eno pesem, vezano motivno na naše planine. Kot po navadi vsebuje številka še stalne rubrike: Društvene novice, Iz planinske literature in Razgled po svetu.

KOMUNIST. Glasilo Centralnega komiteja Zveze komunistov Jugoslavije. Letnik VII., št. 5. Iz vsebine: Josip Broz Tito: Vloga komunistov je danes in bo ostala za dolgo dobo odločilnega pomena za nadaljnji razvoj naše države, Djurica Jokić: Prve izkušnje v družbenem upravljanju na geografski univerzi, Slobodan Gligorić: O delu komunistov v industrijskih podjetjih, V rubriki Komentarij in beležke najdemo poročila o kongresu Zveze borcev narodno-osvobodilne vojne, o kongresih društva profeseorjev in učiteljev srednjih šol ter osnovnoškolskih učiteljev Jugoslavije, Štanka o problemih kadrov v ljudskih odborih, o splošnem, strokovnem in kulturnem izobraževanju delavcev itd. V rubriki Dopisi pa piše Srtežev Lopandić o izobraževanju delavcev v tužanskem okraju.

MEDNARODNA GRAFIČNA RAZSTAVA V MODERNI GALERII

Letos se je prijavilo za peti razred 24 dijakov, za šest 25, za sedmi 19. Letošnji šesti razred sestavljajo dijaki iz 21 vasi bivšega sežanskega okraja. Mnogi se že po četrem razredu premislilo ostanejo doma, ali gredo v strokovne šole, da pridejo

mednarodna grafična razstava v moderni galeriji. Letos se je prijavilo za peti razred 24 dijakov, za šest 25, za sedmi 19. Letošnji šesti razred sestavljajo dijaki iz 21 vasi bivšega sežanskega okraja. Mnogi se že po četrem razredu premislilo ostanejo doma, ali gredo v strokovne šole, da pridejo

mednarodna grafična razstava v moderni galeriji. Letos se je prijavilo za peti razred 24 dijakov, za šest 25, za sedmi 19. Letošnji šesti razred sestavljajo dijaki iz 21 vasi bivšega sežanskega okraja. Mnogi se že po četrem razredu premislilo ostanejo doma, ali gredo v strokovne šole, da pridejo

mednarodna grafična razstava v moderni galeriji. Letos se je prijavilo za peti razred 24 dijakov, za šest 25, za sedmi 19. Letošnji šesti razred sestavljajo dijaki iz 21 vasi bivšega sežanskega okraja. Mnogi se že po četrem razredu premislilo ostanejo doma, ali gredo v strokovne šole, da pridejo

mednarodna grafična razstava v moderni galeriji. Letos se je prijavilo za peti razred 24 dijakov, za šest 25, za sedmi 19. Letošnji šesti razred sestavljajo dijaki iz 21 vasi bivšega sežanskega okraja. Mnogi se že po četrem razredu premislilo ostanejo doma, ali gredo v strokovne šole, da pridejo

mednarodna grafična razstava v moderni galeriji. Letos se je prijavilo za peti razred 24 dijakov, za šest 25, za sedmi 19. Letošnji šesti razred sestavljajo dijaki iz 21 vasi bivšega sežanskega okraja. Mnogi se že po četrem razredu premislilo ostanejo doma, ali gredo v strokovne šole, da pridejo

Hožnik Vincent (Čehoslovaška): Pohod preko gora, 1953

Tone Pavček

Za boljši uspeh v šoli OTROKOVO UČENJE

Cesto slišimo analizirati, kaj so v šoli slabi učni uspehi. Najslabši so uspehi v nižjih gimnazijah. Za to je več razlogov: prehod od skupinskega na posamični pouk in s tem v zvezi večja zahtevnost predmetnih učiteljev. Težiče učenja je preneseno na dom. Umska nerazvitost nekaterih otrok za to stopnjo; mogoče pri nekaterih predmetih preobširni učni načrt in preveč teoretizirano podajanje snovi. Premajhna zavzetost staršev pri učenčevem delu in otrokova nespretnost pri učenju. Da, učiti se ne zna.

Naloga vzgojiteljev, staršev in učiteljev je, da otroke navadijo, kako se pravilno učiti.

Naši otroci, posebno pridni, največkrat delajo tako, da se vse od A do Z naučijo na pamet. So kot silno napihnjeni baloni, ki na najrhljajši dotik eksplodirajo.

Na roditeljskem sestanku smo pa mi pravi Mihec oče: »Naš Mihec vselej vse zna kot oče naš! Seke, ko sem ga vprašal, ako je kontroliral otrokovo znanje v vmesnih vprašanjih, mi je začuden odgovoril: »Mislim sem, da že to zadostuje!« In Mihec v šoli. Se malo strahu, nekaj vprašanj spredaj in zadaj in Mihec dobi ves razočaran, nezadostno. Koliko smo zamudili, če mu nismo takoj pomagali! Mihec je

Sportni kostum iz tveveda. Na ovratniku ima našito kratkodiško krzno.

BOLJ ZDRAVO JE če se otrok v šoli preobuje v copate

Vsako jesen, ko se na novo odpro šolska vrata, srečujemo v jutranjih ali popoldanskih urah skupine otrok, ki hite proti šolskim poslopjem. Takrat pot v šolo pa ni vedno zvezana samo s prijetnostmi, ki naj sledijo kasnejše spomine na šolska leta, temveč je včasih prav težavna in neprijetna. Se posebno hudo je na podeželju, kjer so šole precej oddaljene od posameznih vasi in kjer so pota še posebno slaba, ko dežuje ali sneži. V takih razmerah so se kot zelo koristne pokazale šolske kuhinje, v katerih se je otrok ogrel in okrepil s skodelico toplega mleka. Lahko pa olajšamo otro-

ku še drugo neprijetnost. Vsi vemo, kako nezdravo je, če je otrok daljši čas obut v mokro in blatno obutev. Zato je učitelstvo ponekod na podeželju že lani začelo uvajati navado, da bi se otroci po prihodu v šolo preobuli v copate. To ne vžame dosti časa, je pa močno koristno. Obutev se na hodniku odloče in osuši, otrok pa je ta čas v copatah tople obutev, kar ga čuva pred prehladi ter mu je tudi prijetnejše. Razredni učitelj, ne čuje se ropota, boški pa je tudi zrak, ker so obutev no suši v razredu.

Oh malo domiselnosti lahko skoraj sleherni mati preskrbi otroku copate brez večjih stroškov, saj ni potrebno, da bi jih kupila v trgovini, temveč jih lahko iz starih krp sešije sama, lahko jih spletete iz volne ter samo pojedna podlato, za silo pa bi bilo tudi copato spleteno iz ličkarije ali slame. Preobuvanje v šoli so uvedli tudi že v nekaterih mestnih šolah, kjer otroci ne pridejo tako premočeni v razreda, vendar pa je po preobuvanju lažje vzdrževati čistočo v razredih in tudi bolj zdravo je, če so otroci v copatah kot pa na primer v neprodušni gumijasti obuti ali podobem.

moram najprej poudariti, da nekakega učenja na pamet ne znamo. Pesnice, lekcije za tuj jezik itd. so naravnost sijajne za mlado spomina. Seveda je spet prešeno, če se dijaki nauči pesmi na pamet, ne razume pa njene vsebine. Pesem nima za dijaka trajne spomske vrednosti, če je ni razumel.

Dijak se v šoli uči različne predmete. Doma se naj isto popoldne uči iste predmete, ki so se jih dopoldne učili. Zakaj? Predstave v predelani snovi so še popolnoma nove. Zato bo učenje lažje. Vse bo lahko na novo oživel v njegovih možganih in se še okreplilo. Za snov, ki jo bo dijak predelal isti dan, bo izgubil dvakrat manj časa.

Vsakodnevno učenje je prva zahteva za dober uspeh učenca. Starši zaradi kontrole to morajo vedeti. Čeprav ne spada k tej temi, bi mimogrede le še poudaril, da premalo gledamo na estetsko stran učenčevih izdelkov. Premalo smo dosledni in zahtevni. Pri otroku slabo pisavo in obliko še odpravimo, pri odraslem nikakor ne.

Otrok se po popoldanskem odmoru in igri začne učiti. Zgodovinski tekst počasi in premišljeno prebere, nato zapre knjigo in poskusi ponoviti na glas. Tako se nauči govoriti. Jezik je še zmeraj vprašanje na naših šolah, ker se učenci ne znajo samostojno izražati. Če ne gre prvič, še drugi in tretjič.

Naslednje jutro otrok vstane nekoliko prej — še enkrat glasno ponovi in dobro je pripravljen. Nekje se mu je zataknilo, da ni mogel najti povezane. Se enkrat pogleda v zvezek in že ves vesel oddirja v šolo.

Čeden klobuček, kakršnega so za letošnjo jesen pokazali v Parizu.

Dober jabolčni zvitek

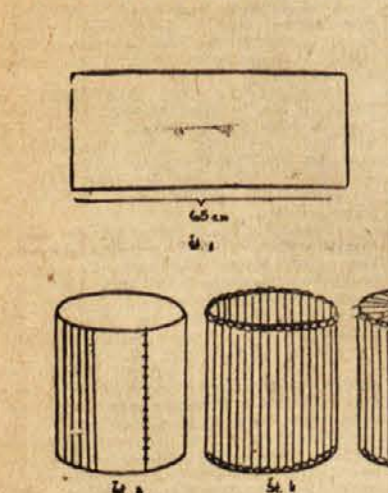
Na desko presejemo 25 dkg bele moka, jo osolimo, dodamo noževno konic sladkorja, oelo jajce, žlico olja in samo toliko mlečne vode, da lahko zamesimo srednje mehko testo. Testo gnetemo tako dolgo, da se ne prijemlje rok niti deske. Hlebkov testa položimo na desko, posipamo z moko in ga namažemo z oljem ter pokrijemo s skodelico. Tako počiva testo 30 do 25 minut. Dva kilograma kislih jabolk olupimo in zribamo na rezine. Na jabolka iztisnemo nekaj limoninega soka, posipamo jih s cimonom, med nje pa zmešamo 8 dkg rozin in 8 dkg grobo narezanih orehov. Posebej razbelimo 8 dkg masla, na katerem pripravimo 8 dkg kruhovih drobtin.

Testo razvaljamo na prtiču, ki ga posipamo z moko, potem pa nanj zlijemo nekoliko olja, da ga lažje razvaljamo. Najprej ga namažemo z drobtinami, nato pa z jabolki, na eni strani pa pustimo nekoliko testa samo namažanega z drobtinami. Jabolka posipamo s sladkorjem po okusu. Nato testo zvijemo v zvitke, ga položimo v namažen pekač. Zvitke pečemo v srednji vročini peči, da dobimo svetlorjavno barvo približno 3 do 4 ure. Med pečenjem ga nekajkrat polijemo z maslom.

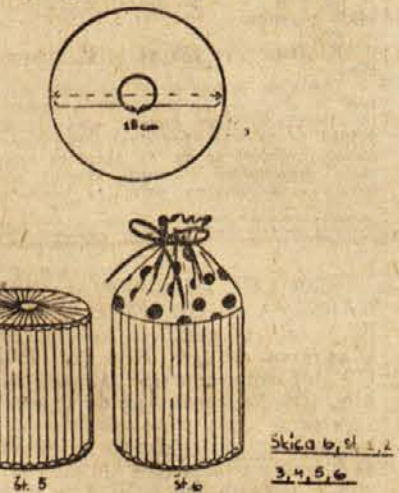
ČEDEN IN UPORABEN KOŠEK

Danes bi poskušali napraviti košek za čiščenje ali pa odpadni papir, lahko pa tudi za šivanje ali ročno delo. Izdelujemo ga kaj preprosto. Dno naredimo tako, da izrežemo iz trdega kartona krog s premerom kolikor pač želimo, da bo košek velik. V aredi-

ko sta karton za stranice in dno zvita, oba dela nevidno sešijemo, lahko pa spletemo iz rafije tudi kit, kakor smo jo spleli za senčnik, pri čemer v prejšnji naši prilogi, in jo našijemo čez sesiti del, da ga lepo pokrijemo. Na košek naredimo

ni izrežemo manjši krog, tako da ga lahko ovijemo z rafijo. Stranice pa izrežemo iz kartona, in sicer pravokotnik, kakor kaže skica št. 2. ga sešijemo in ovijemo z rafijo, skica številka 3. Na primer za 65 cm dolg karton, katerega višina je poljubna, mora biti premer kroga za dno 18 cm

pokrov, ki ga napravimo kot dno in ga zapenjamo z gumbom. Skica št. 5. Lahko pa košek podložimo z blagom ali pa samo zgornji del prišijemo blago, ki ga zadnje skupaj z vrstico. V tem primeru bomo košek uporabljali za šivanje ali ročno delo.

Da bo sadje dobil vsak otrok

Čeprav so radio in časopisi že poročali o sadni akciji, ki jo bo izvedla pod vodstvom Rdečega križa mladina v Sloveniji, bo vendarle prav, če spregovorimo nekaj besed o njej tudi na tem mestu. Staršem in vsem ostalim, ki bodo mladini pomagali pri akciji, bi radi zlasti poudarili dva osnovna pomena sadne akcije, namreč zdravstvenega in vzgojnega.

Načelo — sadje slehernemu otroku — je iz zdravstvenega stališča aktualno tako za podeželske kot mestne otroke. Izredno visok odstotek rahitčnih obolenj med otroki opozarja našo zdravstveno službo na pomenj-

kljivo prehrano otrok ne samo v mestih, temveč tudi na podeželju. Medtem ko na podeželju ne dobe zlasti majhni otroci, dojenčki, sadja v glavnem zato, ker mati ni poučena, kakor nujno potrebuje njen otrok vitaminov, so v mestu krive dostikrat zlasti visoke cene, da otrok ne dobi dovolj sadja. Se posebno v mestih pa naraste vsako zimo med šolskimi otroki število raznih drugih obolenj, ker so deloma tudi zaradi pomanjkljivega uživanja sadja neodporni.

Mladina se rada vname za vse, kar ji odrasli prikazujejo kot koristno in pri čemer lahko dobi že svojo domiselnost in poživljenost. Ko bodo torej po šolah obrazložili otrokom, ki so doma v krajih, kjer sadje uspeva, pomen akcije, bo nadaljnji uspeh v marsičem zavisel od stališča, ki ga bodo do akcije zavzeli starši. Ti bodo otrokom gotovo dovolili, da ob letošnji bogati letini sadja odstopijo po nekaj kilogramov jabolk ali hrušk za to, da bi dobili to sadje kot darilo za svoje prijatelje in prijateljice, ki so v tistih krajih na deželi, kjer sadje ne uspeva. Odrasli, predvsem starši in pa prosvetni delavci, pa bodo mladini tudi svetovali in pomagali pri odpremljanju sadja. Mora si bo treba izposoditi košare ali pri trgovskem podjetju primerne zabojčke, treba bo vložiti sadje med seno, da se ne bo obtočilo itd. Povsod pri teh delih bo mladini potrebna pomoč, ki ji jo ne smemo odreči.

Nemajhnega pomena pa je tudi vzgojna stran te akcije. V okviru okrajja se bodo šole dogovorile, katera bo drugi pomagala, da ne bi nastale zmešnjave in da ne bi posamezne šole dobile preveč, druge pa premalo sadja. Sadje, ki ga bodo prejele šole v mestih, industrijskih središčih ali pa v vaseh, kjer ne poznajo sadja, bodo le-tega delili v okviru šolskih kuhinj za malice otrokom. Pošiljke sadja pa medsebojno dopisovanje darovalcev in obdarovancev bo

Kaj je pri snovi važno? Učenec mora razlikovati bistveno od nebitnega. Bolj je dijak nardarjen, prej bo razlikoval. V šoli jim pomagamo z vprašanji, podčrtavanji najvažnejših mest. V 7. in 8. šolskem letu to navadno ni več potrebno.

In vi starši? Vi morate pokazati otroku, da ste zavzeti za njegovo delo. Kontrolirajte njegovo delo tako dolgo, da ga navadite na redno delo. Potem ga ne kontrolirajte za vsako malenkost. Z neprestano kontrolo bi dušili v njem samostojnost in mu učenje, le na »povelje«, zamrzili!

Ze stari Latinci so poudarjali rek: Ponavljanje je mati modrosti. To mora vedeti otrok in mi.

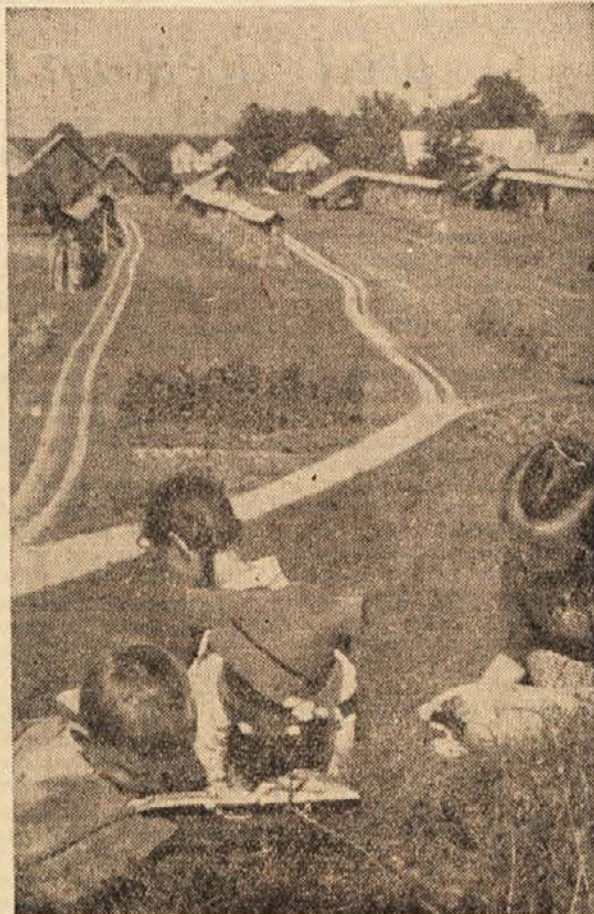
Vsako znanje, pridobljeno v eni sapi — štirinajstih dneh, kar dijaki radi delajo pred zaključno mšolskega leta, je slabo in takoj »izhlapi«. Zato tudi v šoli ocenjujemo celoleten učenčev trud in delo.

V vseh poglavjih sem skušal delno prikazati, koliko naj prispeva šola in koliko dom, da bo uspeh res boljši.

Dobro vzgojen in izobražen človek — naš otrok — bo naše največje zadoščenje in sreča.

V. Smajs

ŠOLARJI
NA
POTI
DOMOV

Veselim se jeseni

Da, res se je veselim, ker bi že kar rada odložila obleke, ki jih nosim že nekaj mesecev. Tako, kot pozimi komaj čakam, da pride pomlad, tako se veselim spet poletja in potem jeseni in zime.

Čeprav se ne nosimo in se nimamo namena nositi po pariški modi, vžlic temu pa rade vemo, kaj so tam v modi novega pokazali. Prav rade preberemo vsako modno poročilo, ki se včasih med seboj zelo razlikujejo, in smo zraven veseli, če je moderno tudi kaj takega, kar v naši garderobi že imamo, ali pa da lahko s kakšnim našim modnim popravilom imamo nekaj novega.

Z enakim tempom, kot teče življenje, se spreminja tudi moda. Za letošnjo jesensko in zimsko modo velja načelo: »biti obločen in ne telo samo pokriti«. Torej mora pri izbiri naše garderobe ukazovati okus in ne moda in moramo za svojo garderobo iz-

brati stvari, ki našemu tipu resnično ustrezajo.

Moda je zelo različna in zato naj na kratko povemo: Krila so zelo široka ali zelo ozka, dolžina je združila nekoliko narvedol, medtem ko je v modni hiši Diora ostala kratka, pri nekaterih modelih celo nekoliko krajša. Pas je našel enkrat spet svoje mesto, čeprav segajo životi tudi do bokov. Prsa so lahko oblikovana in nič več potlačena, za kar so se spo-

Eleganten kostum, okrog bokov krasi jopico krzno.

Listna pegavost endivije

Glede rastlinskih boleznih letos za res nimamo sreče. Komaj smo se do dobra sprijaznili z usodo paradižnikov, ki jih je skoraj povsod močno napadla krompirjeva plesen, že nam groze boleznj na drugih zelenjadnicah. Razine oblike listnih pegavosti so močno napadle celo korenček, zeleno, peteršilj, hren in beluš. Toda vse to se nam ne zdi tako strašno, ker je glavni pridelek v zemlji in mu ta vrsta boleznj ne pride do živca. Pri tem seveda ne pomislimo, da bo zaradi obolenosti listov tudi koren ali gomolj slabše kakovosti ter manj odporen proti raznim boleznim v shtrombi. Bolj strašno je, da nam črna listna pegavost grozi uničiti prav mlade endivije in to z neverjetno naglico. Na listih se pojavijo drobne črničkaste pege, ki se naglo širijo od zunanjih listov na notranje. V sredini so pege nekoliko svetlejša zlasti v lepem suhem vremenu. Bolezen povzroča neka glivica, ki jo razširjena že po vsej Sloveniji. Najbolj je razširjena v Ljubljani, drugod pa najdemo še vrtove, kamor dozdaj ni prodrla. Napada vse vrste endivije, posebno močno pa se razmahne proti koncu avgusta in septembra na rumeni poletni endiviji ali eskarjolki. Ob ugodnem vremenu (deževje, rosa, megla in primerna toplota) jo lahko v kratkem času popolnoma uniči. Nedvomno obstajajo letos vsi pogoji za tako katastrofalen

mladi v Parizu zelo navduševali. Tu je zmaganala ženskost! Ramena niso nič več predrzno ozka, povsod vidimo polna, okrogla ramena, včasih celo široka. Izrez okrog vratu je okrogel, elipsast, ki sega na hrbet, štirioglat ali v obliki črke V. V mnogih primerih je izrez brez ovratnika in je samo obrobjen z zametastim trakom. Ovratniki pa so mehko drapirani, ali jih pa sploh ni. Rokavi so vtihi, zelo kratki, kratki, tričetrtinski ali dolgi.

Novost za letos so kasaki, tunike in princes kroji. Oblačila, kostumi, plašči in obleke so zelo veliko okrašeni z gumbi in krznom.

Za jesenska in zimska oblačila še zmeraj uporabljajo tweed, volnene krampe, pogosto pa srečujemo tudi žamet, zlasti črn in tudi v živahnih niansah.

Kaj pa barve? Prevladuje črna, nosijo pa še temnorjavo, temnozeleno kakor mah, temno sivo, bež, modre in rdeče tone in belo barvo. Za večer pa barva marelice, biserno siva, krembela in nežno modra.

Izpod majhnih, zelo majhnih ali pa zelo velikih klobukov gleda kratka, malo kodrasta pričeska, več kodrov pa je vrh glave, medtem ko je glava zadaj gladka, na tilnik pa padajo majhni kodri, podobni račjim krivčkom.

Tako, modelj letošnje mode so tu. Od nas samih je odvisno, kako bomo obločene. Predvsem je za dandanašnjo modo treba imeti veliko estetskega občutka in zraven veliko korajže, če ne, bomo res samo pokrivala svoje telo, ne bomo pa dobro obločene. Zato izbirajte obleke z okusom in mi vam bomo pri tem pomagali.

P.

izid boleznj, saj je dovolj vlage in še kar primerna toplota. Ako rastejo rastline v dobri zemlji in je vreme količjak suho, bolezen z zunanjih listov ne utegne napasti notranjih hitro rastočih listov in škoda ni tako velika. Na revni pešoni zemlji pa rastline lahko kmalu po sadih propadejo, zlasti če so posajene preveč na gosto. Bolezen napada in slabi tudi semenske rastline v začetku poletja. Razen tega pa se glivica oprijme semen in se tako, poleg trosov prezimelih v zemlji, tudi širi.

Zaitranje je težavno, vendar uspešno, ako smo vztrajni. Začeti moramo pri semenu, ki ga prod ostvijo razkužimo z živosrebrnimi razkužili. Sadiko sadimo dovolj narazen v dobro zemljo in če je bolezen zelo razširjena, najbolje na grobena, kjer se zemljo hitreje osuši. Vse obolele liste takoj potrgamo in sežgemo. Na semenskih rastlinah (junija) uspešno uničujemo bolezen z večkratnim škropljenjem obolenih listov z 1% borodajsko brozgo. Za boljše lepljivost ji dodajmo še 0,5% (pol kilograma) mazaverta mila. Velike važnosti je tudi pravilno kolobarjenje, ki otehlj bolezenske kalj v zemlji.

Glivoba zlasti pri poletni endiviji ni nevarna, ako napade le posamezne rastline. Kljub temu povežite glavo za ubeljenje sproti in v suhem vremenu, da vam ne bodo pričele gniti v večjem obsegu. Miha Ogrovc

SPORT IN TELESNA VZGOJA

PRED TEKMO Z ZAHODNONEMSKIMI NOGOMETASI

Važna ni samo kondicija!

Rerich - »odkritje« trenerja Herbergerja - najnevarnejši igralec nemške reprezentance

Postalo je brez kakšne prevor: ko govorimo o nemškem nogometu, redno mislimo na kondicijo, borbenost in požrtvovalnost, predvsem pa — na kondicijo. Ali je res tako? Kaj pa tehnika?

V tem je mnogo resnice, vendar samo, kadar gre za nemška nogometna moštva. Le-tim je kondicija saren najpomembnejše orodje, ki jih stalno spremlja. V nemških moštvih ni kdo ve koliko izrazito nadarjenih igralcev; njim nogomet dočela ne meži. Ni jih mnogo, vendar pa so, nahajamo jih v reprezentanci... O tem smo se prepričali tudi na finalni tekmi za svetovno prvenstvo med reprezentancama Zahodne Nemčije in Madžarske. Nemci so igrali zelo hitro — na prvo žogo, brez zadrževanja ter so uspešno in natančno podajali tudi na daljavo 30 m. Izvrstno igraljo s glavo, brezhibno stopajo žogo.

posamezniki, na pr. Rann in Schäffer, pa zmorejo preigrati tudi tri do štiri igralce. Njih tehnika je zelo solidna, sicer ne bi mogli igrali naglo in natančno ter spretno obvladati žogo.

IZREDNI KRILI
Za devet osem dni bomo imeli v Beogradu priložnost videti najboljšo nemško moštvo. Bilj bi v zmotj po vseh grenkih izkušnjah, ko bi trdili, da ima nemška reprezentanca samo kondicijo in borbenost. Napadalna petorica je sestavljena iz izvršnih tehničarjev. Levi krilec Schäffer po svoji igri spominja na Zebeca. Ni čudno, da so za številni strokovnjaki po svetovnem prvenstvu postavljali na levo krilo v najboljšo moštvo prvenstva. Rann je zelo močan, izvrsten dribler in silovit strelec. Rad ima individualna akcija, ki mu pogosto uspeva. Zmožen je napraviti zmudo v nasprotnikovi obrambi. Na svetovnem prvenstvu je dosegel zmagoviti gol, potem ko je preigrat tri madžarske igralce.

GRADITELJA IGRE
Razen Ranna in Schäfferja bo zanesljivo igral v napadu proti nam Fritz Walter in novo Herbergerjevo odkritje — lova zveza Rerich. Fritz Walter je znan kot najboljši nemški tehničar in graditelj igre svoje reprezentance.

»Rerich je še boljši nogometaš in še večji mojster od Walterja.« nam je pripovedoval Čajkovski, dočela spominja na Bobeka, je da je njegov radji gibanje večji. Je izreden graditelj igre, ima izvrsten pregled in smisel za kolektivno igro. V nogometnem moštvu »Kölne igra skupno s Schäfferjem in je najnevarnejši igralec nemške reprezentance. Med hitrima kriloma in med dvema graditeljema igre sta robustni srednji napadalec Otmar Walter ali Morlock. Ta dva sta izvrstna strelca, dokaj močna, in si znata utreti pot tudi skozi najbolj trdno obrambo. Čajkovski je imej prav, ko nam je na koncu dejal: »Zmotili se bomo, če bomo mislili, da je tehnika slaba točka Nemcev, zlasti kadar gre za napad.«

Revija atletske elite

Danes in jutri bo na stadionu JLA v Beogradu doslej največji mednarodni atletski miting pri nas. Priveditelja sta Crvena zvezda in Partizan, ki slavita 10-letnico delagostje pa najboljše atleti SZ, ZDA, Poljske, Madžarske, Romunije in vsi naši najboljši tekmovalci.

Med domačimi tekmovalci so vsi rekorderji in rekorderke, med tujimi pa trije svetovni, dva evropska rekorderja in državni prvaki tek petih dežel. Pesčen čas danje mitinga sočlovekne svetovnih prvakov Krivososa, Jermolenkove, Otkalenkove, najboljših Evropejcev Izrajtjiva in Ščerbakova ter prvaka ZDA Richardsa. Takšno število najboljših tekmovalcev obeta sijajne borbe in tekmovalje, kakršnega v Beogradu še niso videli.

Za konec še nekaj kratkih izjav najuglednejših tekmovalcev: Kner: »V Beogradu bom skušal pridobiti si ponovno izgubljeni prestiž — teči na 5000 m v rekordnem času.« Richards: »Zal mi je, da ne starta tudi Fütterer — pripravil sem, da se ma oddolžim.« Krivososovi: »Prav gotovo nad 60 m, morda pa tudi več, če bodo gojili ugodni.« Smith: »V Zagrebu sem imel nezgodno — danes pa se bom boril za prvo mesto in višino 4,50 m.«

100 metrov izenačila slovenski rekord, na 80 m pa je postavila nov državni mladinski rekord.

Brata Müller sta poskušala izboljšati slovenski rekord v metu diska, vendar jima kljub dobri formi to ni uspelo. Clanska štafeta Odreda 4 x 1500 m pa je s časom 17:44,9 postavila nov slovenski rekord (prejšnji rekord so imeli mladinci Ljubljane 17:18,0).

Rezultati ženske — 60 m: Stamejčić 7,7, 80 m: Stamejčić 10,1, 100 m: Stamejčić 12,5, 80 m ovire: Stamejčić 12,1, krola: Usenk 13,88, disk: Kotušek 40,71, kopje: Kotušek 35,49, daljina: Bajčelj 5,18; mladinet — 60 m: Svajgelj 7,5, 100 m: Solnarski (S) 11,5, 300 m: Koprli 37,7, 4 x 200 m: Odred 1:42,7; člani — disk: J. Müller 46,46, B. Müller 46,29, kopje: Plut 59,51, škok: Kolnik 13,76, palica: Pogacar (S) 320,4, 200 m: Odred 1:34,3, 4 x 1500 m: Odred (Strniša, Belšak, Tratnik, Svetina) 17:04,0

MEDCONSKI SAHOVSKI TURNIR

Kot običajno po en poraz in remi

Göteborg, 17. sept. (Tanjug). Rezultati XIX. kola: Sliwa — Petrosjan 0:1 (36 potez — kraljeva indijska obramba), Uzicker — Keres 0:1 (španska partija), Stahlberg — Spaski 0:1 (35 potez — kraljeva indijska obramba), Filip — Geller remi (16 potez — Retjeva otvoritev), Fuderer — Kivicki remi (43 potez — ortodoksní damin gambit), Guimard — Bronstein remi (15 potez — francoska obramba), Najdorf — Pachman remi (dama gambit), Pilnik — Rabar 1:0 (39 potez — sicilijanka), V otvoritvi Rabar ni igral potez po pravilnem vrstnem redu in je dovolil nasprotniku, da je že pred tem izvedel akcijo na kraljevem krilu. Igral je potezo g-4 in g-5 in se s tem izpostavil neugodnemu napadu. Kakor poznavači v takšnem položaju, sta tudi tokrat oba nasprotnika porabila mnogo časa za razmišljanje. Rabar je žrtvoval kvaliteto in zastavil vse sile v protinapad. Vendar je Pilnik vse grožnje odbil. V izgubljenem položaju je Rabar padla zastavica na uri in je partijo izgubil po kontumaciji. Panno — Medina 1:0 (angleška partija), Szabo — Donner 1:0 (32 potez — kraljeva indijska obramba).

Jutri je prost dan. Igrali bodo prekinjene partije. V XX. kolu se bodo pomerili: Petrosjan — Szabo, Keres — Sliwa, Spaski — Uzicker, Geller — Stahlberg, Ilivicki — Filip, Bronstein — Fuderer, Pachman — Guimard, Rabar — Najdorf, Medina — Pilnik, Bisguier — Panno. Donner bo prost. V današnjem kolu je bil prost Bisguier. Razvrstitev po XIX. kolu: Bronstein 13,5, Keres 12, Panno 12 (+), Petrosjan, Szabo 11, Geller 10,5, Spaski, Pilnik, Filip 10, Ilivicki 9,5, Fuderer, Najdorf, Pachman 9, Guimard 8,5, Uzicker 7,5, Stahlberg, Bisguier, Rabar 7,5, Donner 5,5 (+), Sliwa 5, Medina 4,5 (krizec pomena), da ima igralce partijo več).

Mednarodni teniški turnir v Beogradu

Beograd, 17. sept. (Tanjug). Na mednarodnem teniškem turnirju v Beogradu sta se v četrtfinalu uvrstila Jugoslovana Plečević in Palada, Urugvajca Argon in Motolko, Avstralca Arkinstal, Anglež Mottam ter Poljaka Redzio in Piatek. Rezultati: Arkinstal — Rivanbego- vič 6:0, 6:1, Palada Kordić w. o. Plečević — Balas (Turčija) 6:2, 7:5, Piatek — Popović 6:2, 6:4, Redzio — Nikolić 2:6, 6:2, 8:6, Argon — Pavlović 6:2, 6:4, 7:5, Motolko — Nešić 1:6, 6:5, 10:6, Mottam — Jakišić 6:5, 6:4.

Državno prvenstvo v plavanju

Zadar, 14. sept. Sinoči se je v Zadru začelo deseto jubilejno plavalno prvenstvo države za moštva in posameznike. Nastopa 195 plavalcev in plavalk iz 22 klubov iz vseh republik razen Makedonije.

Prvi državni prvaki: 100 m ženske metaljčice: Jeričević (KPK Korčula) 1:26,4, 1500 m prosto za moške: Zuyela (Mornar, Split) 20:00,0, 400 m prosto ženske: Štiper (Mornar, Split) 5:50,6.

Po prvem dnevu vodi Mornar s 34 točkami, sledi KPK (Korčula) 13 točk.

Miting Odreda

Ljubljana, 17. sept. Na stadionu Odreda je bil danes atletski miting kompletno ženske ekipe, nastopili pa so tudi nekateri člani in mladinci Odreda ter Svobode.

Evropsko strelsko prvenstvo

Bukarešta, 17. sept. (Tanjug). Na evropskem strelskem prvenstvu v Bukarešti so streljali s precizno veliko kalibrsko puško za medaljo. V tej disciplini ni noben Jugoslovčan osvojil medalje. V tekmovalju žensk s precizno ma- lokalibrsko puško je bila v ločecem stavu prva Lomova (SZ) 400 krogov. Izmed Jugoslovčanov so medaljo osvojile Dragoslava Marković (391), Trajković (390) in Milenković (390).

V ločecem stavu je bila prva Ladjenskaja (SZ) 394, izmed Jugoslovčanov so medalje osvojile Minka Bertonec 385, Trajković 381, Marković 379, Milena Dimić 373 in Dautović 374.

MEDNARODNA ROKOMETNA TEKMA

Poraz domačih
Ljubljana, 17. sept. V mednarodni rokometni tekmi je ekipa BCA »Augsburg« premagala rokometalce Svobode z rezultatom 5:3 (5:3). Tekmi je prisostvovalo okrog 300 gledalcev.

Tekstilna tovarna - Ajdovščina razpisuje mesto tehničnega vodje podjetja
Pogoji: Tekstilni tehnik z ustrezačo prakso. — Nastop službe takoj. Plača po tarifnem pravilniku oz. po dogovoru.
Ponudbe pošljite na upravo Tekstilne tovarne Ajdovščina. 3174

POZIV
V smislu obstoječih predpisov pozivamo vse bivše delavce, ki imajo v našem podjetju nedvigljene prejemke iz naslova rednih plač ali iz naslova dobička, da te dvignejo najkasneje do 15. decembra 1955 v računovodstvu podjetja. Po izteku tega roka se bodo plače vrnille blagajni podjetja.
BOMBAŽNA PREDILNICA IN TRALNICA TRZIC 3187

Kmetijska zadruga Ortnek
Hotel Ortnek
SZDL Velike Poljane
Prstovoljno gasilsko društvo Velike Poljane
Zveza borcev Ortnek
Občanom Lašč želimo najzadovoljnejše praznovanje občinskega praznika. Naj velja spomin vsem onim, ki so darovali življenja za našo svobodo. 3182

DELOVNI KOLEKTIV
Medzadružnega lesnoindustrijskega podjetja RIBNICA na Dolenjskem
SKLADIŠČE IZDELKOV DOMAČE OBRTI VELIKE LASČE
Čestita vsem delovnim ljudem k občinskemu prazniku — 19. septembru! 3184

KMETIJSKA ZADRUGA VELIKE LASČE
s svojimi pospeševalnimi odseki
ČESTITA VSEM SVOJIM ČLANOM IN OSTALIM KMETOVALCEM OBČINE VELIKE LASČE K OBČINSKEMU PRAZNIKU — 19. SEPTEMBRU 1955

KOLEKTIV
Trgovine z mešanim blagom VELIKE LASČE
s poslovalnicama RAŠICA IN ROB
ISKRENO ČESTITA VSEM SVOJIM POTROŠNIKOM IN OSTALIM PREBIVALCEM OBČINE VELIKE LASČE K OBČINSKEMU PRAZNIKU — 19. SEPTEMBRU! 3186

DELOVNI KOLEKTIV
TRGOVINE »GRMADA«
V VELIKIH LASČAH
Čestita vsem svojim odjemalcem za občinski praznik, ter se jim še vnaprj priporoča. 3183

GOSTINSKO PODJETJE »HOTEL ZORA« IZOLA
razpisuje delovna mesta za:
1 kuharja(ico) za šefa kuhinje
1 kuharja kvalificiranega
5 natakarjev(ic)
1 ekonom
3 točaje
1 sobarico
1 blagajnika(čarko)
Pogoji:
Kvalificiran kuhar(ica) z najmanj 5-letno prakso v vodenju večjega obrata.
Ekonom — trgovski pomočnik z izpitom.
Kvalificiran natakar(ica) z znanjem najmanj enega tujega jezika. Zaželeni s končano gostinsko šolo.
Prošnje z obširnim življenjepisom in kvalifikacijo je poslati najkasneje do 30 t. m. na naslov: Gostinsko podjetje »HOTEL ZORA«, Izola. Plača po tarifnem pravilniku oziroma dogoporu. 3143

RUDNIKI LIGNITA »KREKA« - V TUZLI
Prosimo vse zainteresente za naš lignit, naj nam najkasneje do 15. septembra letos pošljejo svoje potrebe za dobavo v IV. četrtletju — razdeljeno po mesecih. Sprejete potrebe bomo uredili do 20. septembra in zainteresente do 25. septembra obvestili o možnosti dobave, v pozitivnih primerih pa bomo poslali pogodbe v podpis.
RUDNIKI LIGNITA »K R E K A« v TUZLI 2237

DNEVNE NOVICE

Obveščamo vsa podjetja, ustanove in posameznike, ki se želijo izobraziti v knjigovodski stroki ali pisarniškem poslovanju, da bo vpisovanje v dopisne tečaje o osnovnih knjigovodstvu, višje specifičane stopnje knjigovodstva in poslovne korespondence od 23. septembra do 5. oktobra. Vsi, ki se za tečaje zanimajo, takoj zahtevajte prospekt s podrobnejšimi navodili pri Ljudski univerzi v Ljubljani, Cankarjeva 5-III.

Bošnišnica za puščenice in živčne bolezni Ljubljana-Polje sporoča, da ima odsej naslednje telefonske številke: 383-122, 383-123, 383-124, 383-125.

Razstava slik slovenskega impresionista Matije Jame je dnevno odprta od 8-12 in od 16-19 v Umetniški zadrugi, Kardejeva 1, od ponedeljka 19. do včerajšnja 24. septembra. Vabimo da si ogledate razstavo. Zobotehnične srednje šole, ki je v dvorah Zavoda za socialno zavarovanje LRS, Kidričeva 5. Razstava je odprta od 18. do 22. septembra od 8. do 18. ure.

Enoletni administrativni, višji administrativni in stenografski tečaj pri Administrativni šoli v Ljubljani. Vpisovanje, informacije v tajništvo šole, Roška 15 od 10-13 in od 15-19 dnevno, razen sobote popoldne. Telefon 30-917. Pouk se začne v začetku oktobra. Specialni tečaj tudi za stenografijo, strojepis in korespondenco.

Zveza društev ekonomistov Jugoslavije, Društvo ekonomistov Srbije, uredništvo »Ekonomista« in »Ekonomika preduzetca« in Odbor društva ekonomista Srbije za Beograd — so se preselili iz poslopja Trgovske zbornice, Studentski trg št. 15, v novo poslopje sindikatov, Dečanska 16-VI, telefon 32-450.

TVD »Partizan« Spodnja Siska je prišlo z redno tečajev po sledenjem urniku: Cičbani: ponedeljek in četrtek od 15.30 do 16.30. Ženski oddelki: ponedeljek in četrtek od 17 do 18 mlaj. pionirke; od 18 do 19.30 star. pionirke; od 19.30 do 21 mladnice. Moški oddelki: terek in petek od 17 do 18 mlaj. pionirji; od 18 do 19.30 star. pionirji; od 19.30 do 21 mladniki. Vabimo članstvo, da se vključijo v član večjemu številu v članske tečajevne vrste. Zdravo!

Kopel z »JELA« so se odstrani neprijeten duh po potenju, dezinficira in vpliva pomirjevalno na živce. Zahatev »JELA« kopalno sol!

Za obvarovati 300 kg krompirja pred gnitjem je dovolj 1 kg »Krosana«. Dobiš ga v zadrugah, semenarnah, drogerijah itd.

KONCERTI

Slovenska filharmonija bo od ponedeljka, 19. do srede, 21. septembra sprejemala nove abonente za vse tri abonmaje, in sicer dnevno od 10-13 in od 17-19.

RAZPIS STIPENDIJ SVETA ZA PROSVETO IN KULTURO LRS

Svet za prosveto in kulturo LRS razpisuje za šolsko leto 1955-56 na podlagi 11. člena Temeljnega zakona o študijskih (Ur. list FLRJ št. 32-55) 150 študijskih v višini do 5000 din za študente prvega letnika fakultet, umetniških akademij, Višje pedagogične šole in inštituta za telesno vzgojo. Prošnje je možno predložiti na katero se bo prošilec vpisal, od vključno 10. oktobra 1955.

Prošnji je treba priložiti: 1. sprave o maturi ali diplomskem izpitu; 2. potrdilo o premoženjskem stanju; 3. naj vsebuje podatke o višini davka, in o dohodkih članov družine, ki živijo v skupnem gospodinjstvu; 3. potrdilo, ali prošilec prejema otroški dodatek in v kakšnem znesku.

ŠOLSTVO

Natečaj za sprejemanje novincev na Medicinsko fakulteto v Ljubljani v šolskem letu 1955-56. — 1. Po odloku izvršnega sveta Ljudske skupščine Ljudske republike Slovenije z dne 9. septembra 1955, št. U 108-1-55, bo sprejela Medicinska fakulteta v Ljubljani v šolskem letu 1955-56: a) na oddelek za splošno medicino 80 kandidatov; b) na oddelek za stomatologijo 50 kandidatov.

Ce se bo za enega od teh oddelkov prijavilo manj kandidatov, se bo za toliko povečalo število kandidatov na drugem oddelku.

2. Vsi kandidati se morajo pisмено prijaviti dekanatu Medicinske fakultete v Ljubljani, Vrazov trg 4-I., najkasneje do 22. septembra 1955.

Prijavitelj se mora tudi vsi tisti kandidati, ki so že poslali dekanatu predhodne prijavitve.

Pogoj za sprejem je opravljena gimnazialna matura ali dovršena ustrezna srednja strokovna šola, kot je to določeno v odloku Zveznega izvršnega sveta o vpisu učencev srednjih strokovnih šol na fakultete (Ur. list FLRJ št. 26-55).

3. V prijavi, kolkovani s 30 din, je treba navesti, na kateri oddelek se želi kandidati vpisati in napisati tudi kratek življenjepis ter priložiti izvirnik ali overjen prepis maturskega spričevala (če ni bil priložen že v predhodni prijavi) in sprave 7. in 8. razreda gimnazije, oz. zadnjih dveh razredov srednje strokovne šole ter dve dopisnici z izpisanim naslovom. V prijavi je treba tudi navesti, iz katerega jezika bi želel biti kandidat izprašan na kolokviu.

4. Izbrani prijavljeni kandidati bo izvršila fakultetna komisija in podajala kolokvije, na katerih morajo kandidati dokazati splošno izobrazbo v okviru tega, kar so se mogli naučiti v višjih razredih srednje šole. Na kolokviu bodo prijavljeni kandidati pozvani pismeno.

5. Vsi sprejeti kandidati bodo pravočasno pisмено obveščeni kdaj bo vpisovanje novincev na Medicinsko fakulteto v Ljubljani.

Umrlj so v Ljubljani

Tomaž Zupan, sin šefa postaje. Pogreb bo danes ob 10 na Zalah. **Marija Čadež, upokojenka.** Pogreb bo danes ob 16.30 na Zalah. **Karolina Bežan, gospodinja.** Pogreb bo danes ob 17 na Zalah.

Kot žrtev prometne nesreče je umrla naša ljubljena hčerka in sestrica

Vladimira Jenčič
Pogreb bo 18. septembra ob 15 izpred Ljudske šole na Teharjih.
Zalujoči mama in sestrica.

Enadoma je umrla naša ljuba mamica, draga žena, sestra, svakinja in teta

MARIJA LEŠNJAK, roj. Pečar
Pogreb naše drage mamice bo v ponedeljek, dne 19. septembra 1955 ob 16. uri iz hiše žalosti, Črnuče 79, na pokopališču v Črnučah.
Zalujoči: mošt Peter, hčerkici Milena in Božič, bratje in sestre in ostalo sorodstvo.

Čestitke

Za elektroinženirja je diplomiral s prav dobrim uspehom Zarko Zavrn. Čestitamo.

Ing. Ivo Kordiču, ki je 14. septembra diplomiral na Tehniški fakulteti v Ljubljani, želimo obilo uspehov tudi v njegovem bodočem delu prijatelji.

RADIO LJUBLJANA

6.00-6.05 Melodica — 6.10 Vedre in poskočne melodije za veselo nedeljsko jutro — 7.15 Reklame — 7.30 Radijski koledar in prireditelne dneva — 7.35 Prijubljene operetne arije — Dežela smehljaja (Lehar) in Ptičar (Zeller), Noč v Benetkah (Strauss), Mlada Plovanja (Tijardovč), Planjska roža (Gobec), Studentje smo (Bučar). Izvajajo solisti ljubljanske opere, Ljubljanskega komornega zbora in Orkestra slovenske Filharmonije p. v. Jakova Čipcaja — 8.00 O športu in športnikih: Dvojce srečan Joe Lulisa z Maksom Schmelzgom II. del 8.15 Pisana vrsta slovenskih narodnih in domačih pesmi in napovedi — 9.00 Otroška predstava — A. Maurois: Dežela 36.000 solist (ponovitev) — 9.40 Rendez-vous žolst lahke glasbe — 10.00 Družinski pogovori — 10.10 Nedeljski simfonični koncert — Johannes Brahms: Koncert za klavir in orkester št. 2 v B-duru — Marko Tagčević-Bogo Leskovič: Sedem balkanskih plesov — 11.15 Oddaja za Beneske Slovence — 11.35 Lahek opoldanski glasbeni spored — 12.00-12.10 Pogovor s poslušalci — 13.15 Zabavna glasba, vmes reklame — 13.30 Pol ure za našo vas — 14.00-16.00 Zeleni ste — poslušajte — 16.00 Po naši lepi deželi: Drago Kosmič: Vojvodina — 16.30 Promenadni koncert — 17.30 Radijska igra — 11.15 Oddaja za Beneske Slovence — 11.35 Lahek opoldanski glasbeni spored — 12.00-12.10 Pogovor s poslušalci — 13.15 Zabavna glasba, vmes reklame — 13.30 Pol ure za našo vas — 14.00-16.00 Zeleni ste — poslušajte — 16.00 Po naši lepi deželi: Drago Kosmič: Vojvodina — 16.30 Promenadni koncert — 17.30 Radijska igra — 11.15 Oddaja za Beneske Slovence — 11.35 Lahek opoldanski glasbeni spored — 12.00-12.10 Pogovor s poslušalci — 13.15 Zabavna glasba, vmes reklame — 13.30 Pol ure za našo vas — 14.00-16.00 Zeleni ste — poslušajte — 16.00 Po naši lepi deželi: Drago Kosmič: Vojvodina — 16.30 Promenadni koncert — 17.30 Radijska igra — 11.15 Oddaja za Beneske Slovence — 11.35 Lahek opoldanski glasbeni spored — 12.00-12.10 Pogovor s poslušalci — 13.15 Zabavna glasba, vmes reklame — 13.30 Pol ure za našo vas — 14.00-16.00 Zeleni ste — poslušajte — 16.00 Po naši lepi deželi: Drago Kosmič: Vojvodina — 16.30 Promenadni koncert — 17.30 Radijska igra — 11.15 Oddaja za Beneske Slovence — 11.35 Lahek opoldanski glasbeni spored — 12.00-12.10 Pogovor s poslušalci — 13.15 Zabavna glasba, vmes reklame — 13.30 Pol ure za našo vas — 14.00-16.00 Zeleni ste — poslušajte — 16.00 Po naši lepi deželi: Drago Kosmič: Vojvodina — 16.30 Promenadni koncert — 17.30 Radijska igra — 11.15 Oddaja za Beneske Slovence — 11.35 Lahek opoldanski glasbeni spored — 12.00-12.10 Pogovor s poslušalci — 13.15 Zabavna glasba, vmes reklame — 13.30 Pol ure za našo vas — 14.00-16.00 Zeleni ste — poslušajte — 16.00 Po naši lepi deželi: Drago Kosmič: Vojvodina — 16.30 Promenadni koncert — 17.30 Radijska igra — 11.15 Oddaja za Beneske Slovence — 11.35 Lahek opoldanski glasbeni spored — 12.00-12.10 Pogovor s poslušalci — 13.15 Zabavna glasba, vmes reklame — 13.30 Pol ure za našo vas — 14.00-16.00 Zeleni ste — poslušajte — 16.00 Po naši lepi deželi: Drago Kosmič: Vojvodina — 16.30 Promenadni koncert — 17.30 Radijska igra — 11.15 Oddaja za Beneske Slovence — 11.35 Lahek opoldanski glasbeni spored — 12.00-12.10 Pogovor s poslušalci — 13.15 Zabavna glasba, vmes reklame — 13.30 Pol ure za našo vas — 14.00-16.00 Zeleni ste — poslušajte — 16.00 Po naši lepi deželi: Drago Kosmič: Vojvodina — 16.30 Promenadni koncert — 17.30 Radijska igra — 11.15 Oddaja za Beneske Slovence — 11.35 Lahek opoldanski glasbeni spored — 12.00-12.10 Pogovor s poslušalci — 13.15 Zabavna glasba, vmes reklame — 13.30 Pol ure za našo vas — 14.00-16.00 Zeleni ste — poslušajte — 16.00 Po naši lepi deželi: Drago Kosmič: Vojvodina — 16.30 Promenadni koncert — 17.30 Radijska igra — 11.15 Oddaja za Beneske Slovence — 11.35 Lahek opoldanski glasbeni spored — 12.00-12.10 Pogovor s poslušalci — 13.15 Zabavna glasba, vmes reklame — 13.30 Pol ure za našo vas — 14.00-16.00 Zeleni ste — poslušajte — 16.00 Po naši lepi deželi: Drago Kosmič: Vojvodina — 16.30 Promenadni koncert — 17.30 Radijska igra — 11.15 Oddaja za Beneske Slovence — 11.35 Lahek opoldanski glasbeni spored — 12.00-12.10 Pogovor s poslušalci — 13.15 Zabavna glasba, vmes reklame — 13.30 Pol ure za našo vas — 14.00-16.00 Zeleni ste — poslušajte — 16.00 Po naši lepi deželi: Drago Kosmič: Vojvodina — 16.30 Promenadni koncert — 17.30 Radijska igra — 11.15 Oddaja za Beneske Slovence — 11.35 Lahek opoldanski glasbeni spored — 12.00-12.10 Pogovor s poslušalci — 13.15 Zabavna glasba, vmes reklame — 13.30 Pol ure za našo vas — 14.00-16.00 Zeleni ste — poslušajte — 16.00 Po naši lepi deželi: Drago Kosmič: Vojvodina — 16.30 Promenadni koncert — 17.30 Radijska igra — 11.15 Oddaja za Beneske Slovence — 11.35 Lahek opoldanski glasbeni spored — 12.00-12.10 Pogovor s poslušalci — 13.15 Zabavna glasba, vmes reklame — 13.30 Pol ure za našo vas — 14.00-16.00 Zeleni ste — poslušajte — 16.00 Po naši lepi deželi: Drago Kosmič: Vojvodina — 16.30 Promenadni koncert — 17.30 Radijska igra — 11.15 Oddaja za Beneske Slovence — 11.35 Lahek opoldanski glasbeni spored — 12.00-12.10 Pogovor s poslušalci — 13.15 Zabavna glasba, vmes reklame — 13.30 Pol ure za našo vas — 14.00-16.00 Zeleni ste — poslušajte — 16.00 Po naši lepi deželi: Drago Kosmič: Vojvodina — 16.30 Promenadni koncert — 17.30 Radijska igra — 11.15 Oddaja za Beneske Slovence — 11.35 Lahek opoldanski glasbeni spored — 12.00-12.10 Pogovor s poslušalci — 13.15 Zabavna glasba, vmes reklame — 13.30 Pol ure za našo vas — 14.00-16.00 Zeleni ste — poslušajte — 16.00 Po naši lepi deželi: Drago Kosmič: Vojvodina — 16.30 Promenadni koncert — 17.30 Radijska igra — 11.15 Oddaja za Beneske Slovence — 11.35 Lahek opoldanski glasbeni spored — 12.00-12.10 Pogovor s poslušalci — 13.15 Zabavna glasba, vmes reklame — 13.30 Pol ure za našo vas — 14.00-16.00 Zeleni ste — poslušajte — 16.00 Po naši lepi deželi: Drago Kosmič: Vojvodina — 16.30 Promenadni koncert — 17.30 Radijska igra — 11.15 Oddaja za Beneske Slovence — 11.35 Lahek opoldanski glasbeni spored — 12.00-12.10 Pogovor s poslušalci — 13.15 Zabavna glasba, vmes reklame — 13.30 Pol ure za našo vas — 14.00-16.00 Zeleni ste — poslušajte — 16.00 Po naši lepi deželi: Drago Kosmič: Vojvodina — 16.30 Promenadni koncert — 17.30 Radijska igra — 11.15 Oddaja za Beneske Slovence — 11.35 Lahek opoldanski glasbeni spored — 12.00-12.10 Pogovor s poslušalci — 13.15 Zabavna glasba, vmes reklame — 13.30 Pol ure za našo vas — 14.00-16.00 Zeleni ste — poslušajte — 16.00 Po naši lepi deželi: Drago Kosmič: Vojvodina — 16.30 Promenadni koncert — 17.30 Radijska igra — 11.15 Oddaja za Beneske Slovence — 11.35 Lahek opoldanski glasbeni spored — 12.00-12.10 Pogovor s poslušalci — 13.15 Zabavna glasba, vmes reklame — 13.30 Pol ure za našo vas — 14.00-16.00 Zeleni ste — poslušajte — 16.00 Po naši lepi deželi: Drago Kosmič: Vojvodina — 16.30 Promenadni koncert — 17.30 Radijska igra — 11.15 Oddaja za Beneske Slovence — 11.35 Lahek opoldanski glasbeni spored — 12.00-12.10 Pogovor s poslušalci — 13.15 Zabavna glasba, vmes reklame — 13.30 Pol ure za našo vas — 14.00-16.00 Zeleni ste — poslušajte — 16.00 Po naši lepi deželi: Drago Kosmič: Vojvodina — 16.30 Promenadni koncert — 17.30 Radijska igra — 11.15 Oddaja za Beneske Slovence — 11.35 Lahek opoldanski glasbeni spored — 12.00-12.10 Pogovor s poslušalci — 13.15 Zabavna glasba, vmes reklame — 13.30 Pol ure za našo vas — 14.00-16.00 Zeleni ste — poslušajte — 16.00 Po naši lepi deželi: Drago Kosmič: Vojvodina — 16.30 Promenadni koncert — 17.30 Radijska igra — 11.15 Oddaja za Beneske Slovence — 11.35 Lahek opoldanski glasbeni spored — 12.00-12.10 Pogovor s poslušalci — 13.15 Zabavna glasba, vmes reklame — 13.30 Pol ure za našo vas — 14.00-16.00 Zeleni ste — poslušajte — 16.00 Po naši lepi deželi: Drago Kosmič: Vojvodina — 16.30 Promenadni koncert — 17.30 Radijska igra — 11.15 Oddaja za Beneske Slovence — 11.35 Lahek opoldanski glasbeni spored — 12.00-12.10 Pogovor s poslušalci — 13.15 Zabavna glasba, vmes reklame — 13.30 Pol ure za našo vas — 14.00-16.00 Zeleni ste — poslušajte — 16.00 Po naši lepi deželi: Drago Kosmič: Vojvodina — 16.30 Promenadni koncert — 17.30 Radijska igra — 11.15 Oddaja za Beneske Slovence — 11.35 Lahek opoldanski glasbeni spored — 12.00-12.10 Pogovor s poslušalci — 13.15 Zabavna glasba, vmes reklame — 13.30 Pol ure za našo vas — 14.00-16.00 Zeleni ste — poslušajte — 16.00 Po naši lepi deželi: Drago Kosmič: Vojvodina — 16.30 Promenadni koncert — 17.30 Radijska igra — 11.15 Oddaja za Beneske Slovence — 11.35 Lahek opoldanski glasbeni spored — 12.00-12.10 Pogovor s poslušalci — 13.15 Zabavna glasba, vmes reklame — 13.30 Pol ure za našo vas — 14.00-16.00 Zeleni ste — poslušajte — 16.00 Po naši lepi deželi: Drago Kosmič: Vojvodina — 16.30 Promenadni koncert — 17.30 Radijska igra — 11.15 Oddaja za Beneske Slovence — 11.35 Lahek opoldanski glasbeni spored — 12.00-12.10 Pogovor s poslušalci — 13.15 Zabavna glasba, vmes reklame — 13.30 Pol ure za našo vas — 14.00-16.00 Zeleni ste — poslušajte — 16.00 Po naši lepi deželi: Drago Kosmič: Vojvodina — 16.30 Promenadni koncert — 17.30 Radijska igra — 11.15 Oddaja za Beneske Slovence — 11.35 Lahek opoldanski glasbeni spored — 12.00-12.10 Pogovor s poslušalci — 13.15 Zabavna glasba, vmes reklame — 13.30 Pol ure za našo vas — 14.00-16.00 Zeleni ste — poslušajte — 16.00 Po naši lepi deželi: Drago Kosmič: Vojvodina — 16.30 Promenadni koncert — 17.30 Radijska igra — 11.15 Oddaja za Beneske Slovence — 11.35 Lahek opoldanski glasbeni spored — 12.00-12.10 Pogovor s poslušalci — 13.15 Zabavna glasba, vmes reklame — 13.30 Pol ure za našo vas — 14.00-16.00 Zeleni ste — poslušajte — 16.00 Po naši lepi deželi: Drago Kosmič: Vojvodina — 16.30 Promenadni koncert — 17.30 Radijska igra — 11.15 Oddaja za Beneske Slovence — 11.35 Lahek opoldanski glasbeni spored — 12.00-12.10 Pogovor s poslušalci — 13.15 Zabavna glasba, vmes reklame — 13.30 Pol ure za našo vas — 14.00-16.00 Zeleni ste — poslušajte — 16.00 Po naši lepi deželi: Drago Kosmič: Vojvodina — 16.30 Promenadni koncert — 17.30 Radijska igra — 11.15 Oddaja za Beneske Slovence — 11.35 Lahek opoldanski glasbeni spored — 12.00-12.10 Pogovor s poslušalci — 13.15 Zabavna glasba, vmes reklame — 13.30 Pol ure za našo vas — 14.00-16.00 Zeleni ste — poslušajte — 16.00 Po naši lepi deželi: Drago Kosmič: Vojvodina — 16.30 Promenadni koncert — 17.30 Radijska igra — 11.15 Oddaja za Beneske Slovence — 11.35 Lahek opoldanski glasbeni spored — 12.00-12.10 Pogovor s poslušalci — 13.15 Zabavna glasba, vmes reklame — 13.30 Pol ure za našo vas — 14.00-16.00 Zeleni ste — poslušajte — 16.00 Po naši lepi deželi: Drago Kosmič: Vojvodina — 16.30 Promenadni koncert — 17.30 Radijska igra — 11.15 Oddaja za Beneske Slovence — 11.35 Lahek opoldanski glasbeni spored — 12.00-12.10 Pogovor s poslušalci — 13.15 Zabavna glasba, vmes reklame — 13.30 Pol ure za našo vas — 14.00-16.00 Zeleni ste — poslušajte — 16.00 Po naši lepi deželi: Drago Kosmič: Vojvodina — 16.30 Promenadni koncert — 17.30 Radijska igra — 11.15 Oddaja za Beneske Slovence — 11.35 Lahek opoldanski glasbeni spored — 12.00-12.10 Pogovor s poslušalci — 13.15 Zabavna glasba, vmes reklame — 13.30 Pol ure za našo vas — 14.00-16.00 Zeleni ste — poslušajte — 16.00 Po naši lepi deželi: Drago Kosmič: Vojvodina — 16.30 Promenadni koncert — 17.30 Radijska igra — 11.15 Oddaja za Beneske Slovence — 11.35 Lahek opoldanski glasbeni spored — 12.00-12.10 Pogovor s poslušalci — 13.15 Zabavna glasba, vmes reklame — 13.30 Pol ure za našo vas — 14.00-16.00 Zeleni ste — poslušajte — 16.00 Po naši lepi deželi: Drago Kosmič: Vojvodina — 16.30 Promenadni koncert — 17.30 Radijska igra — 11.15 Oddaja za Beneske Slovence — 11.35 Lahek opoldanski glasbeni spored — 12.00-12.10 Pogovor s poslušalci — 13.15 Zabavna glasba, vmes reklame — 13.30 Pol ure za našo vas — 14.00-16.00 Zeleni ste — poslušajte — 16.00 Po naši lepi deželi: Drago Kosmič: Vojvodina — 16.30 Promenadni koncert — 17.30 Radijska igra — 11.15 Oddaja za Beneske Slovence — 11.35 Lahek opoldanski glasbeni spored — 12.00-12.10 Pogovor s poslušalci — 13.15 Zabavna glasba, vmes reklame — 13.30 Pol ure za našo vas — 14.00-16.00 Zeleni ste — poslušajte — 16.00 Po naši lepi deželi: Drago Kosmič: Vojvodina — 16.30 Promenadni koncert — 17.30 Radijska igra — 11.15 Oddaja za Beneske Slovence — 11.35 Lahek opoldanski glasbeni spored — 12.00-12.10 Pogovor s poslušalci — 13.15 Zabavna glasba, vmes reklame — 13.30 Pol ure za našo vas — 14.00-16.00 Zeleni ste — poslušajte — 16.00 Po naši lepi deželi: Drago Kosmič: Vojvodina — 16.30 Promenadni koncert — 17.30 Radijska igra — 11.15 Oddaja za Beneske Slovence — 11.35 Lahek opoldanski glasbeni spored — 12.00-12.10 Pogovor s poslušalci — 13.15 Zabavna glasba, vmes reklame — 13.30 Pol ure za našo vas — 14.00-16.00 Zeleni ste — poslušajte — 16.00 Po naši lepi deželi: Drago Kosmič: Vojvodina — 16.30 Promenadni koncert — 17.30 Radijska igra — 11.15 Oddaja za Beneske Slovence — 11.35 Lahek opoldanski glasbeni spored — 12.00-12.10 Pogovor s poslušalci — 13.15 Zabavna glasba, vmes reklame — 13.30 Pol ure za našo vas — 14.00-16.00 Zeleni ste — poslušajte — 16.00 Po naši lepi deželi: Drago Kosmič: Vojvodina — 16.30 Promenadni koncert — 17.30 Radijska igra — 11.15 Oddaja za Beneske Slovence — 11.35 Lahek opoldanski glasbeni spored — 12.00-12.10 Pogovor s poslušalci — 13.15 Zabavna glasba, vmes reklame — 13.30 Pol ure za našo vas — 14.00-16.00 Zeleni ste — poslušajte — 16.00 Po naši lepi deželi: Drago Kosmič: Vojvodina — 16.30 Promenadni koncert — 17.30 Radijska igra — 11.15 Oddaja za Beneske Slovence — 11.35 Lahek opoldanski glasbeni spored — 12.00-12.10 Pogovor s poslušalci — 13.15 Zabavna glasba, vmes reklame — 13.30 Pol ure za našo vas — 14.00-16.00 Zeleni ste — poslušajte — 16.00 Po naši lepi deželi: Drago Kosmič: Vojvodina — 16.30 Promenadni koncert — 17.30 Radijska igra — 11.15 Oddaja za Beneske Slovence — 11.35 Lahek opoldanski glasbeni spored — 12.00-12.10 Pogovor s poslušalci — 13.15 Zabavna glasba, vmes reklame — 13.30 Pol ure za našo vas — 14.00-16.00 Zeleni ste — poslušajte — 16.00 Po naši lepi deželi: Drago Kosmič: Vojvodina — 16.30 Promenadni koncert — 17.30 Radijska igra — 11.15 Oddaja za Beneske Slovence — 11.35 Lahek opoldanski glasbeni spored — 12.00-12.10 Pogovor s poslušalci — 13.15 Zabavna glasba, vmes reklame — 13.30 Pol ure za našo vas — 14.00-16.00 Zeleni ste — poslušajte — 16.00 Po naši lepi deželi: Drago Kosmič: Vojvodina — 16.30 Promenadni koncert — 17.30 Radijska igra — 11.15 Oddaja za Beneske Slovence — 11.35 Lahek opoldanski glasbeni spored — 12.00-12.10 Pogovor s poslušalci — 13.15 Zabavna glasba, vmes reklame — 13.30 Pol ure za našo vas — 14.00-16.00 Zeleni ste — poslušajte — 16.00 Po naši lepi deželi: Drago Kosmič: Vojvodina — 16.30 Promenadni koncert — 17.30 Radijska igra — 11.15 Oddaja za Beneske Slovence — 11.35 Lahek opoldanski glasbeni spored — 12.00-12.10 Pogovor s poslušalci — 13.15 Zabavna glasba, vmes reklame — 13.30 Pol ure za našo vas — 14.00-16.00 Zeleni ste — poslušajte — 16.00 Po naši lepi deželi: Drago Kosmič: Vojvodina — 16.30 Promenadni koncert — 17.30 Radijska igra — 11.15 Oddaja za Beneske Slovence — 11.35 Lahek opoldanski glasbeni spored — 12.00-12.10 Pogovor s poslušalci — 13.15 Zabavna glasba, vmes reklame — 13.30 Pol ure za našo vas — 14.00-16.00 Zeleni ste — poslušajte — 16.00 Po naši lepi deželi: Drago Kosmič: Vojvodina — 16.30 Promenadni koncert — 17.30 Radijska igra — 11.15 Oddaja za Beneske Slovence — 11.35 Lahek opoldanski glasbeni spored — 12.00-12.10 Pogovor s poslušalci — 13.15 Zabavna glasba, vmes reklame — 13.30 Pol ure za našo vas — 14.00-16.00 Zeleni ste — poslušajte — 16.00 Po naši lepi deželi: Drago Kosmič: Vojvodina — 16.30 Promenadni koncert — 17.30 Radijska igra — 11.15 Oddaja za Beneske Slovence — 11.35 Lahek opoldanski glasbeni spored — 12.00-12.10 Pogovor s poslušalci — 13.15 Zabavna glasba, vmes reklame — 13.30 Pol ure za našo vas — 14.00-16.00 Zeleni ste — poslušajte — 16.00 Po naši lepi deželi: Drago Kosmič: Vojvodina — 16.30 Promenadni koncert — 17.30 Radijska igra — 11.15 Oddaja za Beneske Slovence — 11.35 Lahek opoldanski glasbeni spored — 12.00-12.10 Pogovor s poslušalci — 13.15 Zabavna glasba, vmes reklame — 13.30 Pol ure za našo vas — 14.00-16.00 Zeleni ste — poslušajte — 16.00 Po naši lepi deželi: Drago Kosmič: Vojvodina — 16.30 Promenadni koncert — 17.30 Radijska igra — 11.15 Oddaja za Beneske Slovence — 11.35 Lahek opoldanski glasbeni spored — 12.00-12.10 Pogovor s poslušalci — 13.15 Zabavna glasba, vmes reklame — 13.30 Pol ure za našo vas — 14.00-16.00 Zeleni ste — poslušajte — 16.00 Po naši lepi deželi: Drago Kosmič: Vojvodina — 16.30 Promenadni koncert — 17.30 Radijska igra — 11.15 Oddaja za Beneske Slovence — 11.35 Lahek opoldanski glasbeni spored — 12.00-12.10 Pogovor s poslušalci — 13.15 Zabavna glasba, vmes reklame — 13.30 Pol ure za našo vas — 14.00-16.00 Zeleni ste — poslušajte — 16.00 Po naši lepi deželi: Drago Kosmič: Vojvodina — 16.30 Promenadni koncert — 17.30 Radijska igra — 11.15 Oddaja za Beneske Slovence — 11.35 Lahek opoldanski glasbeni spored — 12.00-12.10 Pogovor s poslušalci — 13.15 Zabavna glasba, vmes reklame — 13.30 Pol ure za našo vas — 14.00-16.00 Zeleni ste — poslušajte — 16.00 Po naši lepi deželi: Drago Kosmič: Vojvodina — 16.30 Promenadni koncert — 17.30 Radijska igra — 11.15 Oddaja za Beneske Slovence — 11.35 Lahek opoldanski glasbeni spored — 12.00-12.10 Pogovor s poslušalci — 13.15 Zabavna glasba, vmes reklame — 13.30 Pol ure za našo vas — 14.00-16.00 Zeleni ste — poslušajte — 16.00 Po naši lepi deželi: Drago Kosmič: Vojvodina — 16.30 Promenadni koncert — 17.30 Radijska igra — 11.15 Oddaja za Beneske Slovence — 11.35 Lahek opoldanski glasbeni spored — 12.00-12.10 Pogovor s poslušalci — 13.15 Zabavna glasba, vmes reklame — 13.30 Pol ure za našo vas — 14.00-16.00 Zeleni ste — poslušajte — 16.00 Po naši lepi deželi: Drago Kosmič: Vojvodina — 16.30 Promenadni koncert — 17.30 Radijska igra — 11.15 Oddaja za Beneske Slovence — 11.35 Lahek opoldanski glasbeni spored — 12.00-12.10 Pogovor s poslušalci — 13.15 Zabavna glasba, vmes reklame — 13.30 Pol ure za našo vas — 14.00-16.00 Zeleni ste — poslušajte — 16.00 Po naši lepi deželi: Drago Kosmič: Vojvodina — 16.30 Promenadni koncert — 17.30 Radijska igra — 11.15 Oddaja za Beneske Slovence — 11.35 Lahek opoldanski glasbeni spored — 12.00-12.10 Pogovor s poslušalci — 13.15 Zabavna glasba, vmes reklame — 13.30 Pol ure za našo vas — 14.00-16.00 Zeleni ste — poslušajte — 16.00 Po naši lepi deželi: Drago Kosmič: Vojvodina — 16.30 Promenadni koncert — 17.30 Radijska igra — 11.15 Oddaja za Beneske Slovence — 11.35 Lahek opoldanski glasbeni spored — 12.00-12.10 Pogovor s poslušalci — 13.15 Zabavna glasba, vmes reklame — 13.30 Pol ure za našo vas — 14.00-16.00 Zeleni ste — poslušajte — 16.00 Po naši lepi deželi: Drago Kosmič: Vojvodina — 16.30 Promenadni koncert — 17.30 Radijska igra — 11.15 Oddaja za Beneske Slovence — 11.35 Lahek opoldanski glasbeni spored — 12.00-12.10 Pogovor s poslušalci — 13.15 Zabavna glasba, vmes reklame — 13.30 Pol ure za našo vas — 14.00-16.00 Zeleni ste — poslušajte — 16.00 Po naši lepi deželi: Drago Kosmič: Vojvodina — 16.30 Promenadni koncert — 17.30 Radijska igra — 11.15 Oddaja za Beneske Slovence — 11.35 Lahek opoldanski glasbeni spored — 12.00-12.10 Pogovor s poslušalci — 13.15 Zabavna glasba, vmes reklame — 13.30 Pol ure za našo vas — 14.00-16.

Zadružno trgovsko podjetje »AGROMERKUR«
MURSKA SOBOTA

razpisuje

mesto sekretarja podjetja

Pogoji: Pravniki ali ekonomisti s petletno prakso ali popolna srednja ali njej sorodna šola z večletno prakso na podobnih delovnih mestih.

Plača po tarifnem pravilniku.

Ponudbe je treba poslati ali osebno dostaviti na Upravo ZTP »Agromerkur«, Murska Sobota, najkasneje do 1. oktobra 1955.

3173

INSTITUT ZA TUBERKULOZO NA GOLNIKU

sprejme

uslužbenca za statistično službo

Pogoji: Samski moški s popolno srednješolsko izobrazbo. Samsko stanovanje in prehrana zagotovljena. — Plača po uredbi, dopolnilna plača po pravilniku.

Pismene ponudbe s kratko navedbo dosedanje zaposlitve je treba poslati na Upravo Inštituta Golnik — najkasneje do 1. oktobra 1955.

3168

LESNO INDUSTRIJSKO PODJETJE — NAZARJE

sprejme:

strojnega tehnika podjetja

ki mora imeti končano tehnično šolo in krajšo prakso,

lesnega tehnika-sušilničarja

ki mora imeti končano tehnično šolo in krajšo prakso v lesni stroki

Plača po tarifnem pravilniku ali po dogovoru
Nastop službe takoj

Pismene ponudbe je treba poslati na »Lesno industrijsko podjetje«, Nazarje.

3175

TOVARNA GLINICE
IN ALUMINIJA

»BORISKIDRIČ«
KIDRIČEVO

SPREJME:

kvalificirane laborante
strugarje
električarje in
gradbenega tehnika

Plača po tarifnem pravilniku, oziroma dogovoru. Samska stanovanja zagotovljena. ● Nastop službe je možen takoj.
● Interesenti naj se javijo osebno ali pismeno v personalnem oddelku podjetja.

3157

DRŽAVNA ZALOŽBA SLOVENIJE — LJUBLJANA

sprejme takoj:

pomožno korespondentko

za angleški jezik (lahko le pasivno znanje)

strojepisko

mlajšo z lepim nastopom

Zaželeni sta absolventki Ekonomske srednje šole
Plača po tarifnem pravilniku

PONUDBE POSLJITE NA UPRAVO ALI PA SE ZGLASITE
OSEBNO V TAJNIŠTVU PODJETJA, MESTNI TRG 26-I
3176

PODJETJE
PUTNIK SLOVENIJA — LJUBLJANA, Titova 4
proda

šest luksuznih avtomobilov »Chevrolet«

limuzin in kabrioletov

Vozila so v brezhibnem stanju, povojni modeli.
Informacije direktno pri PUTNIK SLOVENIJA
ali pri »SLOVENIJA AVTO«.

3171

TOVARNA USNJA »KONUS«, Slovenske Konjice

razpisuje na podlagi »Temeljnega zakona o štipendijah«
(Uradni list FLRJ št. 32/55) naslednje štipendije

- 1 ŠTIPENDIJO ZA KEMIJSKO FAKULTETO
- 1 ŠTIPENDIJO ZA EKONOMSKO FAKULTETO
- 2 ŠTIPENDIJI ZA EKONOMSKO SREDNJO SOLO
- VEČ ŠTIPENDIJ ZA USNJARSKI TEHNIKUM
- VEČ ŠTIPENDIJ ZA TEHNIČNO SREDNJO SOLO (kemijski oddelek)
- 2 ŠTIPENDIJI ZA KEMOLABORANTSKO SOLO in
- 1 ŠTIPENDIJO ZA ADMINISTRATIVNO SOLO

Štipendije se bodo podeljevale v višini, kot jih predpisuje
Odluk o štipendijah (Uradni list FLRJ št. 33/55).

Interesenti naj pošljejo na upravo TOVARNE USNJA
»KONUS«, Slovenske Konjice, lastnoročno napisane prošnje,
kratak življenjepis, podatke o šolski izobrazbi in potrdilo
o prejemanju otroških doklad.

3172

KMETIJSKA ZADRUGA — VELIKE LAŠČE

takoj proda:

sejalni stroj

znamke »Osječka ljevaonica« 14 X 4 — 14 sejalnikov,
širina stroja 1,40 m, popolnoma nov in brezhiben

bencinski motor

znamke »Ježek Blansko« 4 ks, 300 obratov. Motor je
potreben le manjšega popravila

blagajno

višina 1,10 m, širina 0,75 m, teža cca 700 kg. Blagajni
manjkajo ključki.

Interesenti obrnite se na KMETIJSKO ZADRUGO. — Cena
po dogovoru, plačilo v gotovini ali virmansko. 3142

OBČINSKI LJUDSKI ODBOR LJUBLJANA-VIČ
Ljubljana, Tržaška c. 3

RAZPISUJE DELOVNA MESTA ZA:
načelnika oddelka za splošne zadeve in
proračun

pogoji: pravna ali ekonomska fakulteta ali srednje-
šolska izobrazba z ustrežajočo prakso

gradbenega inženirja ali arhitekta

s primerno prakso

višjega gradbenega tehnika in gradbenega
tehnika

s primerno prakso

ekonomista

z dovršeno ekonomsko fakulteto in prakso

agronoma

sodnika za prekrške

z dovršeno pravno fakulteto in primerno prakso

pravnega referenta

z dovršeno pravno fakulteto in prakso v pravni službi

več administratorjev in strojepisk

stenodaktilografa s prakso

Plača po veljajočih predpisih.
Pravilno kolkovane prošnje je vložiti ali osebno dostaviti
TAJNIŠTVU OBCINE. 3147

LESNOINDUSTRIJSKO PODJETJE — GOSPIČ

PRODA:

kamion znamke »SPA«

nosilnost 3 tone

kompletno žičnico z bobnom in jekleno žico
znamke MAAG — ZÜRICH K-S. 17

motorno kolo

znamke »NSU« 200 cm³

menjalnik za GMC

za 3-tonski kamion

Vse v brezhibnem stanju. Natančnejše informacije —
DIP — GOSPIČ — Telefon 15. 2803

2803

Iščemo zastopnika

ZA UVELJAVLJANJE NASIH IZDELKOV NA POD-
ROČJU LR SLOVENIJE

Prednost imajo tisti, ki imajo stanovanje v Ljubljani za
uradne prostore in morebitno skladišče.

Pismene ponudbe z opisom dosedanjega dela pošljite na
naslov

»REGENERACIJA« tekstilnih surovin in odpadkov
ZABOK — LRH.

3166

TOVARNA LETAL

»UTVA«

PANČEVO — UTVE ZLATOKRILE ŠTEV. 9

ISCE

- letalske, strojne in elektro inženirje
S PRAKSO IN ZACETNIKE
- letalske, strojne in elektro tehnike
S PRAKSO IN ZACETNIKE
- visokokvalificirane orodjarje, strugarje,
ključavničarje in mehanike
- kvalificirane orodjarje, strugarje,
ključavničarje in mehanike

2263

»ISKRA« — tovarna za elektrotehniko in fino
mehaniko v Kranju

razpisuje

večje število štipendij

za študij na:

1. STROJNI IN ELEKTROTEHNIČNI FAKULTETI

(specializacija za jaki tok, šibki tok in telefonijo)

FAKULTETI ZA KEMIJO in

FAKULTETI ZA METALURGIJO

2. TEHNIČNI SREDNJI SOLI — elektro oddelek, strojni
oddelek, oddelek za kemijo ter za metalurgijo

Reflektanti naj vložijo prošnje z navedbo izobrazbe,
koliko semestrov oz. letnikov imajo, socialno stanje, dose-
ženi uspeh in druge važne navedbe na personalni oddelek
tovarne. 3165

3165

Industrija elektroporcelana - Arandjelovac

poziva vse interesente

za nakup VISOKONAPETOSTNEGA ● NIZKONAPETOSTNEGA in DROBNO-
STISKANEGA ELEKTROPORCELANA (armiranega in nearmiranega) naj svoje
potrebe po teh izdelkih za leto 1956 neobvezno dostavijo podjetju v ARANDJELOVCU
— PRODAJNEMU ODDELKU — najkasneje do konca septembra zaradi evidentir-
anja. — Kdaj bomo sklepali pogodbe, bo objavljeno pozneje.

kupi:

DVE 10 DO 30-TONSKI HIDRAVLICNI STISKALNICI in
2 DO 4-LESNE STRUŽNICE ALI KERAMIČNE STRUŽNICE

proda:

KAMION »GMC« z nosilnostjo 5 ton, generalno popravljen, z dobro ohranjenimi
zračnicami

30 TON AMERIŠKEGA ŽVEPLA V PRAHU ● VEČ FITINGOV ZA INSTALACIJO
VODE, OLJA IN NAFTE ● RAZLIČNE ELEKTROMOTORJE TER RAZLIČEN
DRUG MATERIAL

Na zahtevo pošljemo sezname presežkov našega materiala. ● V mejah možnosti
sprejemamo naročila za dobavo naših izdelkov v letu 1955.

INDUSTRIJA ELEKTROPORCELANA — ARANDJELOVAC

2385

Za novo šolsko leto — nova obutev!

STARŠI, PREDNO SE ODLOČITE
ZA NAKUP ČEVLJEV ZA VAŠE OTROKE
OGLEJTE SI

VELIKO IZBIRO KVALITETNE OBUTVE

PRI TRGOVSKEM PODJETJU

3162

LUČ V TEMI

Kako je nastala pisava za slepe

Najhujša nesreča, ki se lahko pripeti človeku, je oslepitev. Pogledimo v zgodovino: kdor se je najhujše pregrešil proti postavam vladajočih razredov, ga niso kaznovali z usmrtništvom, ampak z odvzemanjem vida. Spomnimo se na bitko pri Belasici, v kateri je bizantinski cesar premagal vojsko makedonskega carja Samuela: vsem, ki so ostali živi, so za kazen izvrtali oči, le vsakemu stotemu so pustili po eno oko, da je lahko peljal premagano stotnijo slepih nesrečnikov domov. Spomnimo se na kazni orientalskih vojskovodij: največje sovražnike in izdajalce so kaznovali z oslepitvijo.

Strašna je bila usoda slepih nesrečnikov. Preživljati so se morali zgolj z beračenjem, ker niso bili

sposobni za delo. Tudi razne socialne ustanove niso kdo ve kako olajšale njihovega gorja. Sele v preteklem stoletju so začeli slepce usposabljanje za delo in jim lajšati trpljenje. Največ pa jim je pomagal njihov sotrpin Louis Braille, ki je izumil posebno pisavo za slepce.

Louis Braille se je rodil 4. januarja 1809 v vasi Coupvray (okraj Meaux v Seine-et-Marne) v Franciji, umrl pa je v Parizu 6. januarja 1852. Pisave, ki jo je izumil, se poslužujejo slepci po vsem svetu. Njen izumitelj je oslepel po nesreči. Ko se je nekoč igral v delavnici svojega očeta z zakrivljenim nožem, mu je le-ta odskočil iz roke in mu ranil oko. Prišlo je do zastrupitve, ki se je razširila tudi na

drugo oko in povzročila popolno oslepitev.

Takrat je bila v Franciji samo ena šola za slepe: Zavod za mlade slepce v ulici Saint Victor v Parizu. Ustanovil jo je Valentin Haüy, ki je prvi prišel na zamisel o reliefni pisavi za svoje gojence. Pisava, ki jo je potem izumil, pa je bila nepraktična.

Louis Braille je prišel v omenjeni zavod, ko je imel deset let. Izučil se je za organista. Kot slepec med slepci je živel bedno življenje, ki mu ni nikoli dopuščalo, da bi spoznal življenje izven zavoda.

Nekoč je prišel v zavod artilerijski oficir Charles Marie Barbier de la Serre, ki se je v svojem življenju ukvarjal med drugim tudi s sistemi tajnih pisav. Ta oficir je naredil za slepe gojence fonetična reliefna znamenja s pikami. Ta način je omogočil slepcem, da so se lahko začeli učiti ne samo branja, ampak tudi pisanja. Vendar pa je bil Barbierov sistem dokaj kompliciran: znamenja so zahtevala preveč prostora, njihovo iskanje je bilo utrudljivo.

Mladi Brille je začel Barbierov sistem poenostavljati. Ohranil je princip tipanja, število reliefnih znakov pa je zmanjšal. Leta 1825, ko je imel komaj 16 let, je dokončal svoje delo. S pomočjo šestih pik, razmečenih na treh položajih, razpolaga Braillov alfabet s 64 znamenji na sorazmerno majhnem prostoru. Pika na levi v prvi vrsti — to je črka A. Dve piki na levo — črka P, dve piki navzgor — črka B, itd.

To je praktičen in lahek sistem, ki ne zahteva dosti prostora na papirju. Braille je omogočil slepcem celo učenje glasbe po notah, čitanje in pisanje matematičnih znakov in celo neke vrste stenografije. Po letu 1879 jo postal Braillov alfabet univerzalen za vse slepe po svetu.

Louis Braille ni dolgo živel in ni dočkal triuma svojega sistema. Ko je postal profesor v institutu, kjer je preživel mlada leta, je zbolel za tuberkulozo. Umrl je dva dni pred 43. obletnico svojega rojstva. V njegovi rojstni vasi so mu postavili lep spomenik, ki ga je izdelal kipar Etienne Leroux.

Huda železniška nesreča na Koroškem

Potniški in tovorni vlak sta trčila. Devet človeških žrtev

V nedeljo popoldne se je pripetila na Koroškem največja železniška nesreča po vojni. Polno zasedeni osebni vlak je peljal iz St. Vid ob Glini v Feldkirchen in Celovec. Na neki vmesni postaji pa je nenadoma odpovedal kmetičar, kar je povzročilo katastrofo, ki je zahtevala 9 človeških žrtev, več potnikov pa je bilo nevarno poškodovanih. Iz Feldkirchena je prihajal tovorni vlak, ki bi se bil moral na vmesni postaji ustaviti, da bi osebni vlak vozil mimo njega. Vse je bilo storjeno, da bi bilo križanje v redu; odpovedal je en sam člen v verigi železniškega prometa.

Signal je kazal, da je proga prosta. Tako je tovorni vlak vozil naprej.

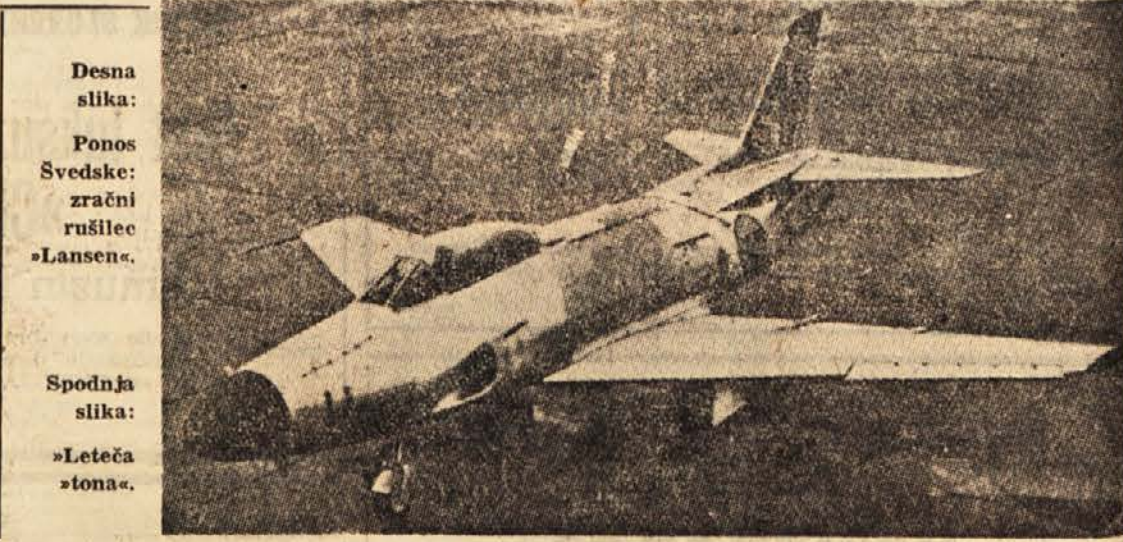
Kmalu potem, ko je tovorni vlak odpeljal s postaje, se je pripetila nesreča. Vlak sta trčila na odprti progi skupaj in lokomotivi sta se zarili druga v drugo. Prvi vagoni so se deloma prevrnili, vagoni za njimi pa so skočili s tira. Osem potnikov je bilo takoj mrtvih, devet pa je umrl drugi dan v bolnišnici. Med žrtvami je tudi strojevodja tovornega vlaka. Dolina reke Glina, po kateri je speljana železniška proga, je na tem kraju zelo ozka. Železniški nasip je speljan tu v položnem ovinku čez travnik, nagnjen proti reki.

Neka žena, ki stanuje v hišici ob železniški progi, je pripovedovala, da je videla mimo vozeči osebni vlak. Bil je poln in mnogi potniki so gledali skozi okna. Nenadoma pa je zagledala od nasprotni strani prihajajoči tovorni vlak. In že je strašno zahreščalo. Lokomotivi sta trčili skupaj, se dvignili in zavallili čez nasip. Vagoni so skočili s tira in se tudi zavallili po nasipu. V naslednjem trenutku je zasilila klice na pomoč.

Na kraj nesreče so kmalu prihitali rešilni avtomobili in zdravniški z bolniškim osebjem, da so prepeljali ranjene potnike v bolnišnico.

Osel »Michelangelo« poginil

Na znanem italijanskem otoku Capriju je poginil po vsej Italiji in tudi zunaj njenih meja znani osel »Michelangelo«, ki je nosil na svojem hrbtu mnoge ugledne politike, državnike in kulturne delavce. Dolga leta so ga videli domačini vsak dan z rdečim zametastim sedlom, na katerem je bilo z zlatimi črkami napisano njegovo ime. Bogate letoviščarje, med katerimi je bilo tudi mnogo filmskih igralcev in igral, je prenašal iz Ane Capri k vili Jovis na hribu Tiberio. Dosegel je celo za osla visoko starost 35 let.

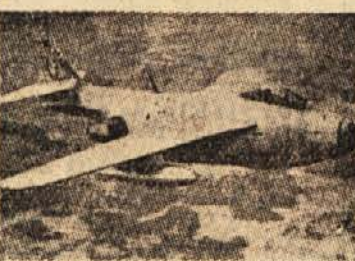

Desna slika:

Ponos Švedske: zračni rušilec »Lansens«.

Spodnja slika:

»Leteča tona«.

ŠVEDSKA SE JE POSTAVILA NA LASTNE NOGE

tudi v industriji vojnih letal in dosegla na tem področju že velike uspehe

Razvoj sodobnega vojnega letalstva zahteva velike izdatke, ki jih mnoge države ne zmorejo. Zato so dale kupovanju letal, oziroma licenc za izdelovanje tujih letal prednost pred razvojem lastne proizvodnje. Tudi Švedska je dolgo krila svoje potrebe po tej poti, in zelo spretno izbirala med mnogimi ponudbami najboljših. Zadnja leta pa tehnično zelo razvite države »nevturalnim« ne dajejo najboljših letal. Zato Švedska po svoji odločitvi za nevturalnost ne more več opremljati svojih letalskih sil z modernimi letali, ker ji druge države nečejo prodati najboljših letal oziroma licenc, da bi jih izdelovala sama.

Tako Švedski ni kazalo drugače, kakor da se je naslonila na lastne sile. Švedski inženirji in konstruktorji so se morali z vso vnemo lotiti dela. In kmalu je dobila Švedska prva vojna letala, ki ne zaostajajo za ameriškimi ali angleškimi. V laboratorijih Švedske Aero Aktiebolaget (SAAB) inženirji in konstruktorji dan za dnem snu-

jejo nove načrte. Takoj po vojni so začeli proučevati tudi probleme reaktivnega pogona in že čez dve leti je imela švedska vojska izvrstna reaktivna letala lastnega izdelka.

Med najmodernejšimi švedskimi vojnimi letali vzbujajo zlasti pozornost tako imenovana »Leteča tona«. To je prvo evropsko lovsko letalo, s krili v obliki puščice. Preizkusili so ga 1. septembra 1948. Njegova prednost je tudi v tem, da se lahko spusti na raven travnik, da torej ne potrebuje letališča z vzletiščem. Oboroženo je s 14 raketnimi izstrelki. Z nezadostno preureditvijo bi ga lahko uporabljal tudi za prevoz težkih raket. Čez krila meri 11 m, dolgo je 10,13, visoko pa 3,75 m. Dva švedska pilota sta dosegla s tem letalom hitrost 1000 km na uro.

Sodobno vojno letalstvo ne potrebuje samo enosedelnih lovskih letal, marveč tudi zračne rušilce. Zato so konstruirali švedski inženirji tudi takšno letalo. Zračni rušilec »Lansens« ali SA 32, kakor se imenuje, je bojno letalo, ki lahko operira v vsakem vremenu. Doseže hitrost večjo od zvoka. Opremljeno je z najmodernejšimi radarskimi napravami, tako da lahko operira tudi ob slabem vremenu nad kopnim in nad morjem. Njegova značilnost so v ostrem kotu zapog-

njena pušična krila. Za pogon ima Rolls-Royce turbino »Avon«. S motorom vred tehta kakih 10 ton in njegova največja hitrost znaša nad 1100 km na uro. Njegov akcijski radius znaša nad 2000 km. Oboroženo je s topovi, bombami in raketi in pomeni veliko izpopolnitve švedskega vojnega letalstva in njegove udarne sile.

MALI LEKSIKON

Katera barva je najbolj kričeca?

Kje so izdelali največjo geografsko maketo in kaj je predstavljala?

Ali so strele usmerjene iz oblakov proti zemlji ali nasprotno?

Kako lahko poljudno prikažemo starost Zemlje glede na starost posameznih človeških pridobitev?

Najbolj kričeca barva ni ne črna, ne modra, marveč rumena. Najprej opazimo rumeno reklamo. Za rumeno najhitreje opazimo zeleno in rdečo barvo. Najmanj pa je opaziti modro. Reklamni napisi vzbujajo pozornost zlasti, če so črke črne, podlaga pa rumena. Barve delimo v tri skupine. Vse barve z rdečo, pomladno imenujemo tople. Barve, v katerih prevladuje modra, imenujemo hladne barve, vse druge pa nevtralne.

Sekunda bo odslej krajša

Na nedavnem mednarodnem kongresu astronomov v Dublinu so ugotovili, da bo odslej sekunda nekoliko krajša časovna enota, kakor je bila doslej. O tem je poročal angleški delegat H. Smith s kraljevskega observatorija v Greenwichu. Angleški znanstvenik je opozoril na to, da je bila sekunda doslej izračunana kot delček sončnega dneva, odslej pa jo bodo računali kot delček leta in jo skrajšali za 0,0000018 %. Smith je poudaril, da sekunda nima enotnega trajanja in da je dobila zdaj za zvezdoslovce in fizike večji pomen. Novo definicijo sekunde je Mednarodna astronomska zveza sprejela in to bodo sporočili Generalnemu odboru za mere in uteži, ki je pristojna oblast za definicijo zakonito priznanih merilnih enot.

Panter proti petim levom

Črnj panter je v živalskem vrtu v Chicagu branil svojo samico proti petim levom, ki so jih pomotoma spustili v njegovo kletko. Še preden so prihitali čuvaji z dolgimi železnimi drogovji in gumijastimi cevmi, da bi z vodo pregnali leve, so le-ti s šapami pobili panterja na tla in ga raztrgali. Samica pa se je med neenakim bojem rešila tako, da je skočila v stransko kletko.

ČAS VOLKOV

Pripoveduje: JANEZ KLEMENČIČ
Riše: MARJAN AMALIETI

19. Toda še preden je pijani pretepač mogel udariti, se je že Muržo pognal nanj in ga podrl na tla. Prestrašeni napadalec se je med smešnim opletanjem skobacal na noge in jo ucvi po poti. Drugi je jo jadrno ubral za njim. V njunih pijanih očeh je bil pes še večji kot v resnici. Muržo je že drvel za njima. Iz teme je bilo slišati prestrašen krik in divje cepetanje. Ko je Miha pritekel bliže, je našel samo Muržo, ki je navdušeno trgjal veliko cunjno.

20. »Muržo!« je prestrašeno hlastnil. »Lepo si začel! Daj sem tisto, da vidim, kaj si naredil!« Pes je nerad izpustil razcefrano cunjno. Miha je jo razprostrl in posvetil nanjo z baterijo. Zasmejal se je. »Šaj si mu odtrgal skoraj polovico hlač!« je dejal potem. »Imenitno mora izgledati, škoda, da jo ušeli!« Ko sta šla dalje, se je Miha še vedno tiho smejal predse. »No, tale dva se naju ne bosta več lotila!« je dejal potem. Muržo je pritrtilno pomahal z repom.

21. Muržo je dobil pastir Tonč. Nekaj časa se pes ni mnogo zmočil zanj, potem pa sta se počasi spoprijateljila. Tudi novega kraja se je kmalu privadil. Nagonsko je vedel, od katere strani bi lahko prišli volkovi in je skrbno pazil, da se ovce niso preveč približale gozdu. Kakor hitro se je katera izgubila med grmovje, jo je takoj nagnal nazaj in jo z grozovim lajanjem opozoril, da mora brezpogojno ubogati. Na pašniku je zavladal naravnost vzoren red.

Za dobro voljo

ZAPESTNICA IN KAVALAR
»Prinesel sem nazaj zapestnico ki sem jo očera j kupil pri vas, in prosim, da mi vrnete denar.«
»Zakaj pa? Mar vaši izvoljenki ni všeč?«
»Zapestnica ji je že všeč, toda jaz ji nisem.«

MOZ NA SEJMU
Trgovec z živino se odpelje na sejem in ko opravi svoje posle, brzojavi ženi: »Vrnem se šele jutri, večerni vlak danes ne sprejema volov.«

TO JE NEKAJ DRUGEGA
Igralec stoji za kulisami in naglo kadi cigareto. Službojoči gasilec mu položi roko na ramo in zašepeta: »Šaj vendar veste, da je kaditi strogo prepovedano.«
»Že res,« odgornji igralec

enako tiho, »toda v moji cigareti ni nikotina.«
»To je nekaj drugega,« meni gasilec in se umakne nazaj v svojo koto.

»Zelo težko je naučiti psa lepega vedenja. Zmeraj, kadar mine čas za obiske, začne zehati.«